వజ్రనాభ చరిత్రము.

అనుముల సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిచే

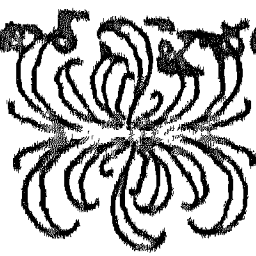
రచియింపఁబడి

సన్నిధానము సూర్యనారాయణశాస్త్రిచే

సరిచూడబడినది.

శ్రీకృష్ణదేవరాయాంధ్ర భాషానిలయము

సుల్తాన్ బజార్ హైదరాబాద్. 1.

బెజవాడ:

ఆంధ్ర గ్రంథాలయ ముద్రాక్షరశాల యందు

క. కోదండరామయ్యగారిచే

ముద్రింపఁబడియె.

1929.

[వెల రు 0—12—0.

గ్రంథకర్త.
బ్రా॥ శ్రీ॥ బాలకవి. శతావధాని
అనుముల. సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి గారు.

కృతిపతి
మ॥ రా॥ శ్రీ రామకృష్ణారెడ్డి గారు.
దైవముదిన్నె.

1929.

ఉపోద్ఘాతము.

ఈ వజ్రినాథచరిత్రమును వ్రాసినకవి అనుముల సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు. ఈయన నెల్లూరి మండలవాసి. ఈయన గతించి యిప్పటికి అయిదారు సంవత్సరములయినది. ఈయన కర్నూలు బళ్లారి మండలములలోనున్న ఎల్లరెడ్లతోడను మిక్కిలి మైత్రిగలిగి వర్తించెడువాఁడు. అందును శ్రీదైవముదిన్నె రామారెడ్డిగారితోఁ బ్రాణమైత్రి. దైవముదిన్నె రామారెడ్డిగారనఁగా దత్తమండలవాసులకుఁ బరిచితులు. ఆయన కవితాలోలుఁడు, త్యాగశీలుఁడు, ధార్మికుఁడు, రసజ్ఞుఁడు, సర్వకల్యాణగుణ సంపన్నుఁడు, అనవేమారెడ్డి ప్రభృతులతోఁ దులతూఁగువాఁడు. ఆయనకీ కవి ఆస్థానపండితుఁడై యుండెను. ఇతఁడు కవితారచనయందే కాక రాజకీయ వ్యవహారములయందును గడుంగడు దక్షుఁడు. ఆయా సమయములయం దీ కవి రచించిన చాటుపద్యములు ఒకపుస్తకమునకుఁ సరిపడియున్నవి. ఈతని కవిత ప్రాచీన సాంప్రదాయానుకూలముగా నున్నది. అచ్చటచ్చటఁ బాండిత్యపుఁగొరఁత దెలుపు పద్యము లున్నను మొత్తముమీఁద కవిత్వము రసవంతమైనది. ఇతఁడు 'రెడ్డిచరిత్రము, సంయుక్తాపరిణయము' అను మరిరెండు గ్రంథములు రచించెను. ఇందలి సంయుక్తాపరిణయము దైవముదిన్నె రామారెడ్డిగారికే అంకిత మీయఁబడినది. ఇది అముద్రితము.

ఈ వజ్రినాథచరిత్రమునకుఁ గృతిపతి శ్రీదైవముదిన్నె రామకృష్ణారెడ్డిగారు. శ్రీరామారెడ్డిగారి దాయాదులు. వీరును రామారెడ్డిగారివలెనే ఉదారులు, కవితాలంపటులు, ధార్మికులు, త్యాగశీలురు. వీ రీ కవిని స్వయముగాఁ బ్రార్థించి యీగ్రంథమును వ్రాయించుకొన్నట్లు తెలియుచున్నది.

ఈగ్రంథమునందలి యితివృత్తము శివపురాణాంతర్గతమని కవియే చెప్పినాఁడు. దీనియందు మనుచరిత్రయందువలె నొక గృహస్థు

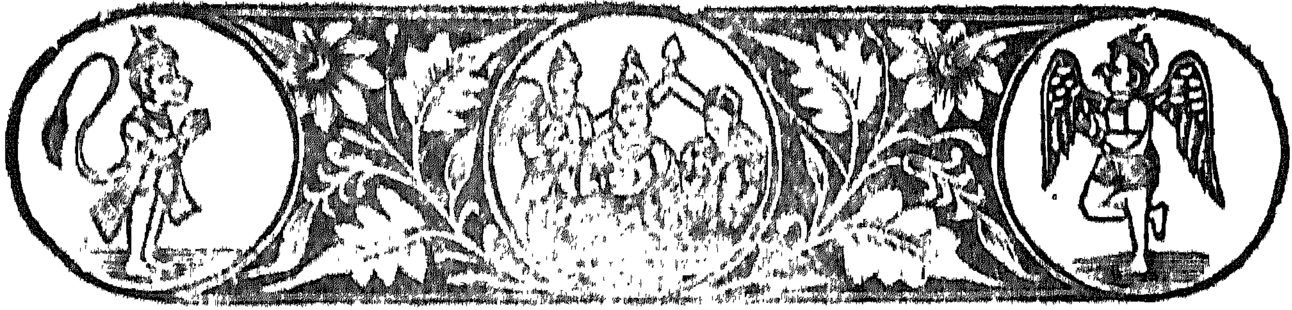
నింటికి సిద్ధుఁడు వచ్చుట, అతఁడు తన దేశసంచారమునుగూర్చి తెలుపుట, సిద్ధాదేశముచే నాగృహస్థు తీర్థయాత్రలకుఁ బోవుటయును గలవు. పిమ్మట కథ మారిపోవుచున్నది.

ఈకవి కవిత్వమును గూర్చి నేను వ్రాయుటకన్న యొక పద్యమును ఉదాహరించి రుచిఁజూపి మిగిలినది రసజ్ఞలోకమునకు విడిచివేసెద. సిద్ధుఁడు తన దేశసంచారమును గూర్చి వజ్రనాభునితోఁ దెలుపుపట్లనున్న పద్యమును జూడుఁడు.

సీ. ఆఁకలైనపుడెల్ల ♦ నందించు మాయన్న
పూర్ణమ్మ రుచియైన ♦ భోజనంబు
నడువలేకాయాస ♦ పడుచున్న బలమిచ్చి
రక్షించు మధుర మీ ♦ నాక్షి దేవి
ఒంటిగా భయమొంది ♦ యున్న భ్రాంతఁటిఁ గుంకు
మపురత్నఁబెట్టుఁ గా♦మాక్షి తల్లి
కష్టముల్ తలఁచి దుః♦ఖముఁజెంద నిద్రకై
జోకొట్టు మాయమ్మ ♦ జోగుళాంబ
గీ. ఎండవానల గాలికి ♦ బెండువడినఁ
జల్లనగు చూడ్కి నమృతంబుఁ ♦ జల్లుచుండు
ద్రిపురసుందరి వెనువెంటఁ ♦ దిరుగుచుండిఁ
లీల నే యాత్రలనుజేయు♦వేళయందు.

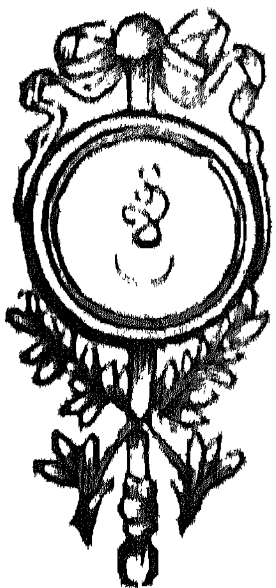
ఈకవి వ్రాసిన సంయుక్తాపరిణయమును నచిరకాలములోన శ్రీరామిరెడ్డిగారు ముద్రింపఁజేయుదు రని విశ్వసించుచున్నాను.

పండితవిధేయుఁడు,
సన్నిధానము సూర్యనారాయణశాస్త్రి.

వజ్రనాభ చరిత్రము.

ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీ రామామణి నక్కలింబు నానుచుం ◆ జెంతన్ మహీకాంత శృం
గారంబుం గని తాళలేక కుచయుగ్మంబుం ◆ గేలుంప నీ
కేరీతిన్ విడ దన్నిధానగుణ శౌ ◆ రీ! యంచు నవ్వించు భూ
నాథున్ ముద్దుమువిన్నఁ జేయుతఁ గృపన్ ◆ మా రామకృష్ణాధిపున్.

మ. జనితానందరసార్ద్ర సుపరతిన్ ◆ సాగించుచున్ మౌళిచం
ద్రుని వీక్షించి విలక్షచిత్తయగుచున్ ◆ దుర్వార వేణీలతా
ఘన కంపంబునఁ జంద్రునిన్ భయముఁ బడం ◆ గాఁ జేయు నయ్యద్రిజా
ననమున్ ముద్దిడు శంభుఁ డిచ్చుత సిరిన్ ◆ మా రామకృష్ణయ్యకున్.

మ. శ్రుతిపాఠంబున నిద్దరాధరమునన్ ◆ లోకప్రజాసృష్టిసం
గతి వాణీసరసోక్తులన్ ముఖచతు ◆ ష్కంబైన దివ్యాధరా
మృతపానంబున కింక నొక్కముగమున్ ◆ మేలొప్ప నాసించు వా
గ్పతి కాంతుం డిముతం గృతీశ్వరున కా ◆ చంద్రార్కమాయుష్యమున్.

సీ. కలశపయోరాశి ◆ గారాబుతొలిబిడ్డ
కడుపార వలరాజుఁ ◆ గన్నతల్లి
పిన్నజాబిలి నెత్తి ◆ పెంచిన పెద్దోడు
కలుములనొడఁగూర్చు ◆ కంబుకంఠి
రతికి సంసారంపు ◆ రహి దెల్పు నిలుపెద్ద
పంట వలంతి చే ◆ పట్టు సవతి

సురకామినులపూజఁ ♦ జొక్కెడు దొరసాని
దానవారాతి య♦ర్ధాంగలక్ష్మి
గీ. అహరహంబును సత్కృపా♦మహిత యగుచు
భువిని గోరంట్లవిభుని స♦త్పుత్రుఁడైన
రామకృష్ణాధిపుని నూత్న♦ధామమందుఁ
గోరి నిలిచి భాగ్యములు సే♦కూర్చుఁగాత.
సీ. ఏయమ్మ శైశవం ♦ జేసారఁ జలికొండ
తిప్పలు వన్నెల♦ కుప్పలయ్యె
నేయమ్మ యౌవన♦ప్రాయంబు దోఁప మ
న్మథ వైరిగిరికి జా♦మాతయయ్యె
నేరామ లసదలం♦కారప్రశస్తికి
బాలచంద్రుఁడు పూల♦మాలయయ్యె
నేతల్లి సంసార ♦ మించుకఁ జేయఁ గై
లాస భూధరము♦ నివాసమయ్యె
గీ. అట్టి శర్వాణి మృదుపాణి ♦ యభవురాణి
పరమకల్యాణి గోరంట్ల ♦ ప్రభుతనూజు
రామకృష్ణునిఁ బలిచి రా ♦ రమ్మటంచు
మించు నైశ్వర్య మిచ్చి ర♦క్షించుఁగాత.
సీ. ఏసారసాక్షి ప♦ద్మాసనుసతియౌటఁ
బ్రచురించుఁ గోమల♦పాణితలము
ఏలోలనేత్ర మ♦రాళగామినియౌటఁ
దమిఁదెల్పు మందయా♦నములసొంపు
ఏతన్వి సురమాని ♦ మాతయౌ టొలిఁగించుఁ
బరిపూర్ణశాంతకృ♦పారసాప్తి
ఏలేమ బాలేందు♦మౌళిసోదరి యౌటఁ
దెలుఁపు గోమల దివ్య ♦ దేహలతిక

గీ. అట్టి శ్రీవాణి మదబంభ♦రాభ వేణి
లలితరోచిష్ణు సద్గుణా♦లంకరిష్ణు
రాజశేఖరభ్రాజిష్ణు ♦ రామకృష్ణు
మత్కృతీశ్వరు దరిఁజేరి ♦ యనుచుగాత.

మ. వినుతింతున్ నిగమాంతసంతత మహా♦విఖ్యాతచారిత్రునిన్
మునిరాజన్య నమస్కృతాంఘ్రియుగళున్ ♦ భోగీంద్రభూషావృతున్
ఘనబర్హిర్ముఖ కార్య నిర్వహణు వి♦ఘ్నధ్వాంత మార్తాండునిన్
మును మత్కావ్యము నంతరాయములలో♦ మున్గింపకుండన్ దయన్.

గీ. రాముకార్యార్థమై సాగ♦రంబుదాటి
జానకినిఁ గష్టములనుండి ♦ సంతరించి
అవనిఁ జిరకాల ముత్తమ♦యశముగన్న
అంజనాసుతు హనుమంతు ♦ నభినుతింతు.

మ. ఘనవాల్మీకిని వ్యాసమౌనిని శుకున్ ♦ గాళిదయాపాత్రుఁ జో
రుని దండిన్ భవభూతి మాఘకవి భ♦ద్రున్ శంకరున్ సోము భా
సుని మాయూరుని భారవిన్ సుకవిపూ♦జ్యున్ మల్హణున్ బిల్హణున్
మనమందున్ మును వేఁడెదన్ విబుధ స♦న్మాన్యైకపారీణులన్.

మ. వరగీర్వాణవచస్సుధాకలిత ది♦వ్యాంధ్రోక్తి భాగీరథిన్
బరువెత్తించె నెవండు భారతమహా♦వారాశి కా నన్నయన్
స్థిరపాండిత్య విచక్షణుం డయిన మా ♦ తిక్కయ్యనుం బ్రెగ్గడన్
గరుణాపూర్వులఁ బెద్దనాదులను వీఁ♦కం గొల్తు నశ్రాంతమున్.

మ. స్వపటాటోపమునన్ స్వకీయకృతులన్ ♦ శ్లాఘించు చన్యుండుని
క్కపుఁ దెల్విన్ రచియించు కావ్యముల లె♦క్కల్ లేని దోషంబులన్
జపలస్వాంతమునం గనుంగొనుచుఁ ద♦త్సారస్యముల్ గ్రోలలే
కపిచేష్టల్ పచరించు కాకవుల మ్రొ♦క్కంబోదురే? సత్కవుల్.

సీ. అధివసించెను నెవం♦డమరచింతాత్మకా
రాస్థాన మంటప♦హర్మ్యమందు

అలరించె నేఘనుం • డల్ల సీతారామ
విభుని శాస్త్రార్థ వాక్ప్రతతి చేత
ఆలించె నెవ్వండు • బాలసరస్వతీ
తర్కతీర్థుం డటంచనుం • దనయుం బిల్వ
పాలించె నెవండు సొంపాటు వస్త్రమిడి విద్య
నొసంగి విద్యార్థుల • నుచితరీతి
గీ. యశము నార్జించె నెవండు నాంశశిగ సట్టి
బుక్కపట్టణ సత్కులాంభోధి పూర్ణ
చంద్రుండౌ బుచ్చివేంకటాచార్యవర్య
పాదయుగళంబు సతతంబు • భక్తిం గొలుతు.

వ. ఇట్లభీష్టదేవతాప్రార్థనంబును సుకవీశ్వరాభివందనంబును కుకవిధిక్కారంబును సద్గురుస్మరణంబును గావించి యేనొక నొక్క ప్రబంధనిర్మాణ కుతూహలుండనై యున్నంత.

సీ. భువనాద్భుత మహావి • భవ రమానివాస మై
పరగు దైవము దిన్నె • పురనివాసి
మాన్యగోరంట్ల రా • జన్య పూర్వార్జిత
పరిపూర్ణ సత్పుణ్య • భాగ్యరాశి
గోరంట్ల మాధవ • శౌరి కారుణ్యసం
పాదిత సకలవై • భవ విభాసి
వరకామినీ ద్వయీ • సరస సల్లాప సం
భావితాకార రేఖావిలాసి
గీ. సకలసుగుణ పయోరాశి • సర్వకావ్య
లక్షణాలోకనాభ్యాసి • లలిత సుకవి
భాషణసుధాసరోహంస • భవనిరాసి
యైన ధనదుండు రామకృష్ణాభిధుండు.

వ. వెండియు నతండు నిఖిల భూమండల మండనాయమాన పాండుర డిండీర కర్పూరఖండ సుధాసమాన నిజయశోమండలుండును, అంగీకృత నిజగృహాంగణ రంగస్థల నృత్యన్నృత్యాంగనామణీ శృంగార సంగీత సుధాతరంగిణీ తరంగ సాంగత్య సాంగీకృత సంతోషిత నిజాంతరంగుండును, సుందర సుందరీసమాన నగ చంద్రాననా నయనేందీవర ద్వంద్వ నవీనకందర్పసమాన సౌందర్య భాసురుండును, సంతత సకల హరిదంతరాగత ఘనసంత నవప్రియు సుసంచితకా పంచమస్వర సమంచిత వచనామృత సుకవినిచయ రచిత పృథ్వ్యగద్య పద్య ప్రబంధ బంధుర రసప్రవాహ బధిరీకృత నిజసభాభవనుండును, సంతత సమభ్యాసిత మాధవ పదారవింద యుగళ నిష్యంది మరంద తుందిల హృదయేందిందిరుండును, ఇంద్రోపల వినిర్మిత ముఖద్వార మంటప ప్రాకార గోపుర హేమపద్మరాగఖచిత గర్భాలయ ప్రతిష్ఠాపిత రామలింగేశ్వర మహాదేవసందర్శన దీక్షా విచక్షణుండును, భూసురాశీర్వాద పురస్సరద త్తఫలాక్షతకుసుమ గర్భ కలశాంభోధి పరిపూర్ణ కుముదబాంధవుండును, గుజ్జువర్తి గోత్రోద్భవుండును, రక్షితాశ్రిత విద్వజ్జన పరివేష్టితుండు నై నిండుకొలువుండి యున్న నాఁడు.

సీ. కోరి నన్నాదుముఖ్య ♦ గుర్తి వేమారెడ్డి
ధీవరుం డొకచోటఁ ♦ జేరియుండ
ధైర్యశాలియుఁ జిన్న♦నమ్ముండు సంజీవి
రెడ్డి వేరొకచోటఁ ♦ బ్రీతినుండ
గుణశాలియగు నన్న♦కొడుకు శ్రీశివరామ
విభుఁ డాజ్ఞకై తటి ♦ వేచియుండ
నారవివేక వి♦చారుండు బంగారు
శాడుమంత్రాంగ సం♦గతులు దీర్ప
గీ. శుద్ధహృదయుండు పూజ్యుండు ♦ సుబ్బరామ
శాస్త్రి హరికథా కథనంబు ♦ జరుపుచుండ

వరకుమారికయా విరా • పాఱు దేవి
ముద్దు సుద్దులచేఁ బ్రొద్దు • పుచ్చుచుండ.

సీ. నను శ్రీభరద్వాజ • మునినాథవరగోత్రు
చంచుబ్రహ్మేశ్వర • శాస్త్రిపౌత్రుఁ
గవిధీర వీరరా • ఘవ సుధీమణిపుత్రు
ననుములాన్వయ సోమ • లాంబమిత్రు
రామరాయాస్థాన • రమణీయవసక్తు
మైసూరు రెడ్డి స • న్మానపాత్రు
ధరణీశపూజిత • దత్తమాన్యక్షేత్రుఁ
గుకవీశగర్వాంధ • కుముదమిత్రు

గీ. సరస సద్గ్రంథచింతనా • సారమధుర
ధోరణీ పూరణీయ బం • ధురకవిత్వ
నయవిధేయు సుబ్రహ్మణ్య • నామధేయుఁ
గనుచు హర్షంబుతోడ ని • ట్లనుచుఁ బలికె.

శా. బ్రాహ్మీసత్కరుణా కటాక్షచయ సౌ • భాగ్యంబుచే సర్వదా
జిహ్వాభూతరసంబులం గవిత వా • సింగాంచఁగాఁ జెప్పు సు
బ్రహ్మణ్యాఖ్యుఁడ! నీదుసొమ్మనుచు నే • భావింతు నిన్ గాంచుటన్
బ్రహ్మానందము గల్గె నాకు హృదయా • బ్జంబందు నిక్కంబుగన్.

క. మాకున్ హితుఁడవు సకలవి
ధాకుశలుఁడ వదియుఁగాక • తత్‌జ్ఞుఁడవౌటన్
నీకుం దెల్పెద మొక్క మ
హాకార్యము దలఁచినాఁడ • నది యేమగునో?

వ. గుడి శిథిలంబగుచున్; ధనము • గొందురుచోరులు; నూయి పూడు; పెం
జడిఁదెగుఁ జెర్వు; ప్రాపుచెడి • నన్ వనముం జెడు; విప్రక్షణం
బడఁగును లేమి పైఁబడిన; • నన్నిటికన్నఁ జిరాయువైన దీ
పుడమిని గావ్యమొం డనుచుఁ • బూజ్యులు పల్కఁగ విందు మెచ్చుటన్.

సీ. అర్పించితివి తొల్లి • నతిభక్తి శతకంబు
రచియించి జలశాయి • రంగపతికి
సంతరించితివి మేల్ • స్వాదూక్తులమర సం
యుక్తా వివాహ ప్ర•సక్తియందు
హరికథాసరణిగా • విరచించితివి సాధ్వి
తిమ్మాంబికాదేవి • దివ్యమహిమ
దేశకాలస్థితుల్ • తెలియ వ్రాసితి మొన్న
శ్రమించు మాపూర్వ • రెడ్డిచరిత
గీ. చిన్నగ్రంథంబు లెన్నన్నొ • చేసినాఁడ
వింకఁ జేయంగఁ దలఁచితి • శాంకరీకృ
పారసం బెల్లవేళ నీ•పైనిఁ బరగు
మహిని నీపుణ్య మెన్న సా•మాన్యమగునె?
సీ. శంకర భారతీ • స్వామిని నుతులచే
మెప్పించి సేల్వాలు • గప్పినావు
కవితచే నలరించి • గద్వాలవిభుఁ డిచ్చు
కట్నముల్ బలుఠీవిఁ • గట్టినావు
మహానాడు రెడ్డి స•న్మానపు సౌవర్ణ
వలయంబు లిరుగేల • నిలిపినావు
తిరుమలరాయ వి•తీర్ణ రత్నాంగుళీ
యకశోభ పాణివై • యలరినావు
గీ. రసికశేఖరసంఘ రాను • గాయఁడొసఁగు
సంచసరిగంచు టుత్తరీ•యముల వల్లె
వాటుసింగార మొడగూర్ప • నీటుగులుకు
చుండు నీ కేటికారత లే•కుండు నెపుడు.
సీ. రాజేశ్వరపదాబ్జ • పూజనాద్భుతభక్తి
భరితున కలిసితి • భరతునకును

రామాంబికాగర్భ • రత్నాకరామృత
కరునకు మోహనా • కారునకును
చటుల దుర్గుణబద్ధ • శాత్రవదోర్గర్వ
మథనున కంగనా • మన్మథునకు
కవిజనావనబద్ధ • కంకణ వరకరాం
భోజున కాశ్రిత • భోజునకును
గీ॥ రాజకులభూషణునకు • మా రామరాయ
ప్రభున కెదమెచ్చు నాస్థాన • పండితుఁడవు
కలదు మాయాంధ్ర రెడ్డి వం•శంబటన్న
నీకు నభిమాన మతిప్రేమ • నిక్కువముగ.

శా. మాతాతల్ మును పుణ్యకార్యములఁ బ్రే•మం జేసి లోకంబునన్
ఖ్యాతిన్ బొందిరి నాఁడు నేఁ డనక నా • కల్పాంతమున్ సజ్జనుల్
ప్రీతిం బొందఁగఁ జేయనేర్తుమె? యశః•శ్రీమించు సత్కార్యముల్
చేతోమోదముగల్గ నేఁడును జయ•శ్రీయోఽభిరామంబుగన్.

ఉ. కావున నొక్క దివ్యకథఁ • గమ్మని తేనెల సోనలూర హా
రావృత భారతీకుచయు•గాంతర కుంకుమ పంకగంధ సం
భావితగంధవాహ మృదు•మందగతి ప్రసరంబురీతి మో
దావహతన్ రచింపవలె • నంకితమున్ గృప నాకు నీవలెన్.

చ. కలవు పురాణముల్ కథలు • కల్పనలున్ ఘనకావ్యముల్ మహో
జ్జ్వలరసపారవశ్యముగఁ • జాలు రసజ్ఞత కవ్వి చూచినన్
సలలిత నీతి పద్ధతుల • సంగ్రహరీతి చరిత్ర నొక్కటిం
జెలఁగ రచించి తత్కృతికిఁ • జేయుము భర్తగ నన్ను మిత్రమా!

గీ. సకల దేవతావితతిలో • శంకరుండు
ఘనుఁడు తత్స్వామిపై నాకుఁ • గలదు భక్తి
గానఁ జేయు భక్తిరస ప్ర•ధానముగను
శివుని మాహాత్మ్యమును జెప్పు • చిన్నికథను.

వ. అని పలికి వినయవిధేయపూర్వకంబగు కర్పూరతాంబూల చీని చీనాంబర జాంబూనదాభరణంబుల బహుమానంబుగా నర్పించి మ్రొక్కిన నేనును దత్సుగుణవిశేషంబుల కానందంబు నొంది తత్కృతిపతి నుద్దేశించి యిట్లంటిని.

సీ. దృఢమైన భక్తిఁ బ్ర•తిష్ఠించితివి రామ
లింగేశ్వరునిఁ దద•ర్ధాంగసతిని
గురియించితివి నిన్ను • గోరివర్ణించిన
కవిచాతకములపైఁ • గనకవృష్టి
బెట్టించితివి రమా • వేంకటేశ్వర దివ్య
కల్యాణవేళఁ బ•క్వాన్నములను
జేయించితివి మహా•న్వాయన ధనమిచ్చి
బ్రాహ్మణవటులకుఁ • బరిణయములు
గీ. కోరితివి నేఁడు కవితా•కుమారి తీయ
నైన కెమ్మోవి కమ్మని • పానకంబు
ధన్యతముఁడ వన్నిట నీవు • దలఁచినట్లు
యగును గావుత రామకృ•ష్ణావనీంద్ర!

చ. వరకనకంపుఁ గల్పనకు • వజ్రము తా లభియించినట్లు వి
స్ఫురత రసాలపాళికి వ•సంతము దోఁచినయట్లు యౌవన
స్ఫురితనితంబినీమణికి • సుందరపూరుషుఁ డబ్బినట్లు మ
ద్వరకృతి కీవు భర్త వగు • భాగ్యముకన్న మరేమి కావలెఁ ?

వ. అని పలికి.

సీ. రాజేశ్వర వరాంఘ్రి • రాజీవబంభర
శ్రీరామరాయ కృ•పారసంబు
బుక్కపుర్యన్వయ • బుచ్చి వేంకటగురు
వర్యపావన పాద•పద్మసేవ
వేంకటేశ్వర పాద•పంకజార్పిత మల్లి
కా ఘుమంఘుమిత సౌ•గంధ్యలహరి

కాత్యాయనీ దివ్య ♦ కబరికా మందార
మాలికామంజుల ♦ మధురసంబు
గీ. కారణంబులు ప్రోత్సాహ♦కములుగాఁగఁ
గలిగినట్టి కావ్యరచనా ♦ కౌశలమున
వ్రాయఁబూనితి వజ్రనా♦భచరితంబు
రామకృష్ణాభిధునిఁ గృతి♦ప్రభునిఁ జేసి.

ఉ. పండితులెల్లరున్ విని స్వ♦భావనకున్నఁ గవిత్వధోరణే
మండితుఁ డూరకున్నె? యొక♦మాదిరి కబ్బము లల్లకుండఁ బు
త్త్రుండు జనింప మంచియగు ♦ యూపసికాఁడని యెంచి రూపహీ
నుండు నిజాంగకున్ వదలు♦నో? సుతుఁగాంచి తరింపకుండునో?

చ. కలిగినసొమ్ములో సొగసు ♦ కల్పనఁ జేసి కవిత్వకన్య మీ
నెలవున కంపినాము తగు♦నేర్పులుదిద్ది సుఖింపుటొప్పుఁ గే
వలదృఢతర్కశాబ్దిక వి♦వాదబలాత్కృతిఁ జూపి తత్కుచం
బులఁగల శల్యలేశముల ♦ ముందుగ నెంచకుఁడయ్య! పండితుల్.

చ. అరువదినాల్గు విద్యలను ♦ నావల కీవల ద్రిప్పిచూచియే
విరచన చేయఁగావలెఁ గ♦విత్వ మటన్నను నాతరంబె? యే
నెరసులులేక చెప్ప నల ♦ నీరజగర్భునకైనఁగాని త
ద్వరసతికైనఁగాని కడు♦భారమటంచును మీ రెఱుంగరే?

గీ. అన్నిరీతులఁ బండితా♦హ్లాదకరము
గాకయున్నను గొన్నింటఁ ♦ గవుల ధర్మ
మనుసరించియే బుధులను ♦ దనుపఁగలద
టంచుఁ జెప్పెద నెటులైన ♦ మంచిదనుచు.

—♦కృతిపతివంశవర్ణనము♦—

గీ. బ్రహ్మచే మున్ను సృజియింపఁ♦బడిన నాల్గు
వర్ణములయందు నుత్తమ ♦ వర్తనమున

నలరుచుండ నాంధ్రక్షితీయాన్వయంబు
ఘనత నీనాఁడు బాఁకనాఁ డనఁగఁబ్రబలు.

సీ. గౌతమీ కావేరికా జలక్రీడాది
పరిపాటి గలనాఁడు పాఁకనాఁడు
శ్రీశైల సిద్ధేశ శివముఖ్యనిర్మాణ
పరిపాటిగలనాఁడు పాఁకనాఁడు
రాయవేశ్యా భుజంగాయు గోవాళాంగ
పరిపాటిగలనాఁడు పాఁకనాఁడు
తుంగభద్రాతీర దుర్గప్రతిష్ఠాది
పరిపాటిగలనాఁడు పాఁకనాఁడు

గీ. అట్టి పాఁకనాఁటి కులమం దధికపుణ్య
గణ్యమై శత్రుహరణ ప్రావీణ్యమైన
గుజ్జు భూపాలచంద్రుని గోత్రమొందు
దనరు నీనాఁడు గుజ్జురాడ్ గోత్రమనఁగ.

కం. ఆవంశభవులలోపల
ధీవినుతుఁడు పెద్దరెడ్డి ధీరుఁడు రిపుసం
భావిత వర పదయుగళుం
డావిర్భవమొంది ప్రబలె నత్యధికుండై.

సీ. స్థాపించు నొకనాఁడు దైవంబు దిన్నె దు
ర్గాగ్రశృంగముల బంగారు పడగ
మేపించు నొకనాఁడు మేటికంభాణీలఁ
దురకరాజు గులాబితోఁటలందు
క్రోపించు నొకనాఁడు కొసరి సామంతుల
కప్పముల్ రాని సంకాలమునకు
పోషించు నొకనాఁడు వేరంబునను ముట్టి
వచ్చిన తురక సవాలుదొరల

గీ. వేడ్కఁ జూపించు నొకనాఁడు ♦ వేఁడినంత
నగ్రజాతికి దివ్యాగ్ర♦హారములను
అతఁడు సామాన్యుఁడే? యనేఁ♦కావనీంద్ర
ప్రణుతగుణుఁడు పెద్దారెడ్డి ♦ ప్రభువరుండు.

కం. ఆ రెడ్డిప్రభుఁడు మల్లమ
నారీమణియందుఁ గనియె ♦ నాఁగయ రెడ్డిన్
సూరిజనంబుల లేముల
బారఁగఁ ద్రోలంగ మేల్మి♦బంగరు కడ్డిన్.

కం. అంబాత్రయ సమ మహిమా
డంబర సాధ్వీ శిరోవి♦డంబిత సుయశో
బింబం గనియెను వర తి
మ్మాంబన్ సుగుణావలంబ♦నయక కదంబన్.

సీ. నిజనాగమునుబట్టి ♦ నిలుపుఁడీయని వజ్రి
తప్పయ్యెనని లోనఁ ♦ దల్లడిల్లు
కై సేతు నీనాగ ♦ కంకణంబని శంభుఁ
డంతఁలోఁ బార పాటు ♦ కెంతనూర్పుఁ
బుచ్చించె నుపవన ♦ పున్నాగమని నల
కూబరుం డరనాల్కఁ ♦ గొఱుకుకొనును
యాగంబుచే వేల్పు♦నాగవాసం బబ్బు
నని యముండంతలో ♦ నదరిపడును

గీ. నాగ శబ్దంబు నుడువంగ ♦ నాకలోక
వాసులగు వారికే యిట్టి ♦ భయము గలుగ
శత్రులకు నాగ శబ్ద సం♦స్మరణవలన
నడలు గలుగుట యనఁగ న♦య్యాదియు వింతె?

సీ. నిజయోగ వహ్ని దీక్షిచయంబు వెలిఁగించి
తనదగు దాక్షాయణీత్వంబు నెఱపఁ

గూర్జర శాత్రవశిరః • కుంతనం బొనరించి
తన చండికా మహా • త్త్వంబుఁ దెలుపు
భుజ బలార్జిత దుర్గ • భూపాలుఁ జరియించి
తన పార్వతీ ధర్మ • మును వహించు
స్వకులంబునకు శుభ • ప్రకరంబుల నొసంగి
తన సర్వమంగళా • త్వంబుఁ దెలుపు
గీ. పర పతవ్రతియయ్యు • దేవత్వ మొంది
పిలిచినను బల్కు నిప్పుడైనఁ • దలఁచువారి
కిచ్చు నఖిలార్థ సిద్ధి యా • సచ్చరిత్ర
తిమ్మమాంబిక భూషిత • దివ్యలోక.
కం. ఆ నాగిరెడ్డి పాపమ
మానిని నిజధర్మ సతిగ • మహినేలి యశో
మానితుఁడై సుతు లిర్వుర
భూనుతులం గనియెఁ బూర్వ • పుణ్యవశమునన్.
గీ. రామిరెడ్డి లక్ష్మారెడ్డి • నామయుగము
నిజతనూ సుందరతకు వ • న్నియను బెట్ట
సద్గుణంబులు దివ్య భూ • షణాలు గాఁగ
రామ లక్ష్మణులటు దిన • క్రమతఁ బెరిగి.
సీ. యజ్ఞపూరుష సంభ • వాపవాదులు దాశ
రథులంచుఁ బ్రజలాడు • రట్టువోవఁ
బైఁ బ్రేమగాని సా • పత్నీయు లొండొరుల్
నిజభక్తి లేదన్న • నింద బోవ
ఆగర్భసంపద • లందియు నారామ
వాసు లేగద యన్న • వాదుబోవ
నాసికా కర్ణహీ • నసగఁ జేసి రబలను
దుడుకు మానిసు లన్న • దూఱువోవ

గీ. రామలక్ష్మణు లీనాఁడు • రామ లక్ష్మ
ణాఖ్యులై నేఁటి యాంధ్ర రా•జాన్వయమునఁ
బాప మాంబికా తనయులై • ప్రబలి రిపుడు
పేర్మి వర్ణింపఁ గలఁడె? వా•ల్మీకియైన.

కం. ఘనుఁడైన లక్ష్మి రెడ్డికి
జనియించెను బుత్రయుగము•సద్గుణయుత మా
చినవేంకట పెదవేంకట
యను పేరుల తోడఁ బ్రబలి • రవిరళ గరిమన్.

గీ. పాపహరణ విచారణ • పటిమ గలిగి
అచల వాసత్వ సంసిద్ధి•నధిగమించి
శ్రీ యశో దయా వృద్ధుల • చెలువు మిగిలి
తమదు వేంకటనామ సార్థకతఁ గనిరి.

కం. ఆ చినవేంకట రెడ్డికి
యాచక సంతాన భూరు•హాకృతికి సుతుల్
తోఁచిరి నలుగురు హరుకృప
శ్రీ చిరకీర్తిని వహించి • చెలఁగఁగ వారున్.

సీ. నందనందన పాద • వందనాద్భుత చిదా
నందానుభవుఁడు గో•విందరెడ్డి
రమణీ మణీ మనో•రమణీయ సూద్యాన
తల నూత్న చైత్రుండు • తమ్మిరెడ్డి
మత్త శాత్రవ గర్వ•మాన నిర్మూలనా
మ్లాన ధైర్యగుణుండు • మాదిరెడ్డి
సత్యధర్మదయా వి•చార సారమహత్త్వ
భీమాగ్రజాతుండు • భీమిరెడ్డి

గీ. వీరలొక రొక్కరిని మించు•వీరులగుచు
నలరుచుండిరి దుర్జన • హాననశిష్ట

రక్షణాఢ్యంబులైన సు♦రారి కరచ
తుష్టయముఁబోలి నిత్య సం♦తోషులగుచు.

గీ. నీతి యుతులగు వారి కం♦నిష్ఠుఁడైన
భీమిరెడ్డి బీదలపాలి ♦ వేల్పుగిడ్డి
బంధుగౌరవంబుల కెన్నఁ ♦ బసిఁడికడ్డి
ప్రబలు నెడలేని విప్రుల ♦ పంటదొడ్డి.

సీ. ఒక భీముఁ డఖిలలో ♦ కోన్నత మోహన
మూర్తియై స్థాణువై ♦ మూలనుండె
ఒక భీముఁడతి భాగ్య ♦ నికరుఁడై యిరుసారి
పుత్త్రి స్వయంవరం♦బును రచించె
ఒకభీముఁ డత్యంత ♦ ప్రకట శూరుండయ్యు
మత్స్యావనీంద్రుచే ♦ మనుపఁ బడియె
ఒకభీముఁ డవని మృ♦త్యుంజయాకృతియైన
ద్రాక్షాటవీముఖ్య♦ధాముఁడయ్యె

గీ. ఘనతరైశ్వర్య భాగ్య సం♦గ్రామకళల
దీటు రారైరి భీమాభి♦ధేయగరిమ
నమరియును రెడ్డి చినవెంక♦టయ్య కొడుకు
భీమిరెడ్డికి సంగ్రామ ♦ విజయరథికి.

గీ. అట్టి శ్రీభీమిరెడ్డి వెం♦కాంబతనకు
ధర్మ పత్నియై సేవావి♦ధంబు జరుప
సౌఖ్యలాలసుఁడై జిత♦స్మరులు రూప
విభవులగు నల్వురుసుతుల ♦ వెలయఁగనియె.

శా. లక్ష్మీనాథ కటాక్షపాత్రుఁడగు పుల్లారెడ్డి గోరంట నా
మక్ష్మామండల భూషణోత్తముఁడు రా♦మారెడ్డి దుష్టారి లో
కక్ష్మాభృచ్ఛయ వజ్రసారుఁడగు లిం♦గారెడ్డి యీ నల్వురున్
లక్ష్మీసూను సమానరూపవరవై♦లక్షణ్యమింపారఁగన్.

శా. సాత్త్వోన్నైగమపూరుషుల్ వలె సరో♦జాతాసనాస్యాకృతిన్
రక్షోనాథ విదారణోత్తమ రమా♦ప్రాణేశహస్తాంబుజా
తాక్షేపంబు లనం జెలంగిరి యశో♦వ్యాపార సంభూత రా
హుక్షోభాకరణక్షపాకరశరీ ♦ రోద్వేల లేఖాలురై
సీ. సిరినిగాంచినవాని♦సిరినిఁ బెంచిన వాని
సిరివరించినవాని ♦ జెలువుఁగాంచు
గిరినిఁజుట్టినవాని♦గిరినిఁ బట్టినవాని
గిరినిఁగొట్టినవాని♦కీర్తిఁగాంచు
హరినిఁ గూడినవాని ♦ హరినివేఁడినవాని
హరిని దోఁడను వాని ♦ నధిగమించు
శరధిఁ బుట్టినవాని ♦శరధిఁగట్టినవాని
శరధిఁ దిట్టినవాని ♦ సమతఁగాంచు
గీ. చటులగంభీర భాగ్యర♦క్షణవచస్సు
కీర్తి భోగ సంగ్రామభ♦క్తి బలకాంతి
విజయనియమంబులను సాటి ♦ పృథివిఁగలరె!
శ్రీకరుండగు పుల్లయ♦రెడ్డిపతికి.

సీ. రాముండు యాదవ ♦ రాముండు కల్పకా
రాముండు బలశౌర్య ♦ కామదములఁ
మారుండు గంగా కు♦మారుండు భవ్య కు
మారుండు రూపధీ♦సార గరిమ
భరతుండు శ్రీరాజ♦భరతుండు జగమ్మృగ
భరతుండు భక్తి సం♦భరణకాంతి
భద్రుండు ప్రౌఢ సౌ♦భద్రుండు శ్రీరామ
భద్రుండు శృంగార ♦ పటిమనియతి
గీ. చంద్రుఁ డా హరిశ్చంద్రుండు ♦ సరసకళల
సత్యవాగ్వృత్తి నని జనుల్ ♦ సన్నుతింప

రెడ్డికుల భూషణుండయి ◆ శ్రీవహించి
ప్రబలె నౌర లింగారెడ్డి◆ప్రభువరుండు.

శా. రామారెడ్డి వెలింగెఁ దన్నుఁ గని యా◆రాకేందు బింబాననల్
రాముండంచును సోముఁడంచును దమిన్ ◆రంభామనోహారియా
శ్రీమంతుండను చిందరిసూనుఁడనుచున్ ◆ జిత్రింబు లుద్యానపున్
సీమం జేర్చు వసంతుఁడంచును మదిం◆జెన్నారఁగా గాంచుచున్.

సీ॥ తలఁచెనా! యొకమాటు ◆ దయచేసి మాధవ
స్వామి కన్నెదుటఁ బ◆చారు సేయుఁ
బిలిచెనా! యొకతూరి ◆ భీతిల్లి వైరులు
తలలపైఁ జేమోడ్చు ◆ దాల్పవలయు
గొలిచెనా! యొకతేపఁ ◆ గోంగులవరహాల
గవులు కుబేరుపైఁ ◆ గవియవలయు
వలచెనా! యొకసారి ◆ నలకూబరునిరంభ
కుదవిచ్చి తీర్పఁజా◆లదు ఋణంబు

గీ॥ పొలిచిన మరొక్కమారు వి◆భూషణములు
చీనిచీనాంబరముదాల్చి ◆ చిన్నప్రాయ
మునను నుదయించు భానుని ◆ మురువుజూపి
మురిపెములఁబెంచు గోరంట్ల◆భూవిభుండు.

సీ॥ కమనీయభంగ మం◆గళరావ తుంగభ
ద్రానదీ జలముల ◆ స్నానమాడి
సౌవర్ణకటిసూత్ర ◆ సమితి కాంతులు గ్రమ్మ
వలిపెమడుంగు చ◆ల్వలుధరించి
పరిపూర్ణశశిరీతి ◆ భాసిల్లు ముఖముపై
కమనీయభూతి రే◆ఖలనుదీర్చి
పరిశుద్ధకాంచన ◆ పాత్రల జలములు
గంధపుష్ప ఫలాది◆కములుచేర్చి

గీ॥ భక్తిఁ బద్మాసనస్థుఁడై ♦ పద్మనాభు
దానవాంతకు హరిని మా♦ధవునిఁ బూజ
సేయువేళలఁ బ్రీత్యుతుఁ ♦ శివుఁడనంగఁ
దోఁచు గోరంట్లవిభుఁడు ని♦ర్ధూతభవుఁడు.

శా॥ గోరంట్లాధిపు పూజలన్ మరగి వై♦కుంఠుండు క్షీరాంబుధిన్
గారీశుండు తుషారశైల వసతిం ♦ గాంక్షించుటల్ మాని ల
క్ష్మీశ్రీరాజీవముఖిన్ భవానినిఁ దమిం♦జేరంగ రాఁబిల్చి తా
ర్సారంబైన నివేదనోదనము నా♦స్వాదింతు రెల్లప్పుడున్.

శా॥ పుల్లారెడ్డియు వెంకమాంబికను స♦త్పూర్ణ ప్రభాజాలకన్
హల్లోలంబుగఁ బెండ్లియాడి కనియెన్ ♦ హీరాహిరాట్చంద్రికా
ఫుల్లాంబ్జాత శశాంకశారద మహాం♦భోవాహ దివ్యాపగా
కల్లోలాయితకీర్తి భాస్వరుని సం♦గ్రామైకపారీణునిన్.

కం॥ దనుజారిమెడను భక్తిని
వనధిని లంఘించునట్టి ♦ బలసంపత్తిన్
హనుమంతుఁ బోలఁ బిలిచిరి
హనుమంతయరెడ్డి యనుచు ♦ నార్యులు ప్రీతిన్,

సీ॥ వెలయునెచ్చట శిలావిగ్రహంబులుగన్న
నచ్చట దేవాల♦యములు దీర్చు
ఎచ్చటఁ బ్రజ నీటి♦నెడగాఁగఁ గన్గొన్న
నచట బావులుఁ దవ్వ ♦ నర్థమిచ్చు
ఎచ్చట శివలింగ ♦ మీక్షించు నది వార
ణాసి యనం చభిషేక♦మలరఁ జేయు
నెచట బీదజనంబు ♦ లెదురైన నచ్చట
నన్నసత్రంబు లె♦న్నైన్నఁ బెట్టు

గీ॥ ఎచటఁ బరకాంతలంగను ♦ నచటఁ దనదు
మాతృదేవతలని పరిక్క♦మార్గమొదుగు

కలరొకో నృపుల్ మూఁడు లోకముల వెదుక
శ్రీకరుండగు హన్మంత రెడ్డిసములు.

గీ॥ శ్రీమహీసతుల హరి వరించినటుల
చుట్టములు మెచ్చ వరియించె శుద్ధమతుల
నిర్వుర ననంత దేవి సమిద్ధచరితఁ
బాపమాంబను సంతోష భరితుఁడగుచు.

కం॥ ఆయిర్వురు తరుణులయం
దాయుశ్శ్రీయుతుని సుగుణు నాత్మజు నొకనిన్
శ్రీయోషాసమ రూప
ధ్యేయులఁ బుత్రికలఁగనియె నేవురనెలమిన్.

ఉ॥ బాలుఁడు బాలికామణులు బంధులు మిత్రులు సోదరుల్ యశ
శ్శీల విచారులౌ సతులు చేయుచుఁ గన్నులపండు వెప్పుడున్
బాలును బాయసంబు దన పంక్తిని జేరి భుజించుచుండ నా
పాలసముద్రుఁడట్లు కనుపట్టును రెడ్డియుఁ దత్కుటుంబమున్.

గీ॥ నాసహోదరి లక్ష్మి యనంతమాంబ
యందు జన్మించె శ్రీలక్ష్మమాంబ యనఁగ
విదుతునేయంచు శివరామ విభుని పేరఁ
బాపమాంబకు జన్మించెఁ బద్మవైరి.

క॥ శివరామవిభుఁడు పెరిగెను
శివరామపదారవింద సేవాపరుఁడై
శివతనయు విక్రమంబును
శివవైరి సురూపగరిమ చెలఁగఁగఁ దనకున్.

గీ॥ మున్ను గోవిందునకు వర పుత్రిలక్ష్మి
నర్పణము సేయు క్షీరాబ్ధి ననుకరించె
వేడ్క హనుమంత రెడ్డి గోవింద రెడ్డి
కాత్మజాతయౌ శ్రీలక్ష్మమాంబ నిడఁగ.

క॥ కులుమాల లక్ష్మిరెడ్డికిఁ
గులపావన యగుచు నొక్క • కూఁతురు గలుగన్
లలితుఁడు శివరామయ యా
లలనామణిఁ బెండ్లి యయ్యె • లక్ష్మాంబికనున్.

మ॥ కరుణాపోషిత విద్వదాశ్రితుఁడు లిం•గారెడ్డి కందర్ప సుం
దరుఁ డాత్మీయ సురూపకాంతి కలిత • న్యాయైక చిత్తన్ రమా
చిరకారుణ్య కటాక్షపూర్ణ విభవ • శ్రీ కేశవాంబన్ గుణో
త్తరఁ బాణిన్ గ్రహియించి సౌఖ్యనియతిన్ • దామించ గేహస్థతన్.

గీ॥ అట్టి కేశవాంబిక యందు • నతఁడు గనిమె
సుతుల నిర్వర సౌందర్య • సూనశరుల
సుగుణ ఖనిని శేషారెడ్డి • నగసమాన
ధీరు సంజీవరెడ్డినిఁ • దేజమెసఁగ.

గీ॥ సోమసూర్యుల యట్టు ల•స్తోక కాంతి
భూషితాన్వయ ముఖ్యులై • శేషిరెడ్డి
శ్రీకరుండగు సంజీవి•రెడ్డి యన్న
దమ్ము లలరిరి వినయ ని•ధానములుగ.

క॥ పుల్లారెడ్డి కుమారిక
సల్లాపిత శైలజాత • సౌభాగ్య యశో
వల్లీ వేల్లిత జగతీ
హల్లోహలమైన లక్ష్మ•మాంబిక చెలఁగన్

గీ॥ తండ్రి యాజ్ఞ శేషారెడ్డి • ధర్మపత్ని
యై పతివ్రతా రత్నమై • యవని సురలఁ
బెంచు కల్పకలతికయై • వెలయఁజేసె
నుత్తమయశంబు లక్ష్మాంబ • యుభయకులము.

శా॥ అన్నంబిచ్చు క్షుధార్తసంతతికి ద్ర•వ్యంబిచ్చు నర్థార్థికిన్
వన్నెల్ గుల్కెడు సేల్వలిచ్చు కవికిన్ • వైవాహికాపేక్షచేఁ

దన్నున్ వేఁడినఁ దీసియిచ్చు నగలుం ♦ దద్బాంధవుల్ సోదరుల్
కన్నుల్ పన్నమెలంగఁ గీర్తిగొనె వీఁ♦కన్ బెద్దలక్ష్మాంబయున్.

క॥ గోరంట్ల విభుఁడు మెచ్చిన
కోరికతో ధర్మసతిగ ♦ గోవిందాంబన్
ధారుణిసురవరధర్మా
చార విధిం బరిణయంబు ♦ సలిపెం బ్రీతిన్.

గీ॥ అంతగోవిందమాంబిక ♦ యఖిలవేళ
లందు గోరంట్లరెడ్డికి ♦ నధికభక్తిఁ
బూజసేసెడు సాధ్వియై ♦ పుట్టినిల్లు
మెట్టినిల్లును యశముచే ♦ మెచ్చఁ జేసె.

సీ॥ పతి తురంగము డిగ్గి ♦ పఱతెంచు నెడఁ దక్క
తలవాకి లెఱుఁగ దా ♦ ధన్యచరిత
శ్రీదేవిపైఁ దుల♦సీదళం బిడునప్పు
డక్కఁ జూపదు వ్రేలు ♦ ధర్మశీల
అతిథుల కన్నంబు ♦ నతిప్రేమ నిడువేళఁ
గాక చూపదు చేయి ♦ కన్నతల్లి
అత్తమామల శరీ♦రారోగ్య ప్రశ్నకై
కాక మాటాడ ద♦స్తోకపుణ్య

గీ. కవులు తననాథుపైఁ జెప్పు ♦ కబ్బములను
వినుటకే కాక చెవియొగ్గ ♦ దనఘచరిత
విందుమా? కందుమా? యుర్వి♦యందు ముందు
సాధ్వి గోవిందమాంబకు ♦ సాటిసతులు.

కం. మున్నూటఱువది నోములు
వెన్నుని మదిఁగూర్చి చేసి ♦ వినుతయశస్సం
పన్నునిఁగని రొకసుతు జన
సన్నుతు గోరంట్లనృపతి ♦ సదయుం బ్రీతిన్.

గీ. సతిపతుల్ పూర్వజన్మంపు • శతమునందుఁ
బరగఁజేసిన సుకృతంపు • ఫలమనంగ
దినదినంబున నొ౦కరీతిఁ • దేజరిల్లు
చుండి ముద్దులుగురియించు • చుండె నతఁడు.
గీ. సౌందర్యతనుకాంతి శ్రీరామ•చంద్రరీతి
చిన్ని వెన్నెల నగవుల • చిన్నికృష్ణు
తీరు తమకన్ను లలరింపఁ • బేరు నిడిరి
ప్రీతి నార్యులు శ్రీరామ•కృష్ణ యనుచు.
సీ. భిన్నస్వరూపులై • పృథివిఁ దోఁచినతప్పు
కారాగృహస్థలిఁ • గనినమాట
మేనమామనుబట్టి • మృతునిఁజేసినరట్టు
చాఁకిని దాఁకిన • లోకనింద
గోపకాంతలతోడఁ • గూడి యాడినవాదు
నాలమందలఁగాచు • నపయశంబు
నిలిచి కాళిందిఁ జల్లులు ద్రిప్పుదోషంబు
గొల్లవారలు పెంచు•కొనిన మచ్చ
గీ. నపుడు బాపంగఁ దగు నుపా•యంబు లేక
నేకమూర్తిని మనరామ•కృష్ణు లుదయ
మొంది రవని గోరంట్లయ్య•యందు ననఁగ
రామకృష్ణయ్య వెలయు ధ•రాతలమున.
సీ. షష్ఠివర్షంపుఁ గటి•స్థలుల బిగించిరి
సరిగదోవతులు పిం•జలు ఘటించి
తామ్రపాత్రలుమార్చి • తాపింప నేర్చిరి
రమ్యసౌవర్ణ పా•త్రలను మణులు
నీవారపిష్టముల్ • నిలిపి వడ్డింపంగ
నేర్చిరి భక్ష్యాన్న • నిచయములను

తులసిపేరులుదీసి ♦ తలదూర్చ నేర్చిరి
నవరత్నహార సంతతులనందుఁ
గీ॥ బ్రబల తుంగభద్రాతీర ♦ వాసులైన
మధ్వ వైష్ణవాచార్యుల ♦ మందిరముల
దినదినంబున దైవము ♦ దిన్నెయందు
మెచ్చి రామకృష్ణయ దాన ♦ మిచ్చునాఁడు.

సీ॥ కవివచ్చె ననిచెప్ప ♦ కడువేగఁ దోడితె
మ్మనుఁగాని వచ్చుఁ బొ♦మ్మనుట లేదు
అవధాను లెవ్వరైన ♦ నరుదేర సంభావ
నల నిచ్చుటేగాని ♦ నాస్తియనఁడు
వేదాంతు లెవ్వరైన ♦ వేంచేయ సేవింప
నెదురేగుఁగాన నా ♦ కేమియనఁడు
శాస్త్రజ్ఞుఁడన్న వి♦శ్వాసంబుతోఁ బిల్చు
కొనుఁగాని గర్వంబు ♦ గొనుటలేదు
గీ॥ అతిథు లెందఱువచ్చిన ♦ నందఱికిని
భక్ష్యసాహిత్య మిప్పించి ♦ పంపుఁగాని
కొసరి విదిలించి మిగిలించు♦కొనుటలేదు
సాటియెవరు? మారామ కృ♦ష్ణయకు మహిని.

శా॥ చేయించెన్ ధన మిచ్చి సత్కవులకుం ♦ జెన్నారఁ బెండ్లిండ్లనున్
వేయించెన్ వర వేంకటేశ్వరునకున్ ♦ వెయ్యార్ల హారంబునున్
మాయించెన్ బహుఘోర శాత్రవ మదో♦న్మాదంబులన్ దిక్కులన్
మ్రోయించెన్ నిజకీర్తి దుందుభుల నా♦పుణ్యుండు సామాన్యుఁడే?

మ॥ వనముల్ సత్రములున్ శివాలయము ద్ర♦వ్యస్థాన ముర్వీసురా
వనముం గూప తటాక కావ్యసుకళా♦వాసాది నిర్మాణముల్
మనుజాధీశులు మెచ్చగా సలిపె శ్రీమారాయ సౌహార్ద సం
జనితానల్పవివేక సంపదలు మిం♦చన్ రామకృష్ణుం డొగిన్.

సీ॥ భాసిల్లు కొంగన ♦ పాటి రామారెడ్డి
ఘనబుద్ధి యేతన్వి ♦ కన్నతండ్రి
అఖిల సద్గుణవతి ♦ యననొప్పు లక్ష్మమాం
బిక యేతరుణికిఁ బ్రే ♦ మించుజనని
వినయవిధేయ ధీ ♦ విదుఁడు లక్ష్మారెడ్డి
శూరుఁ డేనాతికి ♦ సోదరుండు
సుకృత పాతివ్రత్య ♦ శుద్ధ మానసమహా
నందాంబ యేయఁగ ♦ నకు సపత్ని
గీ॥ అఖిల గురుదేవపూజ ప ♦ త్యంఘ్రిసేవ
ధర్మశీలంబు లేతల్లి ♦ నర్మసఖులు
అట్టి కృష్ణమాంబిక పత్ని ♦ యై చెలంగఁ
గీర్తి గొనుచుండు శ్రీరామ ♦ కృష్ణవిభుఁడు.

సీ॥ ఏకోదరత్వ ధ ♦ ర్మైకదీక్షను గాంత
లిరువురు శుశ్రూష ♦ లెలమిఁ జేయఁ
దమ్ములిద్దరు భక్తి ♦ గ్రమ్మ నిత్యం బాజ్ఞ
గైకొని కార్యసం ♦ ఘటనసలుప
నన్న యెన్నఁడు తన ♦ కన్నతండ్రిగ నింటి
పెత్తనంబు వహించి ♦ ప్రేమ నెఱప
రసికుఁడే శ్రీ సుబ్బ ♦ రామ శాస్త్రియు గురు
భావంబునను శాస్త్ర ♦ శక్తిఁ దెలుప
గీ॥ తోడునీడయై తనమేలు ♦ జాడఁజూచు
చుండ మైత్రిని రామరా ♦ యుండు సతము
రామకృష్ణాభిధుండు శ్రీ ♦ రాముఁడట్లు
ప్రబలెఁ బ్రబలుచు నున్నాఁడు ♦ ప్రబలఁగలఁడు.

షష్ఠ్యంతములు.

కం॥ ఏవంవిధ గుణపాళికి
భూవందిత కీర్తివిభవ ♦ పుణ్యావళికిన్

శ్రీవినయ నీతిశాలికి
భావిత గౌరీశరచరణ • పంకజతలికిన్.

కం. సుందరమందిర వాసికి
గందర్ప సమాన తను వి•కాసికి ముఖని
ష్యందవచో మధురాశికి
బందీకృత రిపుముఖాబ్జ • పార్వణశశికిన్.

కం. కుందసుధాబిందు రమా
మందిర శరదిందు హీర • మందాకిని శ్రీ
చందన చంద్ర శరద్ఘన
సందోహ సమానకీర్తి • సంపత్కునకున్.

కం. సాధుసమూహ సదావన
మాధవ పాదారవింద • మకరంద రసా
రాధన హేళికి గురుసం
బోధిత సకలార్థవినుత • పూజ్యావళికిన్.

కం. నందిత భూసురునకు గో
విందాంబా గర్భవార్ధి • విధుసారునకున్
స్పందిత పాపునకు మహో
నందాంబా చిత్త నూత్న • నళినాస్త్రునకున్.

కం. జిష్ణుసమాన విభవ వ
ర్ధిష్ణునకున్ దళితపాప • తృష్ణాంగునకున్
గృష్ణమ దేవీమానస
కృష్ణోపమునకును రామ• కృష్ణున కెపుడున్.

వ. అభ్యుదయ పరంపరాభివృద్ధిగా నాయొనర్పంబూనిన వజ్ర నాభచరిత్రం బను మహాప్రబంధమునకు కథాక్రమం బెట్టిదనిన.

కథాప్రారంభము

క. శ్రీతరుణీ కరుణాసం
జాతమహాభాగ్య విభవ • సారసనేత్రా!
నూతన చేతోభవ! సం
గీతరసావేశ! రామ•కృష్ణ మహీశా!

గీ. అవధరింపుము మున్ను సం•యమిగణంబు
నైమిశారణ్యమునఁ గొన్ని • నాళ్లవరకు
సత్రయాగ దీక్షావిధుల్ • జరుపుచుండి
సూతుఁగని భక్తిమ్రొక్కి సం•స్తుతులు సలిపి.

గీ. బ్రహ్మఋషిచంద్ర! సర్వపు•రాణవితతిఁ
దమకుఁ దెలియనికథ యొండు • ధరణిలేదు
గాన శివపురాణాంతర • కథయొకండు
తెలుపుమన. రోమహర్షణి • పలికె నిట్టుల.

శా. గంగా దివ్యతటంబునన్ రుచిర దు•ర్గశ్రేణి శృంగస్థలీ
సాంగత్యభ్రమదంబువాహపటలీ • సంసేవ్యమై సర్వదా
శృంగారోన్నత సౌధరత్నవిలస•త్సీమాంతమై భూసతీ
మాంగల్యం బననొప్పు నొక్కపురి తా•మాణిక్యనామంబునన్.

సీ. రమణీయభవనాంత • రమణీయభవకాంత
రమణీయ సునిశాంత • రాజితంబు
కమలాకర నవీన • కమలాకరాళీన
కమలాకరవినోద • కామదంబు
రథవరాధిప మనో•రథపూరణీయాతి
రథవీరతురగ వి•ద్రావిదంబు
పావనపాంథ కృ•పావనతరువన
పావనసంచార • భాసురంబు

గీ. సుభట సందోహసంచార ♦ సులభకలభ
ఘంటికారావ ఘూర్ణి తా♦ఖండవైరి
సేవ్యమానశృంగాటక ♦ శ్రేణికావి
లోక్య బహుజానపదము మా♦ణిక్యపురము.

మ. శశిబింబంబులువోలె నూతన సుధా ♦ సారావలేపంబులై
పశుపత్యద్రియుఁబోలె నుజ్జ్వలమణి ♦ ప్రాలంబ శృంగంబులై
దశకంఠారిశరాళివోలె వసుధా ♦ త్రాణైక దక్షంబులై
దిశలం గాంతుల నించు తన్నగరి వీథిన్ రమ్యసౌధావళుల్.

గీ. ఒక్కచక్రంబు ధరియించి ♦ యుర్వియందు
నుత్తమయశంబుగొనెఁ బురు♦షోత్తముఁ డను
చక్రియుగ్మంబుదాల్చి భూ♦చక్రమంత
తిరిగుబలమును గాంచెఁ ద♦త్పురి రథములు.

మ. తొలిఁదాఁబేలు ఫణీశుఁ డాదికిటియుం ♦ దోడ్తోన లోఁతుంగనన్
దొలికల్పంబునఁబోయి రారనుచుఁ గుం♦దుం జెంది తద్వంశజుల్
కలశాబ్ధిన్ శివుకంఠమందుఁ దగి పైఁ♦గా నెత్తి భూమిం గృతా
ర్థులుగానున్న నగడ్త నెన్నఁదరమా? ♦ రూపింపఁగా నయ్యెడన్.

చ. సురపతిపైనిఁ గిన్కఁ బెర ♦ చోటను స్వర్గముఁ జేయుచున్న వి
స్ఫురమతి గాధిరాజు వర♦సూనుని ధాతిభజింప నర్థమై
విరచనసేసి నిల్పిన త్రి♦విష్టపవాహినిఁబోలె నొప్పుఁ ద
త్పురవరసౌధపుం బవన♦ధూత సుకేతు దుకూలవల్లి తాన్.

ఉ. శైవలముల్ జటావళిప♦సం గన నూత్నమృణాళవల్లికల్
ఠీవిని సర్పహారచయ ♦ లీలఁ జెలంగ సరోజపాళి సు
శ్రీవిధుమాలికల్ బలెను ♦ జెల్వొనఁగంగ సరోవరంబు లా
దేవవితానవంద్యు శివ♦దేవునిరీతిగ నొప్పు నప్పురిన్.

సీ. హరిదశ్వ సప్తాశ్వ ♦ ఖురభిన్న బహునాళి
కేరాగ్రఫల గళ♦ద్వారితతులు

చంద్రబింబోన్నత ♦ సౌధాగ్రచంద్రాశ్మ
నిర్యాతశీతల ♦ నిర్ఝరములు
బంధవైకృత గంధ♦సింధురసుకపోల
విగళిత దానాంబు ♦ విస్రవములు
ప్రత్యూషవాతాంకు♦ర ప్రాప్తసౌగంధ్య
గంగాధునీ వారి♦కణగణములు
గీ. ప్రాంగణస్థ లతాద్రుమ♦పాళి కుసుమ
జాల సురభి పరాగ వి♦స్తార గమన
సుఖము లతినూత్న చిత్ర సం♦శోభితములు
వీధు లింపొందుచుండు న♦వ్వీటియందు.
గీ. గారుడోపల వేదికా ♦ కల్పవృక్ష
సుమ సమవతీర్ణ దేవతా ♦ సుందరీదు
కూల చేలాంచలానిల ♦ లాలితార్భ
కంబులై యొప్పు నచటి ప్రాం♦గణము లెపుడు.
ఉ. చుట్టు నగడ్త తోయనిధి ♦ సొంపు రహింపఁగ శృంగ కోణముల్
మెట్టియు ధాళధళ్యరుచి ♦ మించు సురాపగ భోగిశయ్యగా
నట్టడులం జెలంగు వర ♦ హాటక దీప్తులు పచ్చవల్వగా
దిట్టగ వెల్గుఁ దన్నగరి ♦ తీర్చిన కోట రమేశు చాడ్పునన్.
శా. మాణిక్యంబుల నమ్ము వర్తకు లొగిన్ ♦ మధ్యాహ్నకాలంబునన్
రాణం బొప్పఁగఁ జిన్నికన్నెలను బే♦రంబాడఁ బంపింప వి
న్నాణం బొప్పఁగ బిచ్చగాండ్రకును జొ♦న్నల్ తీరుపెట్టింతు రా
మాణిక్యాఖ్యపురంబు వీధులను సా♦మాన్యంబె లెక్కింపగన్.
గీ॥ మించియట నున్న శిల లెల్ల ♦ మంచిమణులు
అచటి బావుల జలమెల్ల ♦ నమృత రసము
మీఱి యటఁ బుట్టుతరులు మం♦దారతరులె
ఆపురంబెన్న శ్రీసతి ♦ కాపురంబు.

సీ. దక్షిణాశా పరత్వము లేని ధర్ములు
సర్వ భక్షత లేని ♦ జాతవేదు
లేవేళ గమనంబు ♦ లెఱుఁగని పావనుల్
అప్పు దెచ్చియుమ్రింగ♦నట్టి ఘనులు
వరుణాశకునురాని ♦ వరధీ ప్రచేతసుల్
మూలఁ జేరని యట్టి ♦ భూతహితులు
కిన్నరేశులుగాని ♦ కేవల ధనపతుల్
తామ్ర చూడులు గాని ♦ దైవతాఢ్యు
గీ. లనుచు జగమెల్ల నుతియింప ♦ నాగమాంత
మహిమ ధాతకుఁ దలకొట్ల♦మారితనము
బాపు సారస్వతాధీశ ♦ ప్రతిభ మించి
వెలయుచుందురు తత్పురి ♦ విప్రవరులు.
సీ. వేయి కన్నుల లోక♦వితతి నేలెనుగాని
గురునింటి తప్పుఁ గ♦న్గొనఁగ లేఁడు
ఇఱువది యొకమారు ♦ ధరగలంచెనుగాని
దశరథాత్మజు వ్రేటు ♦ దప్పు కొనఁడు
దానసత్ప్రభుత తాఁ ♦ దాల్చి మించెనుగాని
చెవుల పోగులమాట ♦ చెప్పికొనఁడు
విజయ శీలుఁడ నంచు ♦ విర్ర వీఁగెనుగాని
పేఁడిగా నుండిన ♦ వెలితిఁ గనఁడు
గీ. అనుచు నింద్రుని రాముని ♦ వినతనూజు
నర్జునుని మెచ్చుగొనక నిం♦ద్య ప్రభుత్వ
మచ్చుపడ నెదు రేమిట ♦ ననక బలిసి
ప్రబలుచుందురు రాజు లా ♦ పట్టణమున.
సీ. చెలిమికాఁడగు రాజ♦శేఖరు భిక్షాట
నము సిర లిచ్చి మా♦న్పంగ లేఁడు

నిలువు నీరైతన ♦ నెలువున వసియించు
ఘనుల కప్పు నొసంగి ♦ మనుపలేఁడు
చక్కని కొడుకు నంచ్చర మిన్న గొంపోవఁ
జూచి పెండిలిమాట ♦ చూడఁ డొసఁగ
సకలంబుఁ బోయి క్షాశికవృత్తి తనరాజు
నొవ్వఁగా నిధి యొండు ♦ నివ్వలేఁడు
గీ. ఏటి ధనదుండు వీని కిం ♦ కేల రాజ
రాజ బిరుదంబు సరిపోయెఁ ♦ బ్రాఁత నిధులు
నవనిధుల నమ్మి యప్పీయ ♦ న్యాయమగునె?
యనుచు వైశ్యులు బల్కుదు ♦ రప్పురమున.
సీ. ఆజన్మముగను కృతార్థత గనుమను
చును దమ జన్మ భూమిని నొసంగి
సంకర్షణోపాయ ♦ సాధనవ్యాప్తికి
డంబమైయొప్పు శూలం బొసంగి
బహుభార భరణ దూర్వహశక్తి వహియింపఁ
గమనీయ వృషభరాజము నొసంగి
వరజగద్బీజ జీవన కార్యనియతికై
ప్రోడయైనట్టి సైంధోఁడు నొసఁగి
గీ. ఓమధీనాథు తలపైని ♦ నొప్పఁ బెట్టి
పంపినను లేమిబాయని ♦ పార్వతీశు
భైక్షువృత్తిని మాన్పెడు ♦ భాగ్యవంతు
లంఘ్రిజన్ములు వెలయుదు ♦ రాపురమున.
సీ. పసిమొగ్గ లివియేల? ♦ పణఁతి! విచ్చునె?—నేఁడు
కొనుము రేయికి విచ్చు ♦ కొనుము సామి!
పూలచెం డ్లింతిరో! ♦ ముందు చూపింతువే?—
కొందువే చూపింతు ♦ గుడ్డదీసి

కైదండ వెలచెప్పు ♦ కాంత! యింతియెచాలు-
ముందొక్కనికి మాట ♦ పోయె సామి!
ననలేమి? యివిచాన! ♦ నయముగాఁ గట్టితి-
ముట్టబోకుము వాఁడి ♦ పోవునుమ్మి
గీ. అనుచుఁ గొననచ్చు కోఁడెగాం♦డ్రను మిటారి
చూపులను రూపులను మారు♦తూపులటుల
సోలయఁ జేయుచు వీథులఁ ♦ బిలిచి విరుల
విలుచుచుందురు పుష్పలా♦వికలు బురిని.

చ. ఉరగతతుల్ గ్రసించెనని ♦ యొయ్యన గాంగతరంగ దివ్యశీ
కరముల మున్గి తీరములఁ ♦ గమ్మని పుష్పపరాగభూతినిన్
దిరముగఁ దాల్చి వాసనల ♦ నింపుచుఁ గేళినిఁ జొక్కియున్న సుం
దరులకు హాయిసేయు సత♦తం బట వేఁకువ వాతపోతముల్.

చ. దిన మొకలక్ష యోజనగ♦తిన్ దిరుగంగ ననూరు వ్రేటునుం
దినునట యేఁడుగుఱ్ఱములు ♦ దెచ్చెఁ గులంబున కెల్ల లోటు ద
ద్దినకరుతీరు త్రిప్పమె తు♦దిన్ మనతోఁకకుఁ గట్టనంచుఁ బ
ల్కిన గతిఁ దోఁక లెత్తి సకి♦లించును దత్పురి యశ్వరాజముల్.

ఉ. కోఁతులఁ గొండమ్రుచ్చులను ♦ గోయని పిల్చి మహాబ్ధిగట్టియున్
సీతను దెచ్చెపో! దనుజ♦బృందము రాముఁడు తా వధించె మున్
జూతుమె? నాఁడు మమ్ము దరి♦జొన్పినఁ ద్రొక్కమె? వార్ధిదిబ్బగాఁ
గోతుల బెట్టమే? దనుజ♦కోటిని నందురు తత్పురిన్ భటుల్.

సీ. పూఁపచన్నుల నాఁడె ♦ ముందునాది 'సవాల'
టంచుఁ బంపిన నగ♦లెంచుకొనక
పాట పాడుటకె యీ♦పదివేలు కొమ్మని
మెచ్చిపంపు వరాలు ♦ మెచ్చుకొనక
అభినయ పాండితీ ♦ విభుతకే ధరియింపు
మని పంపు బిరుదంబు ♦ లందుకొనక

మొదటి కన్నెఱికంబు • విధికె కోటిధనంబు
నిచ్చెదనను మన్వి • కిచ్చగొనక
గీ. సాహుకారుల దొరల నిం•చ్చకములందు
మనసు బోసిక భారతీ • ఘనకుచంబు
లుండు రసికాగ్రిణియె మాకు • మిండఁడనుచు
మెలఁగుచుందురు వేశ్యకాం•మినులు బురిని.

ఉ. గాయకజాల మాపురినిఁ • గమ్మని తేనెల సోనలూఱ వ
హ్వాయని యప్సరోగణము • లబ్బురపాటునఁ గౌఁగిలింప నా
రాయని నారదుండు కల•హాశనతన్ విరమింపఁ బాడుచున్
బోయుదు రచ్ఛ వాగమృత•పూరములన్ జనకర్ణ పాత్రిలన్.

మ. సుకవుల్ తత్పురిలో మెలంగుదురు వా•క్కోశభావతీసంతత
ప్రకటానల్ప కటాక్షవీక్షణల స•త్పాండిత్య శౌండీర్యులై
సకలోర్వీధవమౌళిపూజిత సమం•చత్పాద పంకేజ ది
వ్యకృపాలోకనమాత్ర ధన్యకృత వి•ద్వచ్ఛిష్య సంసేవ్యులై.

సీ. నునుపైన పెందోడ • లెనయుకంబములుగా
గొనబు టొడ్డాణముల్ • గొలుసుగాఁగ
పొక్కిళుల్ పైఁగప్పు • భూరిగర్తములుగా
వళిచయంబిఱుకైన • బాటగాఁగ
క్రొమ్మించు మైచాయ • రుచిరమౌ సరసిగా
నును మోవు లందుగ•ననలుగాఁగ
గబ్బిగుబ్బలు సైగ • గఱపుకుంభములుగా
లేఁజూపు ప్రక్కబ•ల్లెములుగాఁగ
గీ॥ చారుకచపాళి చీఁకటుల్ •సవదరించి
స్పర్శసుఖమును వాంఛించు • సరసయువక
గజకిశోరంబులకు మాటు • గాచుచుంద్రు
యువతు లెనలేని సౌందర్య • మొప్పి యచట.

ఉ. నీలతమాలకుంజముల • నిత్యము వేడుక నాడువేళఁద
త్కేళితమాలదీధితిత•తిన్ విరుచిన్ రవి సంచరింప మా
మేలొనఁగూర్ప రాత్రి యిదె • మెల్లనవచ్చె నటంచుఁగేళులం
దేలఁగఁ బూలసెజ్జలకు • నెట్టనఁబోవు నవోఢ లుండ్రటన్.

కం. చవిగొని యప్పురి జలజా
సవముం గొని యళులుసేయు • ఝుంకారంబున్
సవరించి చెఱకు మదనుఁడు
యువతులవెనువెంటఁ జేయు • హుంకారంబున్.

ఉ. జారహృదీప్సితంబులను • జారిణికిం దదధీనవృత్తముల్
జారునికిన్ రహస్యముగఁ•జాటుచుఁ గోరిక లంతకంతకున్
వారికి హెచ్చఁజేయుచు న•వారిబహూకృతు లందుచున్ మహో
దారత నాసుకో్రపులటు • తత్పురిలోఁ జరియింతురు దూతికల్.

గీ. ఆపురంబును వర్ణింప • నలవియగునె
వేయితలలుండు నాభోగి•విభున కైన
అమరు లమరావతీసుఖం • బపహసించి
యచట నివసింప నేవేళ • నభిలషింతురు.

ఉ. ఆనగరిన్ వసించును ధ•రామరుఁడొక్కఁడు పుణ్యశాలి వి
ద్యానిధి సర్వవేద వివి•ధాగమవేది మహాధ్వరక్రియా
నూన విధానదీక్షితుఁడు • నూత్నకళావిభవాభ్రతాంశుఁడ
మ్లానవచః ఫణీంద్రుఁ డతి•మానుష సుందరగాత్రుఁ డున్నతిన్.

ఉ. శాంతుఁడు సత్యవాగ్రతుఁడు • సాధుచరిత్రుఁడు సద్విచారుఁ డ
శ్రాంతకృపాసమన్వితుఁడు • సజ్జనసంస్తవనీయమూర్తి యా
శాంతయశోవిశాలుఁ డురు•శాస్త్రవిలోకన లబ్ధదివ్యధీ
సంతత గీష్పతీకృత సు•శాసితశిష్యుఁడు వజ్రనాభుఁడన్.

మ. జపముల్ హోమము తర్పణంబు నిరత•స్వాధ్యాయసంపత్తియుం
దపముల్ దానము శిష్యపోషణము శ్రౌ•తస్మార్త సిద్ధాంతమున్

కృపయుం గల్గుట జూచి పాత్రుఁ డని ధాత్రీనాథు లేమిచ్చినన్
చపలత్వంబునుబొంది కైకొనఁడ యా♦శామగ్నుఁడై యెన్నడున్

చ. వయసున సోమయాజి రస♦వత్కవితాధికతన్ గ్రహించు దు
ర్జయుఁడు కుతార్కికోక్తులకు ♦ జంకఁడు చక్కనివాఁడు శాంకరీ
దయకును బాత్రుఁ డింక ధన ♦ ధాన్యములా మరిలెక్క లేదు యెం
తయు మహనీయుఁ డుత్తముఁడు ♦ ధన్యతముం డిఁక నేమికావలెన్?

మ. మును బెద్దల్ గణియించినట్టి ధనమే ♦ మూల్గున్ సతం బింటిలో
దినమున్ మాన్యపుభూమి గుత్తలను వృ♦ద్ధింబేర్చి పంపింతు రా
య్యనరైతుల్ తనమామ మున్నిడిన ద్ర♦వ్యంబెంతయో లెక్క లే
దనఁగా స్వీయధనంబు జెప్పఁదరమా♦నా! తద్ద్విజస్వామికిన్.

గీ. సుగుణపుంజంబు వజ్రాల♦శోభతోడ
నతని పొక్కిలి పీడక ♦ నాశ్రయించు
కతన వజ్రనాభుం డను♦గౌరవంపు
పేరితోఁ బిల్తురెన్నఁ డా♦పృథ్వీసురుని.

సీ. యాత్రికు లెవరైన ♦ నరుదెంచిరని విన్న
నెంతదూరంబైన♦నెదురుఁబోవుఁ
బోయి తత్పాదముల్ ♦ మ్రొక్కి యింటికిఁ బిల్చుఁ
బిల్చియాతిథ్యంబుఁ ♦ బ్రీతినిచ్చు
యిచ్చి దివ్యాన్నంబు ♦ హెచ్చుభక్తినిఁ బెట్టుఁ
బెట్టి కూర్చున్న మేల్♦విడె మొసంగు
ఒసఁగి మేనికిహాయి ♦ నొసఁగు వీవన వీచు
వీచి యిష్టాగోష్ఠి ♦ వెలయఁజేయుఁ

గీ. జేసి పర్వత వన సరి♦త్క్షేత్రతీర్థ
ముల విశేషంబు లెంతయుఁ ♦ దెలియఁగోరుఁ
బ్రతిదినంబునుదీర్ఘయా♦త్రను రచింపఁ
దలఁచుచుండును నావిప్ర♦కులబలారి.

సీ. ఒకమారు సుఖముగా ♦ సుకవిత్వము రచించి
వినిపించి శిష్యులఁ ♦ దనియఁజేయు
ఒకనాఁడు హాయిగా ♦ నొలయు వీణియమీఁటి
యానందరస వృష్టి ♦ యందు ముంచు
ఒకనాఁడు చతురంగ ♦ మొగినాడి పందెంపు
ధనమంత గొనును భూ ♦ ధవులనుండి
ఒకనాఁడు మహిత ధ ♦ ర్మోపదేశవిశేష
మెఱిఁగించు బుధులు మే ♦ లెంచుచుండ
గీ. చక్కనగు గ్రంథములు వ్రాయు ♦ నొక్కనాఁడు
నుపనిషద్గోష్ఠి సలుపుఁదా ♦ నొక్కనాఁడు
నుత్తముల మైత్రితోనుండు ♦ నొక్కనాఁడు
ఉవిద యుపచారములఁ జొక్కు ♦ నొక్కనాఁడు.
గీ. హితులు చుట్టాలు సిజపురో ♦ హితులు కవులు
నతిథు లభ్యాగతుల్ శ్రితు ♦ లనుదినంబు
పఙ్క్తినిండుగఁ గుడువ నా ♦ బ్రాహ్మణుండు
వేడ్క భుజియించు నిస్తంద్ర ♦ విభవుఁ డగుచు.
ఉ. కందయు చేమగడ్డలును ♦ గాకరకాయలు నిమ్మపండ్లు తి
య్యందన మొప్పు పెండలము ♦ నచ్చపుగుమ్మడిపండ్లు కొబ్బెరల్
కందును లేని సన్నరటి ♦ కాయలు నాకులు చేతి కావడుల్
వందలు వేలు నాతని ని ♦ వాసమునం బడియుండు నిత్యముల్.
గీ. అతనియింటికి నొక్కనాఁ ♦ డతిథి యగుచు
వేడ్క భుజియింపవచ్చిన ♦ పేద వేఁడ
సురవిభుం డిచ్చు నమృతంపు ♦ జూఱలైనఁ
గొనఁడు రుచిగాఁగ నుమియుఁదాఁ ♦ గొంచెమైన.
సీ. గంగాతరంగిణీ ♦ భంగలోల రథాంగ
సంగీతముల మేను ♦ బొంగుచుండఁ

బ్రిత్యూషమూరు తార్భకము గుప్మ్మలు వేళ
మృత్యుంజయస్తుతి మేలుకాంచి
శిష్యసమేతుఁడై చెలఁగి భాగీరథీ
విమలోదకముల స్నానము నొనర్చి
సంధ్యాదికము దీర్చి జపములు సవరించి
యాదిత్యునకును సాష్టాంగ మెఱఁగి
గీ. తులసి బిల్వంబు సుమములు తోయపాత్రి
తడి తమాలంపు దళముల మడుపుగొనుచు
శిష్యబృందంబు వెనువెంటఁ జేరినడువ
దినము నింటికి వచ్చుఁ బృథ్వీసురుండు.
ఉ. ఆతని ముద్దరాలు వినయంబున విద్యను రూపసంపదన్
నీతిని సద్గుణంబులను నిర్మలతం దనప్రాణనాథు వి
ఖ్యాతికి వన్నెఁబెట్టుఁ గులకాంతలలోఁ దలమానికంబు వి
ద్యోతిత సర్వభాగ్య విభవోచిత పుణ్యచరిత్ర యెంతయున్.
క॥ ఏమానవతులు వత్తురు
హేమావతితోడి సాటి యేర్పడ జగతిన్
హేమమువజ్రముతోడిం
బ్రేమమునం గూర్చినట్టివిధి నేర్పరిగా.
సీ. అతిథులే తేర నడురేయి యందుఁగాని
కులము గోత్రంబు నడుగక కొసరి కొసరి
మంచి భక్ష్యముల్ వండివడ్డించుచుండు
వజ్రనాభుని దేవి దుర్వారభక్తి.
ఉ. కాముని గేరు సుందరులు కమ్రవచో విభవాభిరాములుం
గోమలగాత్రు లుత్తమసఖుల్ మహితాన్వయరత్నదీపముల్
శ్రీమహనీయ తేజులు కుశేశయనేత్రులు సత్యవంతులై
సోముఁడు భాస్కరుం డనెడు సూనులు వారికి నుండి రున్నతిన్.

గీ. సోమ భాస్కరు లాత్మీయ ♦ సుతులుగాఁగఁ
జెలఁగు శక్యపాదితులట్లు ♦ చెలువు మిగిలి
వజ్రనాభుండు నాహేమ ♦ వతియు బహుళ
సుఖముఁ గీర్తియు నార్జించి ♦ రఖిల గతుల.

వ. ఈరీతి నావిప్రకుటుంబంబు సుఖంబుగాఁ గాలంబు గడపుచున్నంత.

సీ. పొడుగు కెంజడగుంపు ♦ పెడగాఁగఁ దలచుట్టి
ఘనభోగి మకుటంబు ♦ గాఁగ జుట్టి
శివలింగ నోషధుల్ ♦ చేర్చికట్టిన సంచి
హంసదండిని వ్రేలు ♦ నట్టుబట్టి
పారాయణ గ్రంథ ♦ పటలి కృష్ణాజినం
బిరుప్రక్క భుజమందు ♦ మెరయఁ దాల్చి
పాండురచ్ఛవితోడ ♦ భాసిల్లెడు కృశాంగ
మున భూతిపుండ్రంబు ♦ లెనయఁదాల్చి

గీ. భూరితటంబునఁ గాశ్మీర ♦ మును ధరించి
యురమునందున స్ఫటికాక్ష ♦ సరులు దోఁప
వల్కలంబులు కౌయ్య్యపా ♦ వలు ధరించి
ధరణి సురునింటి కేతెంచెఁ ♦ దపసి యొకఁడు.

కం. వచ్చిన తాపసవర్యున
కచ్చుపడఁ మ్రొక్కి లేచి ♦ యర్ఘ్యముపాద్యం
బిచ్చియు మృష్టాన్నము నం
దిచ్చియుఁ దాంబూలమొసఁగి ♦ హెచ్చగు ప్రీతిన్.

గీ. ఎచటినుండియు నెచటికి ♦ నేఁగఁదలఁచి
వచ్చినారలు జటివర్య! ♦ యిచ్చటికిని
గృహము పావనమయ్యె మ ♦ద్గృహిణి నేను
తనయులాదిగ ధన్యత్వ ♦ మును గనితిమి.

గీ. పూర్వ సుచరితవ్రాతంబు • పూచి పండ
కుండినను భవాదృశ మహా•యోగిపురుష
భవ్యదర్శన మబ్బెడు•భాగ్య మేల
కలుగు మముబోటి సంసార • కాముకులకు?

ఉ. నిత్యము మిమ్ముఁబోటి మహా•నీయుల నెవ్వఁడు పిల్చి మ్రొక్కి సం
స్తుత్యపదాంబుజాతయుగ • తోయము నెత్తినిఁదాల్చి భక్తిసం
ప్రీత్యయు మొప్ప దాస్యమున • వర్తిలఁ గోరునొ? వానిజన్మమే
స్తుత్యము వాఁడుపో సుకృతి•శోభనముల్ గనునాతఁడొక్కఁడే.

చ. అనుటయు వజ్రనాభు విన•యంపువచోరచనావిశేషముల్
విని జటిశేఖరుండు మది • విస్మయమున్ గడు సంతసంబునుం
బెనఁగొనఁబల్కె మేలు పృథి•వీసుర! నీయుపచారపద్ధతుల్
నను ఘనమోదవారిధి చ•లద్బహుభంగ నిమగ్నుఁజేసెఁగా.

గీ. భక్తిగృహపతు లెందరో • ప్రతిదినంబు
నొసఁగుచుందుర యాతిథ్య • మొగిని నాకుఁ
గాని యీరీతి నుపచార • కలనమెఱుఁగ
హృదయ మానందమయ మయ్యె • నేమి చెపుదు?

మ. అతిథిశ్రేణికిఁ గామధేనువు మహా•యాగ క్రియాపాళి కం
చితమౌ సాధన మర్థధర్మములకున్ • సీమంబు నానాశ్రుతి
స్మృతి శాస్త్రోదిత కర్మపాళినెలవున్ • శ్రీకామితాముల మా
యతవర్ణాశ్రమరక్షకున్ గృహము గా•ర్హస్థ్యంబు వర్ణింపఁగన్.

శా. నానాస్వర్గ సుఖార్జనక్రియకు జ•న్మస్థానముం బుణ్యసం
తానప్రాప్తికి నాలవాల మల పి•త్రాద్యారాధనోపాధికిన్
స్థానం బైహికసౌఖ్యసంతతికి హృ•ద్యంబైన హార్మ్యంబు వి
జ్ఞానోపాసన కాదిహేతువగు గా•ర్హస్థ్యంబు వర్ణింపఁగన్.

గీ. అట్టి గేహస్థధర్మంబు • ననుదినంబు
జాగరూకులై రక్షించు • జనములందు

నగ్రణివి నీకు లోపమింతైనఁగలదె?
ధన్యుఁడవు భూమిసుర! నీవు ♦ ధరణియందు.

కం. మీబోటి వరగృహస్థుల
ప్రాబల్యముగాదె? మాకు ♦ బహుయాత్రాసం
సేవలు జపములు తపములు
గావింపఁగ సాధనంబు ♦ ఘనతరకీర్తి!

ఉ. కావున నట్టి గేస్తులకుఁ ♦ గష్టములెన్నడు గల్గకుండెడుం
గావుతమంచు శంభుపద♦కంజము వేడుచు దేశదేశముల్
పోవుచు వచ్చుచుండెదను ♦ బుద్ధి నెఱింగిననాఁడుగోలె నే
నీవిధిఁ గాలముంగడిపి ♦ తింకను బుచ్చెదఁ గొంతకాలముల్.

వ. అని యాజడదారి పలికిన పలుకులా కులపతి విని వినయ విధేయ విజ్ఞానంబు లనూనంబులై తనయందసామాన్య మానవోత్తమత్వంబు వెలయింప నత్తాపసపుంగవుం గనుంగొని;

గీ. జటికులేశ్వర! దుఃఖ సం♦సారగహన
పరిచరన్మోహ మాదృశ ♦ పశుగణంబు
శుద్ధవిజ్ఞానమయులుగా ♦ నుద్ధరింపఁ
గలదె? మీపాదయుగసేవ♦గాక వేఱు?

గీ. సంయమీశ్వర! యొక్క వి♦జ్ఞాపనంబుఁ
జేతు నొప్పైనఁ దమమదిఁ ♦ జేర్చవలయు
నొప్పుగాదేని క్షమియింపుఁ ♦ డోర్చి దాస
జనుల తప్పులు దండంబు♦సరియటండ్రు.

శా. ఏపుణ్యస్థలులంజరించితిరి మీ♦రేతీర్థముల్ గ్రుంకినా
రేపట్నంబులు చూచివచ్చితిరి యే♦యేశైలముల్ గాంచినా
రేపల్లీతట కాననవ్రజములన్ ♦ స్వేచ్ఛాగతిన్ మెట్టినా
రావృత్తాన్తము కథావిధానము మహా♦త్మా! నా కెఱింగింపవే!

కం. అని పల్కిన మునినాథుఁడు
వినుమా సంసారి! నీకు విస్తర ఫణితిన్
జననం బాదిగ జరిగిన
ఘనయాత్రా ప్రకరణంపు ♦ కథ నెఱిఁగింతున్.

సీ. తామ్రపర్ణీతీర ♦ ధర్మపురీవాసి
యైన మహాదేవుఁ♦డనెడు భూమి
సురమౌళికిని యాత్మ♦సుతుఁడ గృహస్థుండ
వామదేవుండను ♦ వాఁడ దండ్రి
ముసలియై గృహభార♦మును మాకు నర్పించి
తపసియై కానన♦స్థలికి నేగ
సుకుమారి గృహిణి నా ♦ సుఖ మెల్లవేళలఁ
గాంక్షించుచును జేయఁ ♦ గాపురంబు

గీ. కొన్నినాళ్లకు సుతులు లే♦కున్న విసిగి
వరతనూజులు లేని యా♦భాగ్యమేల
టంచు నేఁజెప్ప వినక తా ♦ నరిగె వనికి
యోగినీవృత్తి వహియించి ♦ యువతి యంత.

గీ. అఖిల సుఖముల నొసఁగు న♦ర్థాంగి యిట్టుల
తాపసీవృత్తిఁ దాల్చి తా ♦ ధన్య గాఁగ
నేటి కారామ బహుభాగ్య ♦ గృహములనుచుఁ
బంచి యిచ్చితి సిరియెల్ల ♦ బ్రాహ్మణులకు.

క. భోగము చెడి భాగ్యము విడి
యోగము ధరియించి పుణ్య ♦ యోగము కొఱకీ
లాగునఁ దిరిగెద నెట మా
యోగిని గన నేమి చెపుదు ♦ నుర్వీదేవా!

గీ॥ కాన స్వామికార్యము సొంత♦కార్యమనెడు
రీతి నెంచి యాత్మ తలోద♦రినిఁ గనంగ

దీర్ఘయాత్రావిధానముల్ ♦ తీర్పుచుందు
సాధ్విఁ గనకున్న పుణ్యమే ♦ చాలు ననుచు.

సీ. శ్రీకాశివిశ్వేశు ♦ సేవించితిని భక్తి
వేడితిఁ గేదార♦విభుని పదము
త్ర్యంబకాచలనాథు ♦ దర్శించుకొంటి దా
క్షారామ భీమ లిం♦గంబు గంటి
ఘనుని శ్రీగిరిమల్లి♦కార్జును పొడగంటిఁ
ద్రిపురాంతకుని సన్ను♦తించియుంటి
రామలింగేశ్వర♦స్వామి భజించితి
నేకాంబరుని కర్పు♦లిడితి నిచ్చ

గీ. శ్రీవిరూపాక్షుపాదరా♦జీవములను
మస్తకంబుంచితిని గాళ♦హస్తి శివుని
కంజలి ఘటించితిని శ్రీ చి♦దంబరునకు
నుతులచేనొసంగితి నమ♦స్కృతిశతంబు.

సీ. బదరికాశ్రమవాసుఁ ♦ బద్మామనఃకాంతు
నారాయణునకు దం♦డము ఘటించి
మహిమతోడఁ బ్రయాగ ♦ మాధవు పాదార
విందయుగ్మంబు సే♦వించుకొనియు
శ్రీరంగపురిని వేం♦చేసియుండెడు రంగ
నాథుఁ బూజించి ధ♦న్యత్వమొంది
సద్భక్తిని ననంత♦శాయినిఁ బద్మనా
భస్వామి దర్శించి ♦ ప్రస్తుతించి

గీ. వరదరాజుల వేంకటే♦శ్వరుని నార
సింహు సింహాచలాధీశు ♦ శ్రీరమేశు
సాధుజనవందితుని జగ♦న్నాథదేవుఁ
గొలిచి కీర్తించి మ్రొక్కి మో♦డ్పులు ఘటించి.

సీ. వారణాసీభాగ్య ♦ వైభవోపేతయా
మణికర్ణియందు ము ♦ మ్మారు మునిఁగి
శ్రీరామకృష్ణ సం ♦ క్రీడా పవిత్రయా
కాళిందిజలమందు ♦ నోలలాడి
గౌతమఋషితపః ♦ కళ్యాణమూర్తియా
లలిత గోదావరి ♦ జలకమాడి
రంగేశు పదపద్మ ♦ శృంగారగాత్రియా
సహ్యజానదియందు ♦ స్నానమాడి
గీ. సగరుమనుమనికీర్తి యా ♦ చంద్రతార
కంబుగా నిల్పె మూఁడు లో ♦ కముల నెద్ది
అట్టి భాగీరథీ నది ♦ యందుఁ గ్రుంకి
పాపములఁ బాసి శాంతినిఁ ♦ బడసి కొంత.

సీ. ఆఁకలైనపుడెల్ల ♦ నందించు మాయన్న
పూర్ణమ్మ రుచియైన ♦ భోజనంబు
నడువలే కాయాస ♦ పడుచున్న బలమిచ్చి
రక్షించు మధుర మీ ♦ నాక్షి దేవి
ఒంటిగా భయమంది ♦ యున్న భ్రూతటిఁ గుంకు
మపురక్షఁ బెట్టుఁ గా ♦ మాక్షి తల్లి
కష్టముల్ తలఁచి దుః ♦ ఖము నెంద నిద్రకై
జోకొట్టు మాయమ్మ ♦ జోగుళాంబ
గీ. ఎండవానలు గాలికి ♦ బెండువడిన
జల్లనగుచూడ్కి నమృతంబు ♦ చల్లుచుండుఁ
ద్రిపురసుందరి వెనువెంటఁ ♦ దిరుగుచుండు
లీల నే యాత్రలను జేయు ♦ వేళలందు.

చ. అది యిదియంచుఁ జెప్పగల ♦ నా? ధరణీసురవర్య! లోకమం
దెదియు మహాస్థలం బనుచు ♦ నెంతురో పెద్దలు ముందు నట్టి దె

ల్లఁ దిరిగితిఁ సమస్త విపులావలయంబునఁగల్గు వింతలుం దుదమొదలే నెఱింగితిని ♦ దూర్ణవిలంఘితయోజనుండనై.

కం. హిమశైలం బుదయాద్రియు
నమరాలయమైన మేరు ♦ వస్తాచలముఁ
భ్రమమాణ చక్రవాళము
కమనీయము మలయశిఖరి ♦ కైలాసంబుఁ.

వ- అదియునుంగాక క్రమక్రమ ప్రవర్ధిత ప్రభాతబాలారుణ ప్రభాపటల పద్మరాగ మణిభ్రాంతివిభ్రమ ద్భ్రమరీముఖ ముఖరీకృత కబరీభరమందార సుమసందోహ సౌగంధ్యసంచార గంధవహార్భక బృంద కించిత్ప్రచారవిగత సురతాయాస కిన్నర యువతీతతినిలయీభూత సుందరరత్నకందర యగు నుదయమహీధరంబునం జెన్నొందు నద్భుతంబులు వర్ణింప సహస్రలోచనునకైనఁ దరంబగునే?

అనవరత కుసుమితచంపకలతాంగనాలింగిత వివిధ మణి ఖచిత దివ్య వలయీకృత కులఫణీశ్వర వితాన చందనతరుబృంద నిలయంబగు మలయంబునఁ వెలయు వినోదంబులు వచియింప వాక్పతికైనను శక్యంబే?

వితతవియోగానల ధూమాయితాధిత్యకా నీల తమాలపల్లవ నిచయప్రతీచీకుమారీస్వయంవరలబ్ధ దివాకరవరోత్తమ వేదికారోహణ రంగవల్ల్యలంకృత కల్యాణమండపాయిత శృంగాటక కోటిమణిప్రభా విభాసితంబైన యస్తగిరి మహోత్తుంగశృంగంబుల శృంగారంబుఁ దలంచుకొనిన హృదయాంతరంగంబున నిప్పుడైన నానందరసంబు పొంగి పొరలుచుండు.

సతతసలలిత జలక్రీడాపరాయణ నిలింప లలనాకుచయుగళమిళిత కాశ్మీర పంక సంకలిత ద్విగుణీకృత పరిమళవృత సువర్ణసరోరుహ పరాగశోభిత మందాకినీతటాగాధ పారిజాత విద్రుమ కదంబచ్ఛాయా రమణీయప్రదేశభాసురం బగు మేరుమహీధరంబు పొడగట్టుట యనేక జన్మాంతర పుణ్యపరిపాకంబునంగాక లభింప సాధ్యం బగునే?

అనుపమాన శైశవ క్రీడా వినోద నర్తన కళాభ్యాస మందస్మిత వదనారవింద గిరికుమారీ చరణసరోరుహయుగళీ విభాసిత పద్మశంఖ హలకులిశమత్స్య కూర్మధ్వజ చక్రాదిరేఖాసనాథ సమగ్రమహిమా సమన్వితవిశ్రుత భగీరథ తపఃఫలాయిత త్రిపథగావతరణ శృంగారరంగ స్థలాయిత రత్నస్థలీ స్వస్వప్రవర్ధిత గిరినిర్ఝరీతరంగ శీకరసంసిక్త నిరంతర పుష్పితగిరిమల్లికా నికుంజపుంజరంజిత హిమాచల శృంగాగ్రసీమల గౌరీమనోహరక్రీడామణికుట్టిమంబులఁ గనుఁగొన్న యనేకజన్మసంతాపిత సంసారబంధంబులు దూరంబులై చనకున్నె ? నే నిట్టి నయనోత్సవంబులు కొలఁదికాలంబుననే కాంచి సేవించితి నని జటి వచించి యూరకున్న వజ్రనాభుం డపరిమిత మహానందసాగర వీచీపరంపరల నోలలాడి సిద్ధపుంగవుని దనపురాకృత సుకృతఫలంబునం జేసి తన్ననుగ్రహింప నేతెంచిన సాక్షాత్పరమేశ్వరుని యపరావతారంబుగ మనంబున ధ్యానించుచు ముహూర్తకాలంబు నిమీలితనేత్రుండై యూరకుండి హర్ష బాష్పబిందుసందోహంబులు ప్రవాహంబులై ప్రహించుచుండ నవయవంబులం గదలింపనేరక యానందముద్రా నిర్నిద్ర తేజోమూర్తియై కొంతవడికిఁ దెలివొంది మహనీయులగు సాధుపుంగవుల పరమాద్భుతచరిత్రంబు లిట్టివిగదా యనుచుఁ దలయూచికొని కరకమలంబులు మోడ్చి శిరంబునంజేర్చి గద్గదకంఠుఁడగుచు భక్తివినయవిధేయ విశ్వాస ప్రేమరసంబులు దనయం దుట్టిపడుచుండ మెల్లన నిట్లనియె.

శా. స్వామీ! మీమహనీయ దివ్యచరితల్ సాధ్యంబె మాబోంట్లకున్
ధీమర్యాద నెఱింగి చెప్ప నెటు లీతీర్థప్రదేశంబులన్
హేమాద్ర్యాది మహాస్థలంబులఁ బధాయాసంబు లేకుండఁగన్
వేమారుం జరియించితయ్య బలుతీవిన్ స్వల్పకాలంబునన్.

శా. ప్రక్కం జూడక వాయువేగమునఁ బోవంగూడ వెయ్యేడులా
రెక్కల్ దాల్చి నభంబునం జనిన దారిం బోవు వేలేండ్లు నే

చక్కంజూచితి వింత నేల? హరివో! ♦ శంభుండవో! ధాతవో!
నిక్కంబుగ వచియింప, లేనిమెడ క్షోణీదేవమాతృండవే?

కం.. మీపలుకులె వేదంబులు
మీపద మిడుచోటు కాశి ♦ మీచరణాబ్జ
శ్రీపావన తీర్థాంబువు
లాపత్సంతాపహారము ♦ లఘునాశకముల్.

గీ. దివ్యమంత్ర మాహాత్మ్యమో? ♦ దేవకృపయొ?
సిద్ధఘుటికా ప్రభావమో? ♦ బుద్ధిబలమొ?
శీఘ్రగతి యాత్ర నెట్టులఁ ♦ జేసితయ్య
చెప్పతగునేని వచియింపు ♦ సిద్ధనాథ!

వ. అనుచు నాపుడమివేల్పు ఱేఁడు వేఁడుకొనిన నాజడదారి యిట్లనియె.

కం. సిరి యాయువు గృహకృత్యము
ధర మంత్రము మందు సురతి ♦ దానంబిడుటల్
వరగౌరవ మవమానము
పరగోప్యం బనుచు మున్నుఁ ♦ బలికిరి పెద్దల్.

ఆ. వె. చెప్పరానిదైనఁ ♦ జెప్పెద భూసుర!
వినుము నీదుబుద్ధి ♦ వినయగరిమఁ
జెప్పుమనుచు నన్నుఁ ♦ జెలఁగి ప్రేరేపించు
మైత్రిగలుగుచోట ♦ మర్మ మేల?

వ. మున్ను కాంతావియోగంబునం జేసి కలిగిన వగచే దిగులు వడి పాదచారినై కొన్నినెలలకు నైమిశారణ్యంబునకుం జని నిరంతర ప్రయాణ కార్శ్యంబున నంగంబులు సడలి కదలనేరక నిరశనుండనై విసిగి జీవనోపాధియందు నిరాశఁజెంది సర్వేశ్వరుండు నన్ననుగ్రహింపఁగాత మని ధ్యానంబు సేయుచుండ.

కం. పరశివుఁడు పార్వతీపతి
వరజటివేషంబుతోడ • వచ్చియు నన్నున్
కరుణామయు సుభవీక్షలు
మెరయఁ బొడఁగాంచి పల్కె • మిక్కిలిప్రేమన్.

ఉ. దేనినిగూర్చి యీతపము • దీర్చెదు భూమిసురేంద్ర! చెప్పుమా
సూనశరారి పంపె నినుఁ • జూచి వరంబుల నిచ్చి రమ్మటం
చానగజామనోహరుని • కర్మవిభక్తుఁడ నీకు సౌఖ్యసం
ధానము సేయవచ్చితి నఁనన్ ముద మొందియు బల్కితిం దగన్.

గీ. సకలయాత్రలు సేవించి • సాంబమూర్తి
పాదయుగళంబు గాంచెదు • భాగ్యమిమ్మ
టన్న భూమినిఁ జరియించి • చన్నపిదప
శివునిఁ గాంచెదు పుణ్యసం•సిద్ధిఁ జేసి.

కం. అని యిడి సిద్ధాంగుళ్యం
బును స్వర్ణవికారలింగ•మూర్తిని నొసఁగెన్
వినిపించి తన్మహిమములు
చనె నాజటివరుఁడు దివ్య•సరణి దనంతన్.

అమ్మహిమంబులు వివరంబుగ వినిపింతు, నాకర్ణింపుము.

ఆ సిద్ధాంగుళీయకంబు ధరియించినవాఁడు క్షుత్పిపాసాదులం జెందక నిరాయాసంబున నెంతదూరంబైనఁ ద్రుటిమాత్రంబునఁ జనునని యు స్వర్ణమయలింగంబు దినంబు సద్భక్తి నెవండుపూజించు నట్టినరుండు కైలాసవాసియగుఁ బార్వతీశ్వరుని పాదయుగళంబు సేవించుభాగ్యంబు సంపాదించుననియు నీదివ్యవస్తుద్వయం బెచ్చోటవిరాజిల్లు నచ్చోట ననావృష్టిదోషంబులులేక దినంబు సహస్రబ్రాహ్మణభోజనంబులు జరుగు చుండు; నిత్యశుభకార్య సమాచరణంబులు చేకూరుచుండు ననియుం జెప్పె.

ఇట్టిదివ్యవస్తుప్రభావంబునం జేసి యత్యల్పకాలంబున సకలవన గిరిక్షేత్రతీర్థరాజంబులు సేవింపఁగలిగితి; నిప్పుడు చాతుర్మాస్యదీక్ష నిర్వ

ర్తించుటకై గంగోత్తరకుం బయనంబు సేయుచు మదీయ పుణ్యవిశేషం
బున నేఁడు నీయింటి కతిథినైతి; నెల్లి కన్యాకుబ్జంబునకుం జనువాఁడనని
చెప్పిన విని వజ్రనాభుఁ డతని కిట్లనియె.

ఉ. ఇట్టి మహానుభావు లిల • నెంతటి మా సుకృతంబుచేతనో
మెట్టితిరయ్య! యీగృహము • మేలొనగూడెను మాకు, నేఁడు మీ
యట్టి మహాతిథుల్ విడిచి • నట్టి గృహంబున నుండనేర్చునే
యెట్టి నికృష్టుఁడైన గృహి? • యెందుల కీక్షణికప్రియాణముల్?

మ. గృహముల్ భూములు నాలుబిడ్డలును సు • శ్రీమించు భూషావళుల్
మహిమాసాంద్రములైన గోధనము పే • ర్మింగూర్చు ధాన్యావళుల్
సుహృదాళుల్ మరి దాసవర్గము భవ • చ్ఛుద్ధాంఘ్రిసంసేవకై
మహితాత్మా! కొని యిందుఁబుచ్చుము చతు • ర్మాసవ్రతంబిచ్చమై.

మ. శివపూజావిధిఁ దీర్చుచుం దినము మా • సేవావిధానంపు టు
త్సవముల్ గాంచుచు మద్గృహంబునను వి • శ్రాంతింపుమా లేనిచో
భవదంఘ్రిద్వయసేవకై వనికి నా • భార్యల్ ననుం బుత్రులున్
శివసంప్రీతిగ వెంటఁ గైకొనుఁడు తం • డ్రీ! మాట లిం కేటికిన్.

వ. అని సాష్టాంగనమస్కారపూర్వకంబుగాఁ బ్రార్థించు నా
గృహమేధిభక్తిరజ్జువుచే బంధింపఁబడి యచ్చో నివసించువాఁడై సిద్ధుం
డిట్లనియె.

మ. కరమొప్పన్ దిన మేకభుక్తి నిరత • గ్రామైకవాసంబు సం
సరణంబున్ విడనాడు సిద్ధులకు స్వే • చ్ఛావృత్తిధర్మంబు నీ
సరణిన్ మాని గృహస్థులిండ్లకడ వి • శ్రాంతిసంబుతో నుంట దు
ర్భరమై వచ్చు విపత్పరంపర యధ • ర్మప్రాప్తిమూలంబునై.

శా. కానిమ్మైనను గారణం బొకటి లే • కన్ గార్య ముండంగఁ బో
దే నీ సద్మమునందు నిల్తు నని తా • నెంతేఁ గృపం జెప్ప నా
మానిశ్రేష్ఠుఁడు వజ్రనాభుఁ డది సం • మ్మానంబుగా నెంచి వి
ద్యానై పుణ్యము జూపి రాత్రిగడపెం • దత్తత్క్రియావేదియై.

మ. జరిగెం గొన్నిదినంబు లీవిధిని ని♦ష్ఠాగోష్ఠి సంభాషణ
స్ఫురణన్ దీక్షితుఁడయ్యె మౌని గృహసం♦పూర్ణప్రభావంపు టుం
గర మిమ్ముంచు జటీంద్రు వేడ విడియెం♦ గారుణ్యమేపారఁ ద
ద్ధరణీదేవుఁడు యాత్రచేయఁదలచెం ♦ దానాల్గుమాసంబులున్.

కం. బంగారు రసపుటుంగర
మంగుళి ధరియించి చనియె ♦ నవనీసురుఁడున్
బొంగెడు మంగళగంగా
శృంగారతరంగరంగ♦సీమల మునుగన్.

—♦ ఆశ్వాసాంతము ♦—

సీ. నిత్యసత్యవ్రత ♦ నియమధురంధర
ధరణీసువర్ణ గో♦దాన నిరత!
నిరత సత్కవిరాజ ♦ నివహావర్ణిత దేహ!
దేహాళీపరిసర ♦ దివ్యచిత్ర!
చిత్రమాల్యాంగద ♦ శ్రీశోభితాకార!
కారణకార్య వి♦చార ధీర!
ధీరమ్యవదన సం♦చార వాణీభార!
భారతాదిగ్రంథ ♦ భరనిశాంత!
గీ. శాంత కరుణావినిర్మల ♦ స్వాంత సహిత!
హిత సుహృద్బంధు సంరక్ష♦ణేష్టకామ్య!
కామ్యధర్మార్థ ముఖర♦విఖ్యాతజన్మ!
జన్మదారభ్య మాధవా ♦ శ్రియహృదబ్జ!

వ. వితత కవీంద్రపోషణ ప♦విత్రచరిత్రక రామరాణ్మణి
స్తుతి నతిసుస్మితానన! సు♦తోషిత వేంకటశైలనాథ! వి
శ్రుతకరుణాకటాక్షచయ ♦ శోభితవైభవ దివ్యమందిరా!
శ్రితజన పాలనాభ్యసన! ♦ చిత్తజమోహన! వంశపావనా!

మాలినీవృత్తము.

వితరణ గుణశాలీ! ♦ వీక్షిత గ్రంథపాలీ!
కృతనతి శశిమాలీ! ♦ కీర్తి భాస్వన్మరాళీ!
హతరిపుజనధూళీ! ♦ యాలయప్రాంత్య కాళీ!
శ్రితకృత మనుజాళీ! ♦ కృష్ణపాదాబ్జహేళీ!

గద్యము.

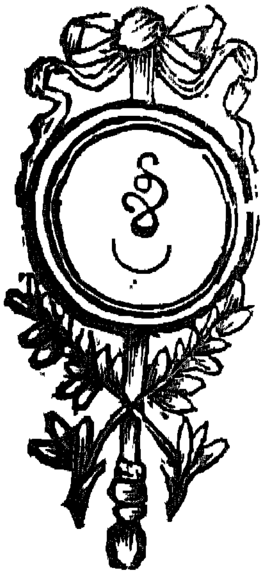
ఇది శ్రీమ దనుములాన్వయసింధు జైవాతృక భారద్వాజసగోత్రపవిత్ర వీరరాఘవ సుధీమణి పుత్ర నిఖిలకవిమిత్ర శ్రీరంగమాంబా గర్భశుక్తి ముక్తాఫలాయమాన విబుధవిధేయ సుబ్రహ్మణ్య నామధేయ కవిప్రణీతంబైన వజ్రనాభ చరిత్రం బను మహాగ్రంథంబునందుఁ బ్రథమాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీకృష్ణ దేవరాయాంధ్ర భాషానిలయము
సుల్తాన్ బజార్, హైదరాబాద్. 1.

వజ్రనాభ చరిత్రము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

మాన్య! ధన్య! సుయశో
వ్యామోహిత దిక్కరీశ! భాగ్యధనేశా!
శ్రీమత్కృష్ణమదేవీ
ప్రేమరసావేశ! రామకృష్ణమహీశా!

గీ. అవధరింపుమి యవ్వలి దైనకథను
సావధానుండవై యిట్లు జటివ్రతంబు
సలుపుచుండెను దీక్షతో శైవభక్తి
పారవశ్యంబు గని జనుల్ ప్రణుతులొసఁగ.

—*వర్షర్తువర్ణనము*—

కం. వచ్చెను వర్షాకాలము
విచ్చలవిడి కర్షకాళి వేడుకనొందం
బచ్చికతావులఁ బురులన్
విచ్చియుఁ గలకంఠవితతి వెలయఁగ నాడన్.

మ. జలదంబుల్ కబరీభరంబుగల సత్సౌదామినీమాలికల్
లలితాంగంబులుగా నభస్స్థలము వాలాయంపుమధ్యంబుగా
సలిలశ్రేణి కృపారసంబుగ ధనుర్జాలంబు భ్రూపంక్తిగా
జలజాతాలయఁబోలి యొప్పెడును వర్షాకాలమానందమై.

గీ. మదనుఁ డేవేళ ప్రోషితా♦మానసములు
గెలిచి శ్రమనొందెనని కాల♦గృహావిభుండు
పరమ విశ్వాసమునఁ దెచ్చి ♦ పఱచు పచ్చ
పట్టుమడతలై పచ్చిక ♦ బయళ్లు లొప్పు.

సీ. నదులెల్లఁ బాద్య మా♦నందంబుతో నీయ
జలదంబు కరకవ♦జ్రముల నొసఁగ
రంజిల్లుతరులు పు♦ష్పాంజలి నర్పింప
నీలంపుజవనిక ♦ నింగిపట్ట
నవవాణికేకులు ♦ నర్తనంబులు సల్పఁ
గాదంబినులు దీప♦కళిక లెత్త
వెలయ గంధవహుండు ♦ వీవనల్ పచరింప
సమయపూరుషుఁడు సం♦స్తవ మొనర్పఁ

గీ. గోరి పుడమిచేడియ నవాం♦కురసమృద్ధి
మంచి మెత్తని యడుగుల ♦ మడుపులొత్తఁ
జిగురువిలుకాఁడు యువతుల♦చిత్తధనము
వేగ హరియించు వర్షర్తు♦వేళలందు.

శా. వానల్ వీడఁగరాదు కేళిగృహముల్ ♦ వ్యాపించు ధారాధర
శ్రేణిన్ రాత్రియొ సంధ్యయో దివమొ! గు♦ర్తింపంగ రాకుండెడున్
తానే తా ననురీతిగాఁ జలియె పొం♦తంజేర్చు నింతిం బ్రియున్
జానొప్పంగను దాదియై చెలఁగె వ♦ర్షాకాల మెవ్వారికిన్.

గీ. సారసాకరమయ్యెఁ గా♦సారవితతి
సారసాసారమయ్యెఁ బు♦ష్కరము ధరయు
లోకమంతయుఁ జీవనా♦లోకమయ్యె
వెలయు ఘనమైన వర్షర్తు ♦ వేళయందు.

శా. ఆవర్షర్తువునందుఁ దద్గృహిణి దీ♦వ్యద్భక్తి శోభిల్లఁగన్
భావంబందునఁ బ్రాణనాథు మహితా♦జ్ఞాదత్తకృత్యంబులన్

తీవిం జేయుచుఁ దచ్ఛుభాగమనమే • డెందంబునం గోరుచున్
దేవిన్ మ్రొక్కుచు వేడుచుం జరుపుఁ దా•నిత్యంబు నింటంబనుల్.

సీ. పతిచిత్రపటముఁ దాఁ • బయ్యెద సరిదిద్ది
ప్రొద్దుటఁ గన్నుల • కద్దికొనును
నాప్రాణనాథుఁ డె•న్నఁడువచ్చునని పురో
హితులఁ బంచాంగ సం•గతుల నడుగుఁ
బ్రతిదినంబును బల్లి•పలుకులఁ జెవియొగ్గి
మించి వారంబుల • నెంచుకొనును
పతిసమాగమన త•త్పరత గాళిరుతంబు
విని వ్రేళ్ళ లెక్కించు • దినములన్ని
గీ. గళమునందున్న మంగళ • కనకసూత్ర
మందుఁ బసపుఁగుంకుమ ముంచు • నప్పుడపుడుఁ
బాపటను బొట్టు బెట్టును • బాలవాక్కు
బ్రహ్మవాక్కని పిల్లలఁ•బ్రశ్నలడుగు.

మ. పతియాజ్ఞన్ శిరమందుఁదాల్చి జటినిం• బ్రార్థించి పూజించుచున్
శ్రితులం బంధుజనంబులం జెలులఁ దా•సీదాస వర్గంబులన్
అతిథి శ్రేణిని గోత్రవృద్ధులను శి• ష్యానీకముం దైర్ఘికా
గతులం బ్రోచును వజ్రనాభుసతి శ్రీ•కాశీవిశాలాక్షి గాన్.

వ. ఈప్రకారంబున నాపతివ్రతాశిరోమణి యగు హేమా వతి దివ్యోపచారంబుల యోగానందునివ్రతంబు సఫలంబు సేయుచుండ శ్రావణ శుక్లపూర్ణిమా సోమవారంబు సన్నిహితం బగుటయు నా వాసరంబు కైలాసవాసునకు ముఖ్యంబుగాన హాటకేశ్వరునకు నాదినంబున విశేషోత్సవంబు సేయం దలంచి నానావస్తునివహంబుల వేదవిదులైన విప్రులఁ బిలిపించి యెల్లరకుఁ దత్తత్క్రియోచితంబుల నొసంగించి తాను నుషఃకాలంబున మేలుకాంచి,

సీ. ప్రొద్దుపుట్టకమున్నె ♦ పోయి గంగానదీ
సలిలంబులను శుచి♦స్నానమాడి
మడుగుపుట్టముగట్టి ♦ మాణిక్యమయ కల
శంబున నించి తీ♦ర్థంబు దెచ్చి
అతివేగ వేదిక ♦ నలికి ముగ్గులుపెట్టి
సహకారపల్లవ ♦ చయము గట్టి
పుష్పఫలాదులౌ♦పూజనాద్రవ్యంబు
లాయాస్థలంబుల ♦ యందునుంచి
గీ. సాంగకృష్ణాజినము కుశా♦సనము బఱచి
కావిమడుగులు జపమాల♦కత్తుపాల
గాంగతీర్థంబుజలకుండి♦కయును బెట్టి
మునినిఁ బ్రార్థించెఁ బూజకై ♦ పుణ్యసాధ్వి.

వ. అనంతరం బా హేమావతీ కుమారరత్నంబులగు సోమభాస్కరు లిరువురు జనని యనుమతిఁ బడసి.

శా. ప్రాతఃకాలములందుఁ గాల్యములు ని♦ర్వర్తించి శుద్ధాత్ములై
చేతఃప్రీతిగ వేదపాఠములనున్ ♦ శిష్యాళికిం జెప్పి రా!
తాతయ్యా! శివపూజ కంచుఁ జరణ♦ద్వంద్వంబునం బాదుకల్
ప్రీతిం దెచ్చి తగిల్చి లెమ్మనుచుఁ బ్రా♦ర్థింపంగ నామౌనియున్.

మ. తన కైదోయిని సోమభాస్కరుల హ♦స్తద్వంద్వమందుంచి మా
లినిఁ గాషాయపటంబు గప్పుకొని. ప్రా♦లేయాద్రికన్యాపతీ!
ఘనభోగీంద్రవిభూషణా! పురహరా!♦కైలాసవాసా! శివా!
యనుచున్ భక్తి స్మరించుచున్ హరుని పూ♦జార్థంబు వచ్చెన్ దగన్.

గీ. తొడరి మునిరాగ నపుడు పా♦దుకలశబ్ద
మాలకించియు భూతభే♦తాళ గణము
తల్లడిల్లియుఁ బరువెత్తి ♦ తరుల డాఁగ
దర్శనార్థుల కాత్మ సం♦తతము నిండ.

గీ. చెలఁగు రుద్రాక్షపోఁగులు • చెవుల వ్రేల
మస్తకంబున స్ఫటికాక్ష • మాల దనర
శ్రీమహాదేవ! తే నమ • శ్శివ యటంచు
స్మరణఁజేయుచుఁ గూర్చుండె • స్వర్ణపీఠి.

వ. ఇట్లా యోగానందుండు యోగపీఠంబు నలంకరించి వార్చి శుచియై యేకాంతవాసంబున యోగదండంబును జపమాలయుఁ గైకొని ప్రాణాయామాద్యష్టాంగ యోగంబుల మౌనముద్ర వహించి ముఖవస్త్రంబు వైచుకొని కొన్ని ముహూర్తంబులు పంచాక్షరి జపియించి యోగంబు డించి తనకక్షపాల నున్న దారుసంపుటంబునఁ బ్రకాశించుచున్న వజ్రమయ హాటకేశ్వర మహాలింగంబును భక్తిపూర్వకంబుగా నమస్కరించి కరపుటంబునఁజేర్చి యర్చింపం దొడఁగె.

సీ. ఆవాహనము నీకు • నఖిలాధ్వరాహూత.
రత్నాసనం బద్రి•రాణివాస!
అర్ఘ్యంబు నీకు నన•ర్ఘ్యదయామూర్తి!
పాద్యంబు లోకపా•వనపదాబ్జ!
ఆచమనం బిదే • వాచంయమిస్తుత్య!
స్నానంబు జాహ్నవీ•స్నపితదేహ!
వస్త్రయుగ్మం బిదే • వ్యాఘ్రాజినాంబర!
యజ్ఞసూత్రంబు గ•జాజినాంస!

గీ. భూషణంబుల నర్పింతు • భోగిభూష!
గంధరజ మందుకొను భస్మ•కలితగాత్ర!
సరసపుష్పముల్ ధరియింపు • చంద్రమౌళి!
ధూపదీపముల్ త్రైలోక్య•దీప రూప!

వ. అని యారీతి యోగానందుఁ డాభోగిభూషణునకు నావాహనాద్యుపచారంబు లపచారంబులేక యర్పించి దర్పకవైరిని నవమల్లికాకుసుమంబులను లలితబిల్వదళంబులను అఖర్వదూర్వాంకురంబులను

ద్రోణపుష్పంబుల ననేక సహస్రాష్టోత్తరనామంబుల వేమారు పూజించి ధూపదీపంబులు వేనవేలు నివాళించి.

సీ. రాజాన్నమును శర్క ♦ రా క్షీర ఘృత మధు
ప్లుతభక్ష్య లడ్వ కా ♦ పూపములును
నవసుధా శ్రీఖండ ♦ నవనీత పరమాన్న
పాకంబు లమృతంపు ♦ పానకములు
చోష్యంబు లేహ్యముల్ ♦ జున్ను పొంగలి తిరు
సాదంబు మేటి ద ♦ ధ్యోదనంబు
శాకంబు లాఢ్య ప ♦ శస్తోపహారముల్
తీయనిచక్కెలాల్ ♦ తేనెతెరలు

గీ. జాతిచంపక సురభిళ ♦ సారజలము
రత్నమయపాత్రిలను నించి ♦ రాజశేఖ
రుని సమీపంబునం దుంచ ♦ మునివిభుండు
ఆరగింపులుచేసెఁ బు ♦ రారి కపుడు.

ఉ. కమ్మని సన్నపూగములు ♦ కప్రపుముక్కలు దెల్లయాకు మొ
త్తమ్ములు ముత్తెపుర్కరజము ♦ దండిలవంగము లేలకుల్ మొదల్
సమ్మతిఁ బైడిపళ్ళెమున ♦ సాధ్వివతంసము దెచ్చియుంచ నా
తమ్ముల మద్రిజాపతికిఁ దాను ♦ సమర్పణచేసె భక్తితోఁ.

గీ. రాజమౌళికి దివ్య నీ ♦ రాజనములు
వేనవేలు నివాళించి ♦ వితతభక్తి
మంత్రపుష్పంబు లర్పించి ♦ మాటిమాటి
కిడియె సాష్టాంగముగ నమ ♦ స్కృతి శతంబు.

సీ. శ్రీధవార్చితపాద ! ♦ శ్రితపాలనామోద !
సామగానవినోద ! ♦ శరణుశరణు
నిర్జితరిపుకామ ! ♦ నిత్యసన్నుతనామ !
శాత్రవచయభీమ! ♦ శరణుశరణు

కమనీయ శుభగాత్ర ! ♦ కంజాప్త శశినేత్ర !
చారణ స్తుతిపాత్ర! ♦ శరణుశరణు
కైలాసగిరికూట ! ♦ గంగానదీజూట !
శమనగర్వోద్ఘాట! ♦ శరణు శరణు
గీ. సాధుమునిబృంద వందిత ♦ శరణుశరణు
సకలనిగమాంత సంవేద్య ♦ శరణుశరణు
సతత కరుణామయాత్మా ! శరణు శరణు
శైలజాచిత్తమోహన ! ♦ శరణుశరణు.

సీ. రుద్రాయ వరయోగ♦ముద్రాయ త్రైలోక్య
భద్రాయ దేవ తు♦భ్యం నమోఽస్తు
భీమాయ త్రిపురేశ ♦ భీమాయ వామార్ధ
భామాయ దేవ తు♦భ్యం నమోఽస్తు
ఈశాయ దుష్టారి♦నాశాయ దళితాఘ
పాశాయ దేవ తు♦భ్యం నమోఽస్తు
ధీరాయ యాశ్రితో♦ద్ధారాయ సురనదీ
భారాయ దేవ తు♦భ్యం నమోఽస్తు
గీ. భారతీశనుతాయ తు♦భ్యం నమోఽస్తు
భాను శశిలోచనాయ తు♦భ్యం నమోఽస్తు
పార్వతీవల్లభాయ తు♦భ్యం నమోఽస్తు
హాటకేశాయ దేవ తు♦భ్యం నమోఽస్తు

సీ. శంభవే త్రైలోక్య ♦సాక్షిణే కూట స్వ
రూపిణే భస్మ వి♦లేపనాయ
వేధసే సంయమి ♦శ్రేయసే ఘనకృత్తి
వాససే వృషభ రా♦డ్వాహనాయ
ధర్మిణే నిజతప♦శ్శర్మణే జితమార
కర్మణే సృష్ట్యా ది♦కారణాయ

శీలినే సులలాట♦కీలినే సౌభాగ్య
శాలినే శ్రితపరి♦పాలనాయ

గీ. దానవోద్రేకహారిణే ♦ భానుతాద్రి
రాజనిత్యవిహారిణే ♦ రాజరాజ
మకుట మాణిక్య దీప స♦మ్యాస్మితాంఘ్రి
దివ్యహాటకేశ! శివాయ ♦ తే నమోఽస్తు.

వ. అని పార్వతీ ప్రాణవల్లభునకు యోగానందముని పునఃపునః ప్రణామంబు లాచరించి గీతనృత్యాది వివిధరాజోపచారంబులు రచియించి ఢక్కా డమరుగ కాహళా మురజాది నానావిధవాద్యవిశేషంబుల నవసర పూజావిధానంబులు నిర్వర్తించిన,

కం. హేమావతి తగు ప్రీతిని
సోముని భాస్కరునిగూడి ♦ సురుచిరభక్తిన్
హేమాకృతి శివమూర్తిని
వేమారు నమస్కరించి ♦ వినుతి యొనర్చెన్.

సీ. జయజయ నిగమాంత ♦ సంచారపదపద్మ!
జయ రమ్యకైలాస♦శైలసద్మ!
జయజయ పార్వతీ ♦ సమ్మోహితాపాంగ!
జయ దారుకాంగనా♦శయన భృంగ
జయజయ జాహ్నవీ ♦ సక్తజటాజూట!
జయ ఘోటకాఖ్యా♦రజఃకరోట!
జయజయ శమన సం♦శమనకోపాటోప!
జయ కులేశ్వరభోగి ♦ సత్కలాప!

గీ. జయవటోత్తమమూల శ♦శ్వత్ప్రకాశ!
జయమనోహార సుస్మిత ♦ శాంతవదన!
జయలసత్కోటికందర్ప ♦ చారుతేజ!
జయ మహాదేవ! హాటకే♦శ్వరపురారి!

కందాష్టకము

కం. శ్రీరజతశైల శిఖరవి
హార! విసాహార! భుజగ॰హార! లసన్నీ
హార ధరసుతాసుమనో
హారి హరా? నీకు వినుతు॰ లర్పింతు శివా!

కం. హరిదశ్వ శీతకిరణ
స్ఫురదనలేక్షణ! సురేశ॰ పూజితచరణా!
కరుణాభరణా! దివిజో
ద్ధరణాంచితగాణ నీకు॰ దండంబు శివా!

కం. శరణాగత భయహరణా!
మరణామయతరణ! నిత్య॰మంజులచరణా!
వరణాసీతట మండిత
శరణాలంకరణ! నీకు॰ సన్నుతులు శివా!

కం. పురదానవహర! ఆశ్రిత
దురితావళిదూర! వృషభ॰తురగవిహారా!
ద్విరదాసుర చర్మాంబర!
పరమేష్ఠి నుతాంఘ్రి నీకు॰బ్రణుతింతు శివా!

కం. హిమభూమిధరకుమారీ
కమనీయ కుచాగ్రచిత్ర॰ కాశ్మీరలసత్
ఘుమఘుమితమృదులకోమల
సుమనశ్శుభాంగ! నీకు॰ జోహారు శివా!

కం. సురకరశరశారద కం
ధర రజత ధరాహిరాట్సు॰ధాసాగర ని
ర్జరతరు శశధర సితతా
మరసాయతగాత్ర! నిన్ను॰ మదినెంతు శివా!

కం. శిక్షిత దక్షాధ్వర ! సుక
టాక్షామృతరస విహితమృడానీకేళీ !
దీక్షారక్షితలేఖా
ధ్యక్షా ! త్ర్యక్షా ! స్మరింతుఁ దగ నిన్ను శివా !

కం. అంభోజ గర్భముఖ్యాను
సంభావిత దివ్యతేజ ! సాధుసమాజా !
కుంభోద్భూత మునిస్తుతి
గంభీరరవాప్తమోద ! కరుణింపు శివా !

వ. అనియిట్లు హేమావతి కుమారయుక్తయై మనోహరస్వరంబున ధరాధరకుమారికాపతిని ధ్యానంబు సేసి వందనశతంబు లర్పించి కరపుటంబులు మోడ్చి యొక్కచో నిలువంబడియున్నంత.

చ. మునిపతి తత్సమీపమున మూఁగినభక్తులఁ బ్రేమమీఱ ర
మ్మని యభిషేకతీర్థముసుమంబులు బిల్వదళంబు లెంత క
మ్మని తెలిఖండశర్కరలు మంచిఫలంబులు తత్ప్రసాద మం
చును దగ వారివారికి వినోదముగా నిడి మ్రొక్కు లందుచున్.

గీ. మంత్రభూతియునుం గుంకుమంబు వారి
పాణిపుటముల వైచి దీవనల నిచ్చి
సెల వొసంగిన వారు భుజించి యంతఁ
జనిరి జయశంకరాయని మునికి మ్రొక్కి.

వ. అప్పుడు.

గీ. దైత్యు లమరులు వనధినిఁ ద్రచ్చునాఁడు
సురల కమృతంబొసంగెడు హరినిఁబోలి
కానుపించెను యోగి భక్తాళిఁ బిలచి
తీర్థజలమిచ్చుచోఁ గృపోత్సిక్తమతిని.

సీ. వనధులాపోశనం బొనరించు కుంభసం
భవుచేతి బడబాగ్ని ప్రభ యనంగ

యజ్ఞాగ్ని సంభూతుఁడైన శ్రీకాంతుచేఁ
జెలువొందు నమృతంపుఁగలశ మనఁగ
సౌమిత్రి ప్రాణరక్షణదీక్షితుండైన
హనుమంతుచేతి ద్రోణాద్రి యనఁగ
అమరాధినాథు హస్తాగ్రమందుఁ జెలంగు
మహనీయ చింతాఖ్యమణి యనఁగ

గీ. కాశ్యపుండయి తా మున్ను కన్నతండ్రి
కరమునందున వెలుగొందు కర్మసాక్షి
యనఁగ నుజ్జ్వల కాంతుల నలరుచుండు
జటికరంబందు హాటకేశ్వరవిభుండు.

వ. తదనంతరంబు హేమావతి మహనీయుండైన మునియాజ్ఞఁ గైకొని తనయులుఁ దానును సహస్రబ్రాహ్మణ భోజనాదికంబులు నిర్వర్తించి వారికి యథోచిత సువర్ణ దక్షిణా తాంబూలంబు లర్పించి యనంతరంబ తానును కుమారులు భుజించి యంధ పంగు బధిర మూకాదులకును భైక్షుకకోటికి నన్నంబు పెట్టించి గృహసమ్మార్జనంబు గావించి శుచియై విశేషించి భోగిభూషణునకుఁ బ్రదోషపూజావిధానంబు లర్పింప మునినిఁ బ్రార్థించిన నతండు.

కం. శంకరునకు భక్తాళి వ
శంకరునకు వ్యాఘ్రదనుజశౌర్యరమా నా
శంకరునకు ముని తా సా
యంకాలపు నర్చలిడియె నమరులు మెచ్చన్.

గీ. లాలిజోకొట్టు పవళింపు డోలకేళి
హెచ్చరిక పాటలను బ్రొద్దు బుచ్చి కొంత
పేర్మి మంచుకొండ దొయ్యారి పెండ్లికొడుకుఁ
బ్రణవపంచాక్షరీ మండపమునఁ జేర్చి.

గీ. వజ్రినాభుని దేవి క • వ్యానిసుతుల
కాజ్ఞ నిడి వారు శయనింప • నవుడు దాను
గుశసమన్విత శార్దూల • విశదచర్మ
మవనిపై వైచి శయనించె • నంత మౌని.

వ. ఇట్లా యోగానందుండు స్వర్ణలింగంబునకుఁ బూర్ణిమా వ్రతంబు సంపూర్ణంబు గావించి దినదినంబును విశేషోత్సవంబులఁ జాతుర్మాస్య దీక్షాపరిసమాప్తి నొందించి యవభృథస్నానంబు గావించి కృతకృత్యుండై యాత్రికై చని పెక్కుదినంబులనుండి రాకుండిన వజ్రినాభుని యాగమనంబు గోరుచు విశ్రాంతికై తద్గృహంబునఁ గొన్ని దినంబులు నివసించియున్నఁ దన్నగరంబునఁగల పౌరులెల్లరు యోగీంద్రు మహామహిమంబుల కచ్చెరువందుచు నిత్యంబు తద్దర్శనార్థం బరుదెంచి.

సీ. సంతతిలేదు మా • జవరాలి కుపదేశ
మిమ్మంచుఁ బాదముల్ • నమ్మువారు
కన్నులు లేవు మా • కన్నతల్లికిని సి
ద్ధాంజనంబిమ్మంచు • నడుగువారు
ఆలికి మగనికి • నానుకూల్యము లేద
టంచు రక్షలను యా • చించువారు
మాకోడలికి భూత • మాంద్యంబు పైసోకెఁ
దీర్థ మిమ్మంచుఁ బ్రా • ర్థించువారు

గీ. మాగృహంబున ద్రవ్యంబు • మాయమయ్యె
రాత్రి యెవఁడు హరించెనో • ప్రశ్న చెప్పుఁ
డనుచు బ్రజలెల్ల గుంపులై • యాజటీంద్రు
పాదముల మ్రొక్కి యర్థించి • బాధపెట్ట.

కం. విడలేక వచ్చు వారల
నడికోర్వఁగలేక వారి • సంసారంపుం

గడగండ్లు వినఁగ లేమిని
జిడిముడిపడి మాని మదినిఁ • జింత మునింగెన్.

శా. ఔరా! చెల్లదు యోగిజాతికి మరే•మైనం జిరావాసముల్
వీరెవ్వారలు? నేనెవండ? సుతులన్ • వేడ్కం బ్రసాదింప నే
నేరన్ మోసమువచ్చె నేమిగతి నే•స్నేహానుబంధంబునం
దూరంబుం జనుమంచుఁ జెప్ప వెరతున్•దోసంబువచ్చెన్ గదన్.

మ, తొలిజన్మంబునఁ జేసినట్టి సుకృతో•ద్యోగంబునం జేసి పు
త్రులు భాగ్యంబు సుఖంబులెల్ల సమకూ•రుంగాక వేసారి మ
మ్ముల బైరాగుల వెంబడింప సకలం•బున్ సృష్టిసేయంగ బ్ర
హ్మలమే? మానవకోటిఁ దారెఱుఁగ రీ•యర్థంబు మూఢాత్ములై.

గీ. చింతచేఁగాదె భరతుండు • చెడియె మున్ను;
దాసి సంసేవచేఁగాదె • దాసుఁడయ్యె
విప్రనారాయణాఖ్యుఁ డే • వేళగాని
యోగులకుఁ బౌరసంబంధ • ముండఁదగదు.

గీ. ఉంగరంబును గొనిపోయె • నుర్వీసురుఁడు
నింకరాఁడయ్యె మాసంబు • లేగె రెండు;
నాదు యాత్రావిచారంబు•నకు మహాంత
రాయమానేమొ తెలియంగ•రాదు మదికి.

కం, ఆయుంగరమును గొని గృహ
నాయకుఁ డరుదేరకున్న • నాగతి యెట్లో!
శ్రీయాంసి బహుళవిఘ్నా
నీ యను సామెతకు సాక్షి • నేనే యగుదున్.

శా. కాని మ్మేమితలంచెనో శివుఁడటుల్ • కాకుండునే? యెన్నఁడుం
గానున్నట్టిది కాకపోదు, మరియుం • గాదెప్డు గానట్టిదం
చేనాఁడైన వచింతు రార్యులు తదీ•యేష్టప్రకారంబునం
బోనున్నట్టి మహాత్ముఁ డాపదలచేఁ • బోకుండు నెవ్వేళలన్.

వ. అని మనంబునఁ గొంతసేపు వితర్కించి నిట్టూర్పు విడిచి నిమీలితనేత్రుండై.

శా. దీనుండన్ భవదీయభక్తుఁడ భవద్దివ్యాంఘ్రి యుగ్మంబునన్
ధ్యానింతుంగద నాహృదబ్జమున నీదాస్యంబుఁ గాంక్షించి నీ
యానందామృత దృష్టి నాపయిని దేవా! వేగఁజూపించి స్వ
స్థానంబుం దగఁజేర్పు నాదు దురవస్థంబాపి గౌరీపతీ!

శా. కానన్ లేక భవన్మహామహిమ చీకాకై వితర్కించి యు
జ్ఞానుల్ కొందరు లాతిదేవతలు నిక్కంబంచుఁ బూజించి యే
మైనంగానరు నీకటాక్షమును దేవా! నాపయింబంపి స్వ
స్థానంబుం దగఁజేర్పు నాదు దురవస్థంబాఁపి గౌరీపతీ!

వ. అని మహానుభావుండైన యోగానందుండు మహాదేవుని ముహూర్తకాలంబు ధ్యానించి నమస్కరించి యమనస్కుండగుచు యశస్కరుండయిన యజమానుని యాగమనంబు గోరుచుఁ దద్గృహంబున నాగృహవాసులు చేయు శిశ్రూషలంగైకొనుచుఁ గాలంబు గడపుచున్నంత.

కం. మునివర సిద్ధునికథలన్
వినుపించుచు వజ్రనాభు వృత్తాంతంబున్
మనమందు మఱచినారలె
వినిపింపఁగ సూత! సుగుణ వినయోపేతా!

గీ. ఎచటికేగెను బ్రాహ్మణుం డేమిచేసె
నేమహాతీర్థములఁ గ్రుంకె నెందునిలిచె
ఏమిపనిచేసి మనలె దాసింతదాఁక
జెప్పుమా! రోమహర్షణీ! చిత్రముగను.

వ. అని పురవైరికథాసుధాలాలస హృదయారవిందులై యడిగిన శుకశౌనకాదులకు మహానుభావుండైన సూతమునీంద్రుం డిట్లనియె.

చ. వినుఁడు మునీంద్రులార! పృథివీసురుఁ డట్టుల నుంగరంబు భ
క్తిని ధరియించి నిల్వుఁడని ♦ తిన్నఁగఁ దా బతిమాలు కొంత చే
తను దన చేయిఁ జేర్చి వనితామణి వేగమె వత్తునంచు వె
న్కను జనుదెంచు శిష్యుల వినమ్రులఁ బుత్రుల వీడుకొల్పుచున్.

గీ. అప్రమత్తులరై జటి ♦ నరయవలయు
సేవల నటంచుఁ జెప్పి తా శిష్యగణము
నింటికినిఁ బంపి నాటి రే♦యిని సమీప
మార్గమునఁ బల్లెటూరిలో ♦ మజిలి సేసి.

గీ. ప్రేమపూర్వకముగఁ దన ♦ వెలఁది కట్టి
పంప శిష్యుఁడు గొని తెచ్చు ♦ పంచవన్నె
ప్రేపపుట్టిక మడుగును ♦ విప్పి కొన్ని
కమ్మ గరగరలాడు భ♦క్ష్యములు మెసవి.

గీ. అచట నా రేయి విశ్వేశు నంఘ్రియుగము
స్మరణ సేయుచు సుఖనిద్ర ♦ సలిపి యతఁడు
వేకువను నిద్ర మేల్కాంచి ♦ వేగఁ గాల్య
ములను దీర్చి స్నానము జపం♦బులు ఘటించి.

కం. ఉంగరము వ్రేల నిడుకొని
పొంగుచు నుత్తరదిశాభి♦ముఖుఁడై మహి సా
ష్టాంగం బెరగుచు జయజయ
గంగాధర! యనుచు నెగసె ♦ గగనస్థలికిన్.

వ॥ ఇట్లు వజ్రనాభుండు సిద్ధాంగుళీయప్రభావంబునఁ జేసి విహంగంబుచందంబునఁ దృటికాలంబున హిమాలయంబు దరియం జొచ్చి తత్సమీపంబున నొక్క రమ్యకాంతారమార్గంబున భూమికిఁ దిగి యత్యంతకుతూహలంబున నాపర్వతంబున కభిముఖంబుగాఁ జనుచున్నంత,

సీ. అలకాధునీ సము♦జ్జ్వల చారువీచికా
తతసేవలను జల్లఁ♦దనము నొంది
గిరిసుతా శశిమౌళి ♦ కేళీనికుంజసం
చారంబులను బుణ్య♦సరణిఁ గాంచి
మాధవీసుమ దివ్య♦మంజుల పరిమళ
లహరీ సమూహంబు♦లను గ్రహించి
మాకంద మధుపాన ♦ మత్త మధువ్రత
మల్లస్వనంబుల ♦ మహిమఁ గాంచి
గీ. తటచరత్కిన్నరీకుచ♦ద్వంద్వమిళిత
లలిత కస్తూరి కాగంధ♦ములను బొరలి
మెల్లమెల్లన వీచె స♦మీరగణము
లవనిసురమౌళి చనుమార్గ♦మందు ముందు
కం. ఆవాతపోతచయ సం
భావితుఁడై పోయి కొంత ♦ మార్గశ్రమునుఁ
బోవం బోవఁగ నొక్క స
రోవరముం గాంచె నెదుట రుచి♦రాంబుజముల్.
వ. కాంచి తదీయపుణ్యజలాశయంబు తీరంబున నొక్క సుమేరు విటపివిటపల సమాశ్రయంబైన రమ్యాశ్రమంబు పొడఁగాంచి యచట గొన్నిదినంబులు నివసించుట యుత్తమంబనితలఁచి యున్నంత;
సీ. ధళధళత్కాంతులఁ ♦ దాండవించెను జంద్రుఁ
డిందీవరంబు లా♦నంద మొందె
వితతజలంబులై ♦ విచ్చిపీగె నదంబు
లంభోదములు మూల♦లందుఁ జేరె
గగనంబు చుక్కల♦కంచుకంబు ధరించెఁ
గాశప్రసూనముల్ ♦ కాంతిమించెఁ
బరిపాకశోభచే ♦ భాసిల్లె సస్యాళి
యాగస్త్య దిఙ్మార్గ♦మరిగెఁ దరణి

గీ. రమ్యసైకత వేదుల ♦ రాత్రులందుఁ
దరుణు లంగజ మంత్రి వి♦ద్యారహస్య
ములను బతులచేఁ దెలసి స♦మ్మోదమంద
లీల నేతెంచె, దగ శరత్కాల మపుడు.

సీ. నవరాత్రి దీక్షలు ♦ సవరించి దేవిని
మించి సద్భక్తి సే♦వించువారు
పరరాజులను గెల్వఁ ♦ బయనమై చతురంగ
ములఁగూర్చి శక్తికి ♦ మ్రొక్కువారు
నావికావ్యాపార ♦ నైపుణ్యమునఁ గొత్త
దేశంబునకుఁ బయ♦ ద్దేరువారు
ఉల్లాసగీతంబు ♦ లొప్పఁ గుప్పలనుజ్చి
ధాన్యముల్ పాతర్ల ♦ దాచువారు

గీ. యోగ్యకాలంబటంచు ను♦ద్యోగులయ్యె
బ్రహ్మకులజులు పార్థివుల్ ♦ వైశ్యగణము
పాదభవులెన్న సంతోష♦భరితులగుదు
రాశరత్కాలమందు ధ♦నేశులగుచు.

మ. పులినశ్రేణుల నించు కించుక మలాం♦భోయుక్త లౌ నిర్ఝరా
వళి దర్శింపఁగఁ జేయు పాంథులకు శే♦వల్ నూత్న సంభోగమం
దు లతాంగుల్ జఘనప్రదేశముల నూ♦నూ సిగ్గుచే నాత్మ భ
ర్తల కల్లల్లన చూపునట్లు చెలువొం♦దన్ శారదాహంబులన్.

క॥ పల్లవపాణులు తమతమ
వల్లభులం గలసి రమ్య ♦ వల్లీసుకుటీ
హల్లక ఘుమతల్పంబులఁ
గొల్లగఁ గ్రీడింత్రు మరుఁడు ♦ గో యను యార్వన్.

వ. అట్టి సకల సౌభాగ్య సేవ్యంబైన శరత్కాలంబునందు
నా పుణ్యవనంబున నివసించి వజ్రనాభుం డొక్కనాఁ డా సరోవరంబున

నవగాహనంబు సేయుందలంచియక్షమాలికయు మునిదత్తంబైన స్వర్ణాంగుళీయకంబును దత్సరోవర సమీప చంద్రశిలాఫలకంబునఁ గృష్ణాజినంబు ననుసంధించి దాచి యుంచి తాను గాసారంబుఁ దిగి దేశకాల పాత్రంబు లుచ్చరించి జలాధిదేవత నావహించి కృతావగాహుండైన.

సీ. సారంగచయ సమాశ్రయమై సుహంస
నిలయమై సౌవర్ణ♦జలజమగుచు
నవసుధా జీవనా♦నందమై కమలాప్త
కరదత్త సౌభాగ్య ♦ కలితమగుచు
శంఖ కచ్ఛపకులే♦శాది సంసేవ్యమై
మహనీయరత్న స♦మన్వితమగుచు
ఘనసార సౌగంధ్య ♦ కలిత సన్మార్గమై
మానసేకస్థాన ♦ మహిమగనుచు

గీ. భోగినీ నిత్య సేవ్యమై ♦ పొలుపుగనుచు
శైవలసదపాంగాలోక ♦ సాధ్యమగుచు
స్వర్గలక్ష్మినా నెదుట సా♦క్షాత్కరించె
ధారుణీసురు నెదుటఁ గా♦సారలక్ష్మి.

గీ. అట్టి కాసారమందు నా ♦ యువనిసురుఁడు
మునిఁగి లేచియుఁ దన మున్ను ♦ ముడిచికట్టి
దాఁచు నంగుళ్యమును మదిఁ ♦ దలచకుండ
నేగె నొకసిద్ధు మహిమచే ♦ నెఱుకమరచి.

కం. తన మొదటి నెలవు గానక
చనిచని వనమెల్లఁ దిరిగి ♦ చలిమలయందుం
గనఁదగిన వింతలెల్లను
మును గని తన కెఱుఁగఁ జెప్పు ♦ పురుషుఁడు లేమిన్.

కం॥ దిక్కులు వెదకుచుఁ బొదలం
జక్కని మార్గంబు గనక ♦ సారెకు మును దా

నెక్కిన త్రోవల నెక్కుచుఁ
గ్రక్కునఁ జనుచున్న నతని ♦ కన్నుల యెదుటన్.

ఉ. ఫాలమునందుఁ గుంకుమము ♦ భాసిల భూరితటమ్ముఁ జందనం
బోలిన భూతి పాశుపత♦మ్మున వెలుఁగంగ విలోచనద్వయిన్
నీలరసాంజనంబు జిగి ♦ నిండఁగ రక్తపటంబు లొప్పఁగా
బాలకయోగి యొక్కఁడు కృ♦పామతియై కనుపట్టెఁ బెల్చనన్.

గీ. కులుచ గడ్డంబు జుంజురు ♦ కురుల జడలు
పలుచనగు మొగంబును గల ♦ బాలతపసిఁ
గాంచి యాతని వలన మా♦ర్గంబు దెలియఁ
గల దటంచును నెదురేగి ♦ నిలిచి మ్రొక్కె.

గీ. ఓ మహాభాగ ! మీరెవ్వ♦రో మరెందు
నుందురో ? విప్రకులజుండ ♦ నొంటివాఁడ
తీర్థ సంసేవకై వచ్చి ♦ తెరువుగాన
నైతి నొకదిక్కు జూపి పు♦ణ్యమునఁ బొమ్ము.

మ. అనినన్ బాలకయోగియక్కటకటా ♦ యన్యాయమి ట్లొంటిగాన్
జనుదేరం దగునయ్యఁ శీతనగమ♦న్నన్ మాటలే ? యెవ్వడో
నిను బంపెంగద వెఱ్ఱి యిచ్చటికిఁ గా♦నీ యెద్దియో చెట్టు త్రొ
క్కినజాడల్ కనుపించుఁ ద్వద్వచనఫ♦క్కిం జూడ నుర్వీసురా !

సీ. మునిఁగినంతనె బుద్ధిఁ ♦ బోఁగొట్టు కోనేళ్లు
తప్పి త్రొక్కిన దిమ్మ ♦ త్రిప్పుచెట్లు
తనయూరు మఱపించి ♦ దరిఁత్రిప్పు తిప్పలు
పిచ్చిదయ్యాలైన ♦ పెద్దశిలలు
ఉన్మత్తులంజేసి ♦ మోడించు మృగములు
గాయంబు నూఁగించు ♦ వాయుగణము
మాంద్యమిచ్చెడు మచ్చు♦మందులతీవలు
కాలి సంకెలవేయు ♦ కందరములు

గీ. పిలిచి బతిమాలి కాళికి ♦ బలి యొసంగు
వామమార్గావలంబి ని♦వాసములును
గలవు ప్రాలేయశైల దు♦ష్కాననములఁ
దిరుగఁగూడదు తెలియకే ♦ తెఱవులందు.

గీ. అఖిల సౌభాగ్యకారి నీ♦హారశిఖరి
యనుట నిజమైనఁ గష్టంబు ♦ లమరుగొన్ని
మంచి నిడుచోటఁ జెడుగుల ♦ నుంచు నజుఁడు
చందనాద్రిని భోగుల ♦ నుంచఁడొకో.

ఉ. కావున నాకుఁ జెప్పకయ ♦ కానలలోఁ బడి పోకుమయ్య! నీ
తో వడి నేఁగుదెంచి మహి♦తోజ్జ్వలదివ్యతుషారశైల సం
భావిత పుణ్యభూములఁ గ్ర♦మంబునఁ జూపెద వెంటరమ్ము నీ
భావమునందు సంశయము♦బాయుము మీకును బుణ్యమయ్యెడున్.

గీ. తీర్థసంసేవ కరుదెంచి ♦ తెరువుదప్పి
యిమ్ముబోటి గృహస్థుల ♦ మేలుకొరకుఁ
గాదె మమునుంచె నిచట శం♦కరుఁడు దేవి
రమ్మటన్నను ద్విజుఁడు మో♦దమ్ము నెంది.

ఉ. పెన్నిధిఁ గన్న పేదవలెఁ ♦ బెద్దయుఁ బ్రొద్దు దలంచి దైవమే
నన్నుఁ గృతార్థుఁ జేయ నిట ♦ నమ్మికభక్తునిఁ బంపె నట్లు కా
కున్న మరేల నీతఁడు మ♦హోన్నత సత్కృపతోడ వచ్చు నా
తెన్నునఁ బోదుగాక కడ♦తేరితి నంచు వచించి యాతఁడున్.

గీ. ముంచినను దేల్చినను నీవె ♦ పురుషవర్య!
నిన్ను మునుకొని వత్తు సం♦దియము విడిచి
సరవిని చోట్లఁ గల వి♦శేషములు దెలిపి
నన్నుఁ గడతేర్చి మేటి పు♦ణ్యమునఁ బొమ్ము.

వ. అని విపన్నుండై వెనువెంట నరుగుదెంచు వజ్రనాభుని ధరణీసురవరా! సత్వరంబున నావెంట నరుగుదెమ్ము. అరుణకిరణుండు

చరమగిరిశిఖరంబు దరియకమున్నె నిర్భయంబుగా మన నెలవులకుఁ బోవుద మనుచుఁ బలికి యాయిరువురు గొంతదూరంబు వడివనడకలఁ జని చనిరి. తనపిఱుందన వచ్చు పుడమివేల్పుంగాంచి వేర్లు నిరూపించి యా వైదేశికుం డిట్లనియె.

సీ. ఇది యగణ్యంబైన ♦ బదరికావనభూమి
అది నరనారాయ♦ణాశ్రమంబు
ఇదియె మందాకినీ ♦ ప్రథమ శైశవరంగ
మది యిలుం డంగన♦య్యెన చోటు
ఇది సప్తఋషిసమూ♦హిత రత్నకూటంబు
అది మనోరమకేళి ♦ హార్మ్యతలము
ఇది హిమాచలరాజ ♦ హేమసింహాసనం
బది విశాలాక్షి క♦ల్యాణవేది
గీ. ఇదియె మదనుండు శైవాన♦లేక్షణమున
గర్వ ముడివోవఁ దుర్రిటిలోన ♦ గఱఁగుచోటు
ఇదియె పరమేశ్వరునిఁ గోరి ♦ హృదయమందు
నలసి పార్వతి తపమూని ♦ నట్టిచోటు.
గీ. అనుచు నొక కొంత దూరంబు♦నరిగి యరిగి
పలికె జడదారి ద్విజునితో ♦ బ్రహ్మవర్య!
గారి నిర్మల హృత్సరీ♦క్షణ రచింప
నభమ్రుఁ డవతరించిన స్థలం ♦ బదియె కనుమి.

వ. అని పలికిన నామునివేషధారి యతనితో మరికొంత దూరంబు చని చని యొక్క మహాస్థలంబు నిరూపించి యిట్లనియె.

సీ. ఇచ్చోట రచియించె నెలమితో సగరుమ
మ్మనుమండు తపసియై ♦ ఘనతపంబు
నిచ్చోటఁ జరియించె ♦ నిచ్ఛతోఁ బ్రవముండు
ప్రణుతమహా పాద లే♦పంబువలన

నిచ్చోటఁ గరగించె • మెచ్చి వరూధిని
కపట గంధర్వునిఁ • గామకేళి
నిచ్చోట వెలయించె • హెచ్చు శైశవమును
స్వారోచిషాఖ్య ధీ•శాలిమనువు
గీ. తొలుత నిచ్చోట హయమేధ • తురగ మార్గ
ణప్రమోదిత సగరసం•తాన పుణ్య
కారణంబైన స్వర్గ గం•గాస్రవంతి
యవతరించెను గనుము భూ•దివిజముఖ్య!

మ. మును పిచ్చోట మునీంద్ర పత్నులను దా • మోహించి వైశ్వానరుం
డనుతాపంబునఁ బొందుటల్ తెలిసి స్వా•హా దేవి సప్తర్షి భా
మినులం బోలు తనూవిలాసమునఁ గూ•ర్మిన్ జాత వేదున్ రతిం
దనియం జేయ నతం డెఱింగి శపియిం•చం బోయెఁ దాఁ గాంచుమా!

గీ. తారకాసురు బాధకు • దాళలేక
సురలు శివుని బ్రార్థించి రిం•చోటఁ గనుము
హరుని తేజంబు ధరియించి • యభ్రగంగ
కార్తికేయుని నిచ్చోటఁ • గనియె గనుము.

వ. అని యిట్లు గృహస్థునికా వానప్రస్థుండు తీర్థవిశేషంబు లెఱిఁగించి హిమశైలంబు దిగి తత్పర్వతపశ్చిమభాగంబున నున్న నొక్క దుర్గమారణ్య కంటక గండ శిలాపరివృతంబై యుద్దండ వేదండ సింహ శరభ శార్దూలాది నానామృగ గణ భయంకరారావపూరితంబై యక్షరాక్షస పిశాచోరగ మహాభేతాళాది సంచారంబైన నొక్క కోనం జూపి మహాత్మా! యిందుఁగల యోగ్యస్థలంబుల నెల్ల నాదోచి నంతమట్టు నెఱింగించితి; నింక మీఁద మనుష్యసంచారంబు దుర్లభంబు. గావున నీనాటికిఁ బయనంబు విరమించి విశ్రాంతిఁ గైకొందుమే యనుటయు గృహపతి యతని కిట్లనియె.

ఉ. అల్లదె! సిద్ధవర్య! కను♦మా! కనుపట్టు సమీపమందు వి
ద్యుల్లత లల్లిబిల్లిగొని ♦ యుండెను రక్తపటధ్వజంబు శో
భిల్లుచునుండె నభ్రపథ ♦ భేదనకారి సువర్ణకుంభ సం
పల్లలితంబుగా వెలసి ♦ వర్తిలుచున్న దదేమి తెల్పుమా!

వ. అనిన నాకుటుంబికి నతం డిట్లనియె

సీ. తీక్ష్ణదంష్ట్రాభీమ ♦ దీధితిచ్ఛటలతో
నేదేని భీకరా♦కృతి సెలంగు
శక్తిసమూహ మా♦సక్తితోఁ గొలువంగ
నేదేవి నడురేయి♦మీఁదఁ దిరుగు
నిచ్చ వామాచారు ♦ లిచ్చెడు నరమాంస
మేరాణి తృప్తిలోనఁ ♦ గోరిమ్రింగు
మననంబులను భూత ♦ విసరంబు కొండాడ
నేదేవి భూతేశు ♦ నెనయఁ గోరు

గీ. తన్ను మదినమ్మి కొలచిన ♦ దానజనుల
కఖిల సంపద లిచ్చు నే♦యంబ యట్టి
కాళనాథుని దేవియా ♦ కాళికాంబ
యాలయం బదె కనుము బ్రా♦హ్మణవరేణ్య!

మ. నవరాత్రవ్రతులయ్యుఁ గొందఱు ఖలుల్ ♦ నానాప్రకారంబులన్
నవసంప న్నికరంబు గోరి జనులం ♦ బశ్వాదులం దెచ్చి దు
ష్ట విధిం జంపుదు రాత్మలం గరుణ లే♦శంబైన లేకుండ నో
లి వెసంబోవుట దోస♦మచ్చటికిఁ గా♦లిన్ మ్రొక్కు మిచ్చోటనే.

వ. అని సిద్ధుఁడు చెప్పిన నతండట్లు సేయ నిరువురు నచ్చోట నొక్క రమణీయశిలాతలంబున విశ్రాంతికై కూర్చుండి యుండ నానాటికి నాపని చాలించువారై యపరాహ్ణం బగుటయు నతం డతని కిట్లనియె.

ద్వితీయాశ్వాసము.

మ. తరమే? చెప్పఁగ నీసుపాకగిరినిన్ ♦ దైవారు చిత్రింబులన్
విరచింపంగను నేటి శక్తి యిటులన్ ♦ వే వచ్చి చూపించెదన్
వరచంద్రోపలవేదికానికటమున్ ♦ దార ద్రుమచ్ఛాయల
స్వరమాధుర్యమునన్ వసింపు మపరా♦హ్ణంబాట గాన్పించెదన్.

గీ. సిరియు సంపద సొలసఁగాఁగి ♦ పురములందు
గడుసుఖంబున వసియింతు ♦ ఘనులు మీర
లెంత శ్రమనొందిరో యిందు ♦ కొంత సేపు
విశ్రమింపుండు నే నిట ♦ విశ్రమింతు.

గీ. ఎనగు బంధంగఁ దొలుత మీ ♦ కింతదవ్వు
నరుగుదెంచితిరిటు పథా♦యాన మనక
నిష్ఠతో సిద్ధమహాత్మ మీ ♦ కేనయున్న
మందిరంబునఁ బనుటున్న ♦ మాట యగునె?

గీ. చెప్పఁదగు నేని నది యుండఁ ♦ జెల్లు మీకు
నున్న పద్రాగ్రంబు తన ♦ సతతనిష్ఠఁ
బల్లుగుని వచ్చి ముందు దాఁచంగ నగునె?
వినుఁడు నాకథ నొకకొంత ♦ వినుము సిద్ధ!

సీ. గంగాప్రవాహము తరంగ పావనమయ్యెఁ
బోలుపొందు మాణిక్య♦పురమునందు
నిర్మల గార్హస్థ్య ♦ విధుల నర్తింతు చే
ముండి నా సుకృతంబు ♦ పండినట్లు
సిద్ధుండొకండు వేం♦చేసి నా గృహమందు
నాతిథ్యమును గొని ♦ హర్షమంది
సకల యాత్రాకథా♦సంగ్రహం బెఱిగించి
యుండె నా ప్రార్థనం♦బవధరించి

గీ. మున్ను తనకథ శక్తి మెచ్చి శం♦భుండు కరుణ
జగములన్నియు క్షణములో ♦ సంచరింపఁ

దన కొసంగిన యుంగరం♦బును మదీయ
పాణిపుటమందుఁ బెట్టుచుఁ ♦ బలికె నిటుల.

గీ. భూమిదేవ! యీయుంగరం♦బును ధరించి
యిచ్చగలచోట తిరిగి రా♦వచ్చుఁగానఁ
బోయిరమ్ము శీఘ్రంబ నీ♦పూన్కి దీఱు
నంతవఱకేను నిలుతు నీ ♦ యాలయమున.

గీ. దీని హరియింప నెందఱో♦తెరువులందుఁ
గాచియుందురు వామమా♦ర్గప్రచారు
లప్రమత్తుండవై వారి ♦ కంద నీక
మరలఁ గొనివచ్చి యిమ్ము యుం♦గర మటంచు.

క. ఇచ్చినఁ దన్మహిమంబున
నిచ్చటి కే నరుగుదెంచి ♦ తిదిగో కనుమా!
సచ్చరితు నుంగరం బని
మెచ్చుచుఁ దనవేళ్లు కొంత ♦ మీఁదికి నెత్తెన్.

క. అంగుళ్యహీనమగు తన
యంగుళిఁగని పెదవి విఱచి ♦ యయ్యోశివుఁడా!
యుంగరము లే దదేమో!
దొంగలు గొనియుండి రేమొ? ♦ తోఁప నటంచున్.

గీ. జన్నిదము నంగవస్త్రము ♦ సారె సారె
కొనర విదలించికొనుచుఁ దా ♦ వెనుక ముందు
పోయె నిజముగాఁబోయె నా♦ పూర్వపుణ్య
ఫలము పోయెను నాప్రాణ♦పదముపోయె.

వ. అని గుండెదిగులున నేమియుం దోఁచక కొంతవడి నిశ్చే
ష్టితుండై కనులనుండి బాష్పకణంబులు జొటజొట కాఱ డగ్గుత్తికపడి
'శివశివా యెంతపని యయ్యె' ననుచు సిద్ధునిముఖం బింక నేగతి చూచు
వాఁడ' నాలుబిడ్డలకు దూరంబైతిఁ దుట్టతుదకుఁ గట్టడి దైవంబు కానలం

ద్రోసెఁగదా యని చింతించుచుఁ దనకు మున్ను దెరువుఁ జూపిన విరాగి పాదంబులం బడి, తపోధనా! మీ క్షేమైన నాయుంగరంబు కనంబడదు గదా! యని యెంత యుపచారం బాడితి క్షమింపుఁ డని యతనిం బతిమాలుచుఁ దనలో నిట్లని విలపింపం దొడఁగె.

మ. అకటా! యేగతి వ్యర్థ మయ్యెను మదీయంబైన జన్మంబు వి
ప్రకులంబందునఁ బుట్టి గేస్తనయి సత్పాండిత్యముం గాంచి శి
ష్యకుటుంబంబులఁ బ్రోవఁజాలిన ధనం బార్జించి ధీశాలినై
సకలంబుం జెడగొట్టుకొంటిని మహా శైలాటవిం జిక్కితిన్.

మ. వరయాత్రాపరుఁడైన మౌని నటు నిర్బంధించి ప్రార్థించి యుం
గరముం గైకొని యేల వచ్చితిని? వేడ్కన్ మత్సతీరత్న మ
క్కరతో నొంటిగ యాత్ర కేగుట యయుక్తంబంచు వెన్నాడినన్
సరకుం జేయక వచ్చు టేల? తుహినచ్ఛన్నాటవీభూమికిన్.

మ. మరలన్ నాపురి కేగు మార్గమును బ్రేమం జూపువా రెవ్వ రి
త్తఱినిన్ వత్తురు వెంబడించి ముని దత్తంబైన యుంగ్రంబ దె
క్కరణిన్ నాకులభించు నింటికడ యోగ్యంబైన కర్మంబులుం
జిరకాలంబును నేను లేకునికిఁ బ్రక్షీణించు నానాటికిన్.

మ. వనితారత్నము కూర్మిపుత్రు లతిథివ్రాతంబు గోశ్రేణి దుః
ఖనిమగ్నాత్మకులై శరీరమును వీఁకం బాయువా రగ్నులున్
మునుపే శాంతములౌను శిష్యవితతిం బోషింతు రెవ్వారు సం
జనితంబయ్యెడు పాపసంచయము పుణ్యాం బింక క్షీణించెడున్.

మ. విమలాంగుళ్యవిచారముం దెలియఁ వేవే గాశి రామేశ్వరం
బు మహానంది యహోబిలంబు మధురా భోగేశ్వర శ్రీగిరుల్
హిమకాంతార మహోహి దుష్టమృగ వాహిన్యావృతం బీనగా
గ్రముఁ గాంచంగను వచ్చు టేల మహితజ్ఞానైకశూన్యుండనై.

గీ. విద్యలన్నియు నేర్చి వివేకవంతుఁ
డైన వేదాంతయోగ విజ్ఞానియైన

స్వకృతవితతాపరాధ సం♦జనితబహుళ
శోకసంతప్తహృదయుఁడౌ♦శ్రోత్రియుండు.

చ. అని పలవించు విప్రుఁ గని ♦ యాజటిరూపుఁడు పల్కె నిట్లు లీ
వనటను గుంది యేల బహు♦భంగుల నీయపరాధచర్యలన్
మనమున ధైర్యముంగొను ము♦మాపతిపాదము నమ్ము మాతఁడే
నినుఁ దరిఁజేర్చు భక్తజన ♦ నిత్యకృపాకరమూర్తి గావునన్.

గీ. జలములను గ్రుంకువేళనో ♦ సారవన్య
ఫలములను గోయువేళనో ♦ పర్ణశాల
యందు నిదురించువేళనో ♦ యంగుళీయ
కంబు మఱచియుందువ యీవ♦నంబునందు?

గీ. మున్ను మునివరు నీగృహం♦బునకుఁ దెచ్చి
యంగుళీయక మిప్పించి ♦ నట్టిశివుఁడు
యడవి నొంటరివై వెతల్ ♦ గుడుచుచున్న
నిన్ను నీయింటికిని జేర్ప♦కున్నె? సుమతి!

ఉ. నావుడు వల్కె భూమిసుర♦నాథుఁడు భక్తి మహానుభావ! నే
నీవిధి దారిదప్పి తపి♦యించుచు నుండెడు వేళ శంకరున్
భావమునందుఁ గొల్వు మని ♦ బాగుగ నా కుపదేశ మిచ్చు నీ
వే వృషభధ్వజుండ వని ♦ యెంతయు నమ్మెద సాధుపుంగవా!"

గీ. ఆపదలయందుఁ గుందల ♦ మందు నాకు
నప్పుడప్పుడు కర్జంబు ♦ చెప్పునట్టి
నీదు నాశ్రమ మెచటనో ♦ నామ మేమొ
వేడ్క వచియింపు వీనుల♦విందుగాఁగ.

చ. అనవుడు నావిరాగి వసు♦ధామర! దేవుఁడ గాను నేను నా
కును నెల వెందు లేదు కడు♦గోప్యము నాదగు నామ మేరికిన్
వినఁగ వచింపరాదు ముని♦విశ్రుతుఁ డొక్కఁడు శాపమిచ్చెఁ దా
మును నొక కారణంబుగొని ♦ పూర్వకృతంబులు తప్ప వేటికిన్.

గీ. కాన నీమనమందు శం♦కరునిఁ దలఁచి
నిష్ఠనుండుము నే నిందు ♦ నిదురగొనుదు
కాళికరుణను నాస్వప్న♦వేళ నేమి
చెప్పనో? తచ్చరిత్రంబు♦ చెపుదు నీకు.

వ. అని విరాగి వచించిన మహాశ్చర్యంబు నొంది భూసురుండు కొంతదుఃఖంబు చాలించి భూతలంబున శయనించి కరాంబుజంబులు మోడ్చి మనంబున నీశ్వర సన్నిధానము కల్పించుకొని యిట్లని ధ్యానింపం దొడఁగె.

శా. నానాస్థావర జంగమ ప్రతతికిన్ ♦ నాథుండ వీవంచు నీ
శా! నాళీకభవాచ్యుతప్రముఖులున్ ♦ ధ్యానించి నీరూపముం
గానన్ లేరఁట కాంచనేర్తునె జడుం♦డన్ మూఢుఁడన్ దేవ! స్వ
స్థానంబుం దగఁ జేర్పు నాదు దురవ♦స్థం బాపి గౌరీపతీ!

శా. మానీంద్రుం డిడు దివ్యసాధనము ధీ♦మాంద్యంబునం జేసి యీ
కానం బోఁగొని యిల్లు సేరుటకు మా♦ర్గంబెందుఁ గానన్ మహే
శా నాకాంతను బుత్త్రులన్ మునిని స్నే♦హంబొప్ప దర్శింప స్వ
స్థానంబుం దగఁ జేర్చు నాదు దురవ♦స్థంబాపి గౌరీపతీ!

చ. అనుచుఁ దదేకనిష్ఠ వసు♦ధామరుఁ డట్లు పురారిపాదముల్
తన మనమందు నిల్పుకొని ♦ ధ్యానము సేయుచు నన్నపానముల్
గొన నవకాశముం గొనకఁ♦గొండలఁ దిప్పల సిద్ధువెంట నె
క్కొని చరియించుటన్ శ్రమము♦గూరిన నిద్రను జెందె నచ్చటన్.

చ. మృదులతృణావృతంబగు మ♦హీస్థలమందున మేరు విద్రుమా
స్పద మహనీయశాఖల ప♦సందగు నీడలఁ జల్లగాలికిం
గదలికలేని నిద్రగొనె ♦ గాఢముగా ద్విజమౌళి సొక్కుచున్
మొదలకలోకమున్ మఱచి ♦ మేని నెఱుంగక పొద్దుగ్రుంకినన్.

గీ. చెట్టుపైఁ గొన్ని పిట్టలు ♦ చేరి మిగులఁ
గలకలారావములు సేయ ♦ గంటిఁ దెఱచి

చూచె వసుధామరుండు తాఁ ♦ జూచినంత
క్రమముగాఁ జిమ్మచీఁకట్లు ♦ క్రమ్ముచుండె.

శా. ఔరా! యెంత ప్రమాద మయ్యెనిట ని♦ద్రావేశముంబూని యీ
ఘోరారణ్య మహీజమూలమున సం♦కోచింప కేఁ బండితిం
గ్రూరంబైన మృగాళి క్రమ్మఱు నిటం ♦ గ్రుంకెఁ సహస్రాంశుఁడుం
ఘోరంబై తమ ముల్లసిల్లె మునిమా♦న్యుం డెందు నిద్రించెనో?

సీ. అనుచుఁ గన్నులు నులుముచు ♦ నల్లనల్ల
ముని పరుండిన చోటికిఁ ♦ జని మహాత్మ!
లెమ్ము తపనుఁడు గ్రుంకె న♦లేఖ్యగతుల
కారుచీఁకట్లు నల్దెసల్ ♦ క్రమ్ముఁ జొచ్చె.

కం. ఉపకారము నొనరింపఁగఁ
గృపచే నాకొఱకు వచ్చి ♦ కేవల శ్రమచేఁ
దపియింపఁ బడితివయ్యా!
తపసీ! మేల్కానుము నిదురఁ ♦ దలఁగింపఁగదే?

గీ. దివ్యకృపతోడఁ గాళికా♦దేవి స్వప్న
వేళసాక్షాత్కరించె నే♦లీల? నేమి
చెప్పె నంగుళీయకగాథ ♦ చెప్పవయ్య
కాయయో? పండో? పెక్కసం ♦ గతు లవేల?

గీ. అనుచు నిద్ర తూఁగున జీఁక♦టందు సొమ్మ
పోయినట్టి తొందరతోడ ♦ భూమిసురుఁడు
పలుకుమాటల కొక్కజ♦వాబుమాట
వినఁగరాదయ్యె నాతని♦వెత లడంప.

గీ. వెడల దయ్యెను నిశ్శ్వాస ♦ వితతియైన
నతఁడు లేఁడొకో యను సంశ♦యంబు మదినిఁ
గలఁప మునియున్న తచ్ఛిలా♦తలినిఁ గరము
సాఁచి విప్రుండు తన కేమి ♦ దోఁచకునికి.

ఉ॥ గుండెలు బ్రద్దలై ధనము♦గోల్పడు బీదవిధంబు నుంగిడిం
దండిగ గొన్న గోవుగతిఁ♦దప్పి పయోనిధిఁ బుట్టి మున్గ నో
నెండఁ దపించు కోమటి ర♦హిం బ్రియురా లెడబాసిపో స్మరాం
ధుండు బలెన్ మరేమి మదిఁ ♦ దోఁచక మూర్ఛమునింగెవిప్రుఁడున్.

చ ఇటు వివశాత్ముఁడై నిమిష ♦ మెద్దియొ దుష్ట మృగంబు మ్రింగెనో
జటిని, నతండె నన్ మఱచి ♦ చయ్యనఁబోయెనో కాకపోయినం
గుటిలత శక్తిపూజకులు ♦ గొంకక కాళికిఁ గావువెట్టిరో
త్రుటితము సేసి కంఠమని ♦ దుఃఖమునన్ విలపించె నాతఁడున్.

వ. ఇట్లామహీసురుం డంధకారంబున నెలుంగెత్తి యాతనిం బలుసారులు పిలిచి పిలిచి విహగరుతంబు లెవ్వియైనఁ జెవిఁబడు నవుడెల్లఁ దపసి వచ్చె ననుచు బయ లాలకింపుచుఁ బిదపఁ దన దుర్విధివశంబున నతండు రాకునికి నుస్సురని నిట్టూర్పులు నిగుడించుచుఁ దన యకాలనిద్రావస్థ నిందించుకొనుచు క్షుత్పిపాసావశంబున శరీరంబలసటనొంద నామహాంధకారసమయంబున నెచ్చటికిఁ జనుటకు మార్గంబు గానక తనయంత నికృష్టుండింక నొక్కరుం డీ పుడమియం దుండఁడుగదా యని తనజన్మంబునుం గూర్చి విసిగికొనుచు నావి రాగి మొదటఁ బండియున్న శిలాతలంబున మేను బారవైచుకొని హృదయసంతాపంబునం జేసి నిదురరాకునికి హా'హాతవిధీ! యెంతసేసితే' యని తనదుష్టవిధిం గూర్చి యిట్లని విలపింపం దొడంగె.

ఉ. ఆలును బుత్త్రులున్ హితులు♦నాశ్రితులున్ నిజగేహమున్ సుహృ
జ్జాలము దూరమయ్యె రస♦సాధనముం బడిపోయె నూఁత చేఁ
గోలగ నున్న సిద్ధుఁడెట♦కో చనె యింక శరీరమొక్కఁడే
వ్రేలుచునుండె భారమయి ♦ వేగహరింపఁగరాదె దుర్విధీ!

శా. దూరంబయ్యె మదాశ లెల్ల వనమం♦దున్ వాసమయ్యెన్ మహా
వైరాగ్యంబు ఘటిల్లె దివ్యమునిసే♦వల్ గల్గె యాత్రాఫలం

బీరోజే లభియించెఁ బుణ్యముల పుట్టిల్లైన భాగీరథీ
తీరంబందున నన్ను వీడి యిఁక ముక్తింజెందుమా! కాయమా!

సీ. అభ్యసించితివి వే♦దాంతార్థతత్త్వైక
చిత్కళానందైక్య♦సిద్ధిగనుట
ఆచరించితివి ధ♦ర్మార్థకామాది స
త్పురుషార్థముల ఫల♦బుద్ధిలేక
అనుభవించితివి మ♦హాధ్వర క్రియలందు
సురల హితంబుగా ♦ సోమపాన
మార్జించితివి తీర్థ♦యాత్రాసమగ్ర సం
చారంబులను బుణ్య♦సరణి యెఱిఁగి

గీ. వీఁగఁగంటివి ముని దేవ ♦ పితృఋణములు
విడువఁగల వింక పార్వతీ♦మృడవిహార
పావనక్షేత్రముల స్థూల♦బంధములను
గలదొకో యింతకన్న భా♦గ్యంబు వేఱు?

వ. అని తలంచి.

గీ. వచ్చునే యిట్టి ఛాందస♦ప్రాణి కధిక
దురితసంసారకామికి ♦ మరణ మెందు
జాహ్నవీశీకరార్ద్ర వి♦స్తార పారి
జాతసుమనఃప్రమోదిత ♦ సైకతముల.

గీ. అనుచు నచ్చోటనుండుట♦కును మఱెందుఁ
బోవుటకు నంధకారంబు ♦ భూనభములఁ
మ్రింగియుంట చేయునది యే♦మియునులేక
ఆకసంబును జూచుచు ♦ నాతఁ డుండె.

కం. వెడవెడ నడుగులచప్పుడు
వడివడి తనముందు వినఁగ♦వచ్చిన యతఁడున్
గూడి యెడమలందు వెనుకం
దడఁబడి వెరగొంది చూచి ♦ తత్తఱపడుచున్.

కం. మును గిరినిఁ దీర్థములఁ జూ
పినతాపసి వచ్చె ననుచు • వేగమె తనకుం
గన నౌను వేరుమార్గం
బని దిగ్గునలేచి తాను • నటుజూచితగన్.

గీ. స్వప్నమునఁ గాళి • యంగుళ్య సరణి దెల్పఁ
జనియెఁగాఁబోలు ముని దానిఁ • గనుగొనంగ
దెచ్చియిచ్చును మఱచు నే•సచ్చరిత్రుఁ
డనుచుఁ గొండంతయాసతో•డను గనంగ.

సీ. వితతమహోతాళ•వృక్షసామ్యములై వి
డంబించు దీర్ఘకా•యంబు లొప్పఁ
దనర లోపలనున్న • తామసద్యుతితతి
పైఁదోఁచెనా నీల•పటములొప్ప
యమునికింకరులు దం•డము లూనివచ్చి ర
న్నవిధాన దీర్ఘదం•డంబు లొప్పఁ
దాపసశ్రేణి బాధలు సేయ రాక్షసుల్
వచ్చిరో యనఁ గ్రౌర్య • ఫక్కి దెలుప

గీ. నిరత మానవహింసాతి•నీచతా మ
హాఘాగ్రభయ దాక్షిగోళంబు • లొప్పుచుండ
నొక్కపెట్టున శాక్తేయు • లిక్క డిక్క
డనుచు నలుగు రాతనికిఁ బ్ర•త్యక్షమైరి.

చ. కరములఁ బెక్కురజ్జువులు • ఖడ్గములుం బెనుదండముల్ భయం
కరముసలాయుధంబు లతి•కర్కశతోమర భిండివాల ము
ద్గరములు దాల్చి యొక్కమొగిఁ • దారసిలంగను జూచి విప్రుఁడ
త్తఱి ముని కాదు కాదనుచు • ధారుణిఁదెళ్ళెను భీతచిత్తుఁడై॥

చ. యమభటు లట్లుచుట్టుకొని • యాతనికంఠము బిగ్గఁబట్టి హ
స్తములకుఁ గాళ్ళకుం బెనచి • త్రాళ్ళగమిం బిగ నంటగట్టి వ

త్రము ముఖకంఠ భాగముల • నట్టముగాఁ బొనఁగించిచుట్టి నక్రా
ధములనొకండొకండు వడిఁ•దార్చిరి మోఁదియుచు వాని నయ్యెడన్

చ. సిరులనొసంగుఁ గాళియని • చెడ్డతనంబున కాకరంబులై
పురుషులు స్త్రీలటం చనెడు • బుద్ధినిబొందక చిన్నబాలురన్
దరుణవయస్కులన్ ముదిమి • దార్కొనువారల విప్రులైననున్
వరలఁగఁ గొంతుగోయుదురు • వామపథుల్ తగఁ గాళికాంబకై.

గీ. పరమ ధర్మంబహింసమై • పరగుచుండ
హింసయే ముఖ్య ధర్మమం • చెంచెఁగి యెంచెఁగి
కుత్తుకలు దెంతు్రు శాక్తేయ•కులజు లకట
యేమి మైనఁ జేయించు ధ•నేచ్ఛ నరుని.

చ. గొఱియలఁ గుక్కుటంబులను • క్రూర మృగంబుల మత్స్యపంక్తులన్
దురితమటంచు నెంచకయ • తు్రించి బలిందగఁ జేసి కాళికన్
సిరులకునై భజించెదరు•చేరి మరెద్దియు లేనినాఁడు కూఁ
తురులను గాని నిష్కరుణ•దు్రించి బలిత్తురు శక్తిపూజకుల్.

కం. భృగువారము నమవసయుం
దగఁ బూర్ణిమ శారదీయ • నవరాత్రంబుల్
మృగశీర్షయుక్త తిథి వ్రజ
మగుఁ గాళికి బలియొసంగ • నర్హాదినంబుల్.

గీ. అవని యన్నాతురునకు రుచ్యంబులేదు
నిత్య విద్యాతురున కెందు • నిద్రలేదు
లలినిఁ గామాతురునకెన్న • లజ్జలేదు
తుదకు ద్రవ్యాతురునకు బం•ధుండులేఁడు.

క. మద్యము పలలము ఝషములు
హృద్యంబగు యువతిగోష్ఠి • హెచ్చగుముద్రల్
సద్యః ప్రీతికరంబని
ఆద్యంతమునందుఁ గాళి • నర్చింతు రొగిన్.

వ. ఇట్లా వామాచార పరాయణులు కృత్రిమంబైన కులాల తంత్రగ్రంథంబునే శ్రుతిప్రమాణంబుగా నమ్మి స్వేచ్ఛాపరాయణులై పాపకార్యంబులం జేయుచు సాధుమానవుల బాధింపుచు మఱచి విహరించు తరుణులఁ జెఱలఁబెట్టుచుఁ బరధనంబు లపహరించుచు బూతులగు పద్యంబు లల్లిపెట్టుకొని యవియే మహామంత్రంబులుగాఁ బారాయణంబులు సేయుచు నిర్భయంబుగ నరణ్యంబుల విహరించుటంజేసి యీనాఁడు దుర్గాబలి యోగ్యంబైన దినంబగుటచే నరబలి నన్వేషించు నా శాక్తేయులకు, నిర్భాగ్యులకు నిక్షేపంబు దొరకునట్లు నా విప్రోత్తముండు గనంబడుటయు నతని నిట్టట్టు పోనీక పట్టి బంధించుకొనిపోయి కాళికాలయంబున నున్న నొక్క రహస్యస్థలంబున బంధనములతోడనే దాఁచియుంచి.

సీ. వరకవాటంబులు ♦ దెఱచి దీపంబులు
పెద్దగా వెలిగించి ♦ పేరటాండ్రఁ
బిలువంగఁ బంపించి ♦ జలకుంభముల సహ
స్రంబు దెప్పించి స్నానంబు నతనిఁ
జేయింపుఁ డని యాజ్ఞఁ ♦ జేసి తచ్ఛాక్తేయ
జనకుటుంబంబుల ♦ సత్వరముగ
రావించి మరికొన్ని ♦ రసవస్తువులు మద్య
కుంభముల్ ఝషములు ♦ కుక్కుటములు

గీ. మొదలుగా నన్ని దెప్పించి ♦ భూతబలులఁ
జేయఁదగు కులాచార్యులఁ ♦ జేరఁబిలిచి
తెరలుగట్టించు కడు భయంకరముగాఁగ
దేవికిని నలంకారంబు ♦ దీర్చియంత.

గీ. తత్పురోహితుల్ రక్త గంధముల నొసలఁ
దీర్చి కుంకుమ భూరితటిఁ ♦ జేర్చి పట్టు
సేల్వలొప్పగా ధరియించి ♦ చెలఁగి యర్ధ
రాత్రిమాటను దెలిసి పరాక్రమించి.

ఉ. మంత్రము లుచ్చరించుచు నమందగతిం జరియించుచున్ మహా
యంత్రములన్ని దీర్చి గుడి ♦ వంతయుఁ జిత్రపు రంగులుంచి యా
మంత్రణచేసి వృద్ధులను ♦ మాళికలన్ వడిఁద్రిప్పివైచుచున్
జంత్రములం బ్రధానమగు ♦ శక్తుల భుక్తికిఁ బిల్చుచుండఁగన్.

గీ. కొన్ని మృగముల వధియించి ♦ చిన్న చిన్న
శక్తులకు నెల్ల బలియిచ్చి ♦ శాంతిఁ జేసి
మూలశక్తికి బలివేయు ♦ వేళయయ్యె
ననుచుఁ దద్దేశికులు దెల్పఁ ♦ దరుణులపుడు.

సీ. వివశుఁడై పడియున్న ♦ విప్రోత్తముని మెల్ల
మెల్లగా నిద్దుర ♦ మేలుకొలిపి
భయమేలనయ్యా! మా ♦ భద్రకాళికి నేఁడు
నీపైని దయగల్గె ♦ నిఖిలశుభము
లందబోయెదు నీవు ♦ ముందు నీవల్ల మా
కఖిల భాగ్యంబులు ♦ నందవచ్చుఁ
గాళికాపూజకు ♦ వేళయయ్యెను లెమ్ము
నవ వసంతోదక ♦ స్నాన మిపుడు

గీ. నీకుఁ జేయింపవచ్చితి ♦ మోక్షపాత్ర
వేగ రావయ్య యని కడు ♦ వినయమెసఁగఁ
బలుకు చందము నిలువంగఁ ♦ బట్టి యతనిఁ
బాటపాడుచుఁ దలయంటి ♦ పసుపుఁజల్లి.

గీ. నలుగుబెట్టి వసంతంబు ♦ జలము నించి
కుంభమొక్కొక్కటిగ వేయి ♦ గుమ్మరించి
తలను దడియార్చి పసుపు వ♦స్త్రములుజుట్టి
పొసఁగు సిందూరమునఁ బెద్ద ♦ బొట్టుపెట్టి.

ఉ. కాటుకదీర్చి కన్నులకుఁ ♦ గల్వలదండ గళంబునందునన్
వాటముగా నమర్చి పయి♦వస్త్రము నంసమునందు నుంచి వా

క్పాటవమొప్ప బూతులగు ♦ పాటలపాడుచుఁ గాళిముందటం
దీటుగనున్న పీఠమునఁ ♦ దెచ్చి పరుండఁగఁబెట్ట నాతఁడున్.

ఉ. ఆకలిచేతడస్సియు భయాకులుఁడై తుర్రిటెనిరాఁదఁ బ్రాణముం
బోకడ కాత్మగుంది తన ♦ బుద్ధిహీనత కాత్మగుందుచున్
నా కిఁక నేల ప్రాణమని ♦ నాశమెగోరుచు లేచుశక్తియున్
లేక పరుండి నోటఁ దడి ♦ లేకను మూఁగవితాన నుండఁగన్.

గీ. వామమార్గాంగనలు దన్నుఁ ♦ బట్టి చేయు
కార్యముల కాత్మసంకట ♦ క్రమముదోఁచి
చేయునదిలేక పడియుండె ♦ సిద్ధమెట్టు
లైన మరణంబునాకుఁ ద ♦ థ్యముగ ననుచు.

గీ. వినుత వైరాగ్యయుక్తుఁడై ♦ తనువుదొరుగ
నుస్థిరుండయి యీభూమి ♦ సురుఁడు పొలిచెఁ
గాని ఘాగమట్టుల ఖలుల్ ♦ కాళియెదుట
గొంతుగోయుట కాత్మలో ♦ గుములుచుండు.

వ. ఈప్రకారంబున శక్తిపూజా ధురంధరులైన వామాచారులతిజాగరూకులై తమయిష్టదేవతయగు కాళికి షోడశోపచారపూజనంబులు గావించి మద్యాదిపదార్థంబుల మున్ముం దవసర నైవేద్యంబులు గావించి వేనవేలు కర్పూరనీరాజనంబులు నివాళించి కర్ణకఠోరంబులగు శంఖ కాహళాదివాద్యంబు లొక్కసారి దిక్కులు పిక్కటిల్లఁ బూరించి మహాబలి నివేదనంబుకై యావిప్రోత్తము వధియింపఁ గ్రూరభయంకర విషాహితుల్యంబగు నొక్కతీక్ష్ణఖడ్గంబు చేతంబూని పింగలాక్షుండైన యొక్క మధ్యవయస్కుండు తనవామకరంబున నాభూసురునిం దెమలించి ద్విజోత్తమా! లెమ్ము నేఁడు నీజన్మ సార్థకంబయ్యెఁ గృతార్థుండవైతి వెయ్యది నీకు గాంక్షితంబో యది పరజన్మంబున సిద్ధించునట్లు మహాకాళిని వేఁడుకొమ్మనిన నతండుందనచావు నిక్కంబని యెఱిఁగి నిశ్చేష్టుఁడై తనమనంబున.

సీ. బ్రహ్మచర్యవ్రత • ప్రారంభమున నిగ
మాది మంత్రముల గా•యత్రిఁదాల్చి
పాణిగ్రహణవేళఁ • బత్నిచేఁబూజింపఁ
బడి గంధమాల్య సం•పదవహించి
ముద్దాడువేళలఁ • బుత్రరత్నము లిచ్చు
మృదుకరాలింగన • శ్రీవహించి
సభలలోఁ బండితుల్ • సత్కరించెడువేళ
వజ్రహారములు సే•ల్వాలుధరించి
గీ. దేవ గాంధారమున సామ•మావహించి
సురలనెల్లను మఖముల • సొమ్మసిల్లఁ
జేయు కంఠమా! యీకత్తి•చేతఁ దెగియుఁ
బుడమిఁబడియెదె? పాటల•పుష్పమటుల.
కం. అని తనమనమున నెద్దియొ
ఘనముగ జపియింపఁబోయి • కంపితగళుఁడై
తనువువడంకఁగ పెన్భయ
మునఁ బలుకకయుండెఁ జిత్ర•పుం బొమ్మగతిన్.
వ. అంత.
గీ. కఠినచిత్తుఁడౌ శాక్తేయ • ఖలుఁడు విప్రు
కంఠమందునఁ దనదృష్టి • క్రమ్మఁజేసి
కత్తి జళిపించి ముడిపైచి • కన్నుబొమలు
గల్గు మీసంబు లొరదిద్ది • కాళిఁజూచి.
గీ. తల్లి! నరమాంసభక్షిణీ! • ధర్మమూర్తి!
భాగ్యదాయిని! యీనర•పశువుకంఠ
రక్తమునుబీల్చి వాంఛితా•ర్థమ్ము లొసఁగు
మనుచు ఖడ్గంబుపై కెత్తె • నంతలోన.

చ. తలుపుగుభాలునం బగులఁ దన్ని మహాశుగతింగుడిమాఱుశబ్దముల్
బలుకఁగ వద్దువద్దనుచుఁ బాపులుమీరలు బ్రాహ్మణోత్తముల్
లలిత కృశాంగుసం దపసి లబ్ధమదీయ వరప్రసాదునిన్
బలినిఁ గొనంగ మీకుఁ గడు భావ్యమె? తీఱునె తృప్తిదీనితోన్.

గీ. నన్ను శంకరు నెవ్వరు నమ్మియుండ్రి
వారి నెన్నఁడు బలికిఁ దేవలదటంచుఁ
జెప్పనే మున్ను నాపంపు సేయ రేల?
వచ్చె నపచారబాధ మీవంశమునకు.

వ. అని యొకయోగిని నేను కాళికాంబనని వారినిం బదరుచు గుడిలోని గర్భాలయంబుం బ్రవేశించినఁ దచ్ఛాక్తేయకుల పురోహితుఁడు కాళిప్రత్యక్షమై వచ్చెననుచు భయకంపితుఁడై తనచేతి కరవాలం బచ్చటఁ బారవైచి నాపెపాదంబులంబడి "దేవి రక్షమాం! రక్షమాం!" అనుచు సాష్టాంగ దండప్రణామంబు చేయ "నోరిమూఢ! ఛండాల! నీపాపకరంబులగు కరంబుల నాపాదంబుల ముట్టితివిగా" యని పటపట పండ్లుగొఱుకుచు బొమలుముడివైచి తత్కరవాలం బెత్తుకొని నీచేయుపాపమునకు ఫలంబిదెపో యని యొక్కవ్రేటున నాతనికంఠంబు బుడమింబడవైచి యార్చినిలిచిన.

ఉ. కాళికిఁ గోప మీగతినిఁ గల్గఁగ జేసెఁ బురోహితుండు దు
శ్శీలుఁడు వీఁడటంచుఁ దమచేడియలంగొని మెల్లమెల్లగం
గాలికి బుద్ధిచెప్పుకొని కాననసీమల కేగి రందఱున్
గాళిమహాప్రసాదమునఁ గంఠము లుండినఁ జాలునం చొగిన్.

చ. మును పొకసారి మానితల బోనముపెట్టఁగఁ బోవ నాఁడు నీ
జననియె దర్శనంబొసఁగి సాధులనుం బలి నాకుఁబెట్ట వ
ద్దనుచుఁ దదీయ దేశికుని నాగ్రహపూరితయయ్యు ఖడ్గ ధా
రనుగొనెఁ బ్రాణముల్ మరియు మ్రందఁగఁ జేసెను నేఁడు నొక్కనిన్.

గీ. కాళియిచ్చెడి భాగ్యమ్ము • చాలుమనకుఁ
బ్రాణముండిన నుప్పమ్మి • బ్రదుకలేమె ?
యనుచుఁ దమముల్లె మూటలు • గొనుచువారు
వెడలిపోయిరి కాళిక•గుడిని విడిచి.

క. వారంవ రటులఁబోయినఁ
గారుణ్యముతోడ నా పె • త్న్యాగనిర్జరునిం
జేసి యనేకంబుగ నుప
చారంబుల సలిపి తేర్చి • చయ్యనఁబలికెన్.

గీ. గుడినిఁ దడవుండవలవదె•య్యెడకునైనఁ
జేరుదమురమ్ము గండంబు • బారిపోయె
నింక నూరేండ్లు దీర్ఘాయు • వెనయు నీక
టంచు నాయయ్యచేతి స్వ•హస్తమూని.

వ. ఇట్లు యోగినిచేయి నాధారంబుగాఁ జేసికొని యా భూసురోత్తముండు.

గీ. అంధునివిధాన యోగిని • హస్తమూని
యల్లనల్లన తొట్రిల • నడుగులిడుచు
దాటి గుడివాఁకిలిని నొక్క • చోటజేర
పారువేఁట గొర్రియ మందఁ•జేరినట్లు.

క. హరుఁడో హరియో కాళియొ
తరుణియొ పురుషుండొ లేక • తపసియొ తనకున్
స్థిరజన్మము దయనేసిన
కరుణాకరుఁ డెవ్వఁ డనుచుఁ • గనుఁగొనలేమిన్.

వ. అట్లాతం డారేయి యా యోగిని వెంటనంటిచని యొక రహస్య ప్రదేశంబున, గిరాతుని వలలంబడి పాఱివచ్చిన విహంగంబు చందంబుననుండి వేగిన నాయోగిని మేలుకొలుప లేచి కాల్యంబులు

దీర్చి యోగినీ ప్రసాదిత మధురఫలనీరంబుల గ్రహించి భక్షించి విగతభయశ్రముండై యొక్కవటమహీజచ్ఛాయాతలంబున నాయిరువురు విశ్రమించియున్నయెడ నా భూసురుం డాయోగిని కిట్లనియె.

చ. మహితతపఃప్రభావమున ♦ మాదృశతైర్థికి ప్రాణరక్షణం
బహరహమున్ రచించి దురి♦తావహులై తగు వామమార్గ ధూ
ర్వహులను జంపి లోకమును ♦ బాలనఁజేయు భవాని వంచు నీ
మహిమ లెఱింగి యే నొకటి ♦ మానవబుద్ధి వచింతు నీశ్వరీ!

చ. ముని ననుఁ జీఁకటిన్ విడిచి♦పోవుట వార లెఱింగి రెట్లు, నం
గొనిచని కాళిముందటను ♦ గుత్తుకఁ గోసెడువార్త యెట్లు వోఁ
చెను మరి నీకు, మృత్యువును ♦ జెందఁగనీక ననుగ్రహించి యీ
వని కిటు దెచ్చు టేల? ఖల♦వామపథార్యునిఁ జంపి తేటికిన్.

మ. వరమాణిక్య పురాధివాసుఁడ జగ♦త్ప్రఖ్యాతపాండిత్య సం
భరుఁడన్ విప్రుఁడ వజ్రనాభుఁ డనునా♦మంబొప్పువాఁడం దగన్
గురువాసీంద్ర కృపా ప్రదత్త మహితాం♦గుళ్య ప్రభావంబు సు
స్థిరమై యొప్పఁగ వచ్చి తీశిఖరికిం ♦ దీర్థాళి సేవింపఁగన్.

మ. ఒకనాఁ డొక్కసరోవరంబునను బ్ర♦త్యూషంబునం గ్రుంకి నే
సకలంబున్ మరపొంది యుంగరము వ♦స్త్రశ్రేణిఁ గోల్పోయి హ్రా
స్వైకలత్వాన వనంబునం దిరుగ నా♦విశ్వేశుఁడే సిద్ధుఁడై
యకలంకస్థితి వచ్చి నన్నుఁగొని ది♦వ్యక్షేత్రముల్ చూపుచున్.

వ. సాయంబగుటయు నింక గిరి కాననంబులఁ జరించుట పాఁడిగా దని యంగుళీయక వియోగ దుఃఖితుండనైన నన్నాశ్వాసించుచు క్షుత్పిపాసావశుండనై నిద్రఁజెందియున్నతఱి నతం డంతర్థానంబు నొందె. కొంతవడికి మేలుకని యాతని వెదకి కానక దుఃఖించుచుండ నన్ని శాక్తేయులు బంధించి బలిపశువుగా విశసనంబుఁ జేయఁబోవు నంత నీవు ప్రత్యక్షమై నాప్రాణంబులు రక్షించితివి. నే నతని నెంతనిర్బంధించి ప్రశ్నించినను వాని నివాసంబు నామంబు నొక్కమునిశాపంబునఁ జెప్ప

గూడ దని వచించెఁ దల్లి! నీ వెఱింగియున్నచోఁ దెలుపఁదగునేని నామహామహుని దివ్యచరిత్రంబును దావకీన పుణ్యకథావిశేషంబును సవిస్తరంబుగా నా కెఱింగించి కృతార్థుం జేయు మని మ్రొక్కి వేఁడుకొనిన నాయోగిని చిఱునవ్వు నవ్వి యి ట్లనియె.

క. భూసురవర ! మునివేషము
వేసిన యీ నీచుఁ డగునె ♦ విశ్వేశుఁడుగా ?
దోస మటం చన కెందఱు
నో సాధులఁ జంపె వీఁడు ♦ నో రదిమి వెసన్.

సీ. వసుధామరేంద్ర ! యీ♦వామమార్గులకు నీ
రక్కసుం డేవేళ ♦ రాయబారి
మునివేషమును వేసి♦కొని తైర్థికుల నెల్ల
వంచించుకొని వచ్చి ♦ వారి కిచ్చు
విధివశంబున నీవు ♦ వీనికిఁ గన్పింప
నిఖిల తీర్థంబుల ♦ నీకుఁ జూపి
మంచిమాటల గుడి♦పంచకుఁ గొని తెచ్చి
నిద్ర నొందియు నిన్ను ♦ నిదురఁ బుచ్చి
గీ॥ ఖలుల నచ్చోటికిం దెచ్చి ♦ కట్టి విడుఁడు
వీఁడె బలిపశు వని చెప్పి ♦ వెడలిపోయెఁ
దలఁకు నొకమాడచొప్పున ♦ విలుచు నరుల
వీని శివుఁ డని నమ్మితే ♦ వెఱ్ఱివాఁడ!

గీ. బ్రహ్మబంధుండు దుష్టుండు ♦ పాపకారి
వీఁడు మున్నొక్క మానిని ♦ వెదకి తెచ్చి
వామమార్గుల కిచ్చిన ♦ వార లతని
నిన్నుఁబలె గొంతుఁ గోయంగ ♦ నున్నవేళ.

క॥ కాళిక నిదె నే వచ్చితిఁ
దాళుఁడు చంపకుఁ డటంచుఁ ♦ దద్దేశికునిం

గూలిచి సిద్ధుని ప్రాణము
లీలం బ్రతికించి తిదియు ♦ లెక్కయె నాకున్.

వ. ఇవ్విధంబున నాచేత ననేకశాక్తేయులు పంచత్వమొందిరి. సాధుపుంగవులు బ్రదికింపఁబడిరి. ఇఁక నా చరిత్రంబు వినుము.

సీ. ధరణిభూషణమనఁ ♦ దామ్రపర్ణీతీర
మున ధర్మపుర మను ♦ పురమునందు
వామదేవుండను ♦ వసుమతీసురునకు
నర్ధాంగియై యొక్క ♦ యబల గలదు
సంతానహీనయై ♦ సర్వవ్రతంబుల
సలిపి నిత్యోపవా♦సవ్రతంబు
నియతిమైఁ జేసియు ♦ వయసున సుతహీన
యాట కాత్మను గుంది ♦ యాత్మనాథు

గీ. సిరిని గృహమును జుట్టాలఁ ♦ జెలుల విడిచి
ప్రణుత వైరాగ్యయుక్తయై ♦ పరమసాధ్వి
యొక్క గురువర్యుఁ బ్రార్థించి ♦ మ్రొక్కి యతని
వలన మంత్రోపదేశంబుఁ ♦ బడసి యంత.

గీ. సకలవిద్యలు నేర్చిన ♦ సాధ్వియాట
గురుని యాజ్ఞానుసారంబు ♦ హరుని నమ్మి
నిరశనంబున రేఁబవల్ ♦ నియతితోడఁ
దపము చేయుచు నుండ సత్కృప సెలంగ.

క. హరుఁ డొక్క తపసిరూపము
బరగంగా వచ్చి మెచ్చి ♦ భక్తివిధంబున్
వర మేమి కోరి సేసెదు
తరుణీ! యిదె యిత్తు నీకుఁ ♦ దగ వేఁడు మనన్.

క॥ సామాన్య తపసియని తన
కేమాత్రం బతని వరము ♦ లిచ్చఁ గొలుపనిం

గామితఫలదుఁడు శివుఁడే
ప్రేమంబున వచ్చునపుడు ♦ వేఁడుదు ననుచున్.

సీ. మునివర్య! మిముబోటి ♦ ఘనులసందర్శనం
బెన్నడు వృథ గాద♦టన్న పలుకు
విందునే మున్నైన ♦ విశ్వేశ్వరుఁడు మది
మెచ్చి వచ్చియు వరం♦ బిచ్చుదాఁక
నితరుల వేఁడ నా♦మతి యొప్ప దటుగానఁ
దపము సంపూర్ణతఁ ♦ దాల్చువఱకు
ఘోర మృగాసుర ♦ చోర శాకినీయాహి
రోగ భయంబులు ♦ మూఁగకుండ

గీ. మత్తపోవన సామీప్య ♦ మార్గమందుఁ
బురుషుఁ డెవ్వఁడు దిరుగునో ♦ మఱచి తనదు
మంత్రమహిమలు జడుభంగి ♦ మసలునటుల
నిస్తుల వర మిమ్మనఁగఁ ద♦థా స్తటంచు.

క. సతి నీ వెయ్యది మదిఁ గో
రితివో యొక శైవుఁడగు ధ♦రిత్రీసురుచేఁ
గృత కృత్యురాలవై యది
పతియుక్తము గొందు వెట్టి ♦ భయమును లేకన్.

క. అని చెప్పి యామునీంద్రుఁడు
చనియెం దన త్రోవ సాధ్వి ♦ జటినీ వృత్తిన్
గొని నిష్ఠనుండఁ దద్వన
ఘనసరసిని నీవు మునిఁగి ♦ క్రమ్మఱు వేళన్.

చ. మఱచి రసాంగుళీయకము ♦ మార్గము గానక కాననంబునం
దిరుగుచునుంటి వీవు కడు ♦ దిగ్భ్రమరివై యటమీఁద స్నానముం
జరుపఁగ యోగినీమణి ప్రసన్న మతింజని యాకొలంకునం
దిరిగెడు వేళ నుంగరము ♦ దీర్ఘరుచిం గనుపట్టె నామెకున్.

వ. మఱియుఁ గృష్ణాజినంబును జపమాలయుఁ గనంబడినఁ గై కొని దయార్ద్రహృదయ గావునఁ బరిచారికనగు నన్నుఁ బిలిచి 'సుశీలా! వైదేశికుండగు భూసురుం డీకాలంబున స్నానమాడి వీనినిఁ బోఁగొట్టుకొని యున్మత్తుఁడై యడవిఁ దిరుగుచుండనోపు. నేఁడు దుర్గాబలి యోగ్యంబయిన యష్టమీభృగువారం బగుట శాక్తేయు లాతనిఁ బట్టుకొందురు. కాన సత్వరము చని యాతని వెదకి రక్షింపవలయు' నని యానతీయ నమ్మహాదేవియాజ్ఞ నాదలధరించి యడవుల వెదకి తుద కిటకువచ్చి నిన్నుఁగనితిని. నావచ్చుట కొక్కింత యాలస్యం బయిన నెట్టికీడు కలుగునో గదా! నేను గృతకృత్యురాలనైతి. ఆమహాదేవి నామంబు సౌభాగ్యలత. నాపేరు సుశీల. నే నాదేవికిఁ బరిచర్య గావించుచు నప్రమత్తనై యుందు నని యావద్వృత్తాంతంబు నుడివి యూరకుండిన, విప్రుం డు సంతోషించి శీతశైలవాసులైన మీబోంట్ల మహత్వంబులు తెలియఁ బురవాసులైన మాబోటి సాంసారికులకు సాధ్యం బగునే? తల్లీ యని మ్రొక్కి ప్రార్థించి యిట్లనియె.

గీ. ఇందు నిజమేది యనృతంబు ♦ నేది యనుచు
నమ్ముకొందును దైవంబు ♦ నన్ను నేమి
చేయఁదలఁచెనో యారీతిఁ ♦ జేయుఁగాక
తెలియ కేమని మిమ్ములఁ ♦ బలుకఁగలను?

కం. ఆ దేవి యెచట నున్నది
మోదముతోఁ జూపఁగలవె? ♦ మ్రొక్కెద, నన్నుం
బోఁదగదు దీక్షఁబూనె మ
హాదేవునిఁగూర్చి యాపె ♦ యగు నెలపైగాఁ.

కం. అందాఁక నుండు మిచ్చట
సందర్భం బెఱిఁగి నీకు ♦ సందర్శనముం
బొందుగఁ గలిగించి ప్రభా
బృందంబగు నుంగరంబు ♦ నిప్పింతుఁ దగఁ.

కం. ఆరాయబారి చెల్లెలు
కూర్రాత్మ కరాళ యనెడు • గోతి మరల నె
వ్వారినొ తెచ్చియు వామా
చారుల కీమా రొసంగి • చన నట కంటే?

ఉ. పల్లెలఁ బట్టణంబులను • బాటలఁ దోఁటలఁ దుర్గసీమలం
బెల్లగు కాననంబుల న•భీతమతిం జరియించి మాయలం
గొల్లఁగఁ బల్కి యెవ్వరినొ • కుత్తుకఁ గోయఁగ దెచ్చియిచ్చు నీ
వెల్లెడఁబోక యుండు మిట • కెవ్వరురారు భవానిసత్కృపన్.

గీ. మున్ను నేఁబోయి బ్రదికించి • యున్నమాని
నిచ్చటనె యుండుమని చెప్పి • యెందొచనియె
నాడుపలుకులు నిజమంచు • నమ్మలేక
తెలియరాదయ్యె నాతని • తెఱఁ గొకింత.

వ. అని పలికిన సుశీల కాపరదేశి యిట్లనియె.

గీ. తల్లీ! నీయాజ్ఞమీఱఁ నే • దరలి చనఁగ
వెట్టినే? భవత్సాంగత్య • విభుతకన్నఁ
గలదె వేరొండు తెరువు? ని•క్కంబు నీవు
పొమ్మనినఁ బోదు నీదు పా•దమ్ములాన.

ఉ. మీ కలవైనదాఁ కిట న•మేయ భవత్కథ లాలకించు లే
యాశయ మింక నాకని త•దాశ్రమమందు వసించె గేహి నా
కేశములెల్ల నీద్విజకు•లీనుని సేవ నశించునంచు నా
దేశికురాలు నమ్ముకొని • తెల్పుకథల్ వినుచుండె నాతఁడున్.

గీ. విమలచరిత సుశీల యా•శ్రమమునందుఁ
గుశలియై వజ్రనాభుండు • గొన్నినాళ్లు
నిలచెనని రొమహర్షణి • లలిత మధుర
వచన రచనా చమత్కృతిఁ • బలికినంత.

ఆశ్వాసాంతము.

చ. వర సుకుమారగాత్రి! యన♦వద్య కృపాగుణపాత్రి! గుజ్జుభూ
వరశుభగోత్రి! వైరి జన♦బంధుర గర్వలతాలవిత్రి! సుం
దర గజగామినీహృదయ ♦ నవ్యరమా వరపుత్రి! నూత్నమం
దిరతల చిత్రిక ప్రచయ ♦ నిత్యవిలోకన నేత్రి! సత్కృతీ!

కం. సంజీవరాయ ఘనధీ
రంజిత! హృత్కంజ సుంద♦ర స్మితవదనా
మంజుల సంస్తవ సువచః
పుంజ సుమార్చిత! వినోద ♦ మోహన కృష్ణా!

ఉ. సంతత చంద్రచూడ పద♦సారసయుగ్మ మరందపాన వి
శ్రాంత మధువ్రతాయిత! ప్ర♦శాంత రసప్రబలీకృతామల
స్వాంత దయావిశిష్ట! సుగుణాకర! పండితమాన్య! ధన్య! హ
న్మంత కృపానుజన్మమణి! ♦ నవ్యయశోఘృణి! మానవాగ్రణీ!

మాలిని.

సుపరిచిత కవీంద్రా! ♦ సూనృతాధిక్యమంద్రా!
వ్యపగతభవతంద్రా! ♦ పాకనాడ్వంశచంద్రా!
జపితహసదుపేంద్రా! ♦ సర్వసౌభాగ్యసాంద్రా!
నృపహితగుణసాంద్రా! ♦ కృష్ణమాహృద్రతీంద్రా!

గద్య.

ఇది శ్రీ మదనుములాన్వయసింధుజైవాతృక భారద్వాజగోత్ర పవిత్ర
వీరరాఘవ సుధీమణిపుత్ర నిఖిలకవిమిత్ర శ్రీరంగమాంబా
గర్భశుక్తి ముక్తాఫలాయమాన విబుధవిధేయ సుబ్ర
హ్మణ్య నామధేయకవి ప్రణీతంబైన వజ్ర
నాభచరిత్రంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము
సంపూర్ణము.

వజ్రనాభ చరిత్రము.

తృతీయాశ్వాసము.

కర గుణ మహానందాం
బాకోమల మృదులపాణి ♦ పల్లవయుగ శో
భాకర మంజుపదాంబుజ
శ్రీకరుణాసాంద్ర! రామ♦కృష్ణమహీంద్రా!

గీ. అవధరింపు మనంతరం ♦ బఖిలశాస్త్ర
కథనవిఖ్యాతుసూతునిఁ ♦ గాంచి యచటి
శౌనకాది మునీశ్వరుల్ ♦ సంతసమునఁ
బలికి రెంతయు భక్తి సం♦భరితులగుచు.

గీ. మునికులాగ్రణి వజ్రనా♦భుండు శీత
శైలమందుండ సిద్ధుఁడే ♦ లీల మెలఁగు
చుండె మాణిక్యపురమందు ♦ నిందుపేర్మి
హేమవతి తత్తనూజాతు ♦ లేమియైరి?

కం. పల్లెలఁ బట్టణములఁ దా
నిల్లిల్లు కరాళిదిరిగి ♦ యెవ్వరిఁగొని తా
నల్లరి వామాచారుల
యుల్లంబులు పల్లవింప ♦ నొనఁగెఁ బలికై.

క౦. వినుచుండ నంతకంతకు
మన మానందాబ్ధియందు ♦ మగ్నంబగుచుం
దనివోకున్నది తత్కథ
వినిపింపవె యింక సూత! ♦ వినయోపేతా!

వ. అనిన సకలపురాణ కథాకథన దక్షుండైన సూతుండు వారల కిట్లనియె.

సీ. వినుఁడు సంయములార ♦ విభవసాంద్రంబైన
శీతశైలాటవీ ♦ సీమనుండి
దక్షిణాపథమందుఁ ♦ దనరారి ప్రవహించి
సకలజీవ మహాఘ♦సంచయములఁ
బాఱఁదోలుచుఁ బుణ్య♦ఫలములు కొల్లఁగా
వెదజల్లుచును శుభ♦ప్రదమునగుచు
వరభగీరథపథ♦వర్తియై లవణాబ్ధి
సంతోషములఁ బెంపఁ♦జాలు దివ్య

గీ. జాహ్నవీతటి ఘనతరు♦చ్ఛాయవిరుల
వెలయు తోవను మధ్యాహ్న♦వేళ నొక్క
యబల కాషాయధారిణి♦యై నిజేచ్ఛ
నరుగుచుండె సహాయ్య మె♦వ్వరినిఁగొనక.

గీ. ఎవనిఁగూరిచి యెచ్చోటి ♦ కేమిచేయఁ
బోవుచుండెనొ దనకార్య♦బుద్ధి యితరు
లెరుఁగకుండంగ నొకకొంత ♦ యేగి పిదప
జూడఁజూడ నదృశ్యయై ♦ జణిగె నతివ.

గీ. అంత నక్కడ వజ్రినా♦భాఖ్య నింట
మును వసించిన వామదే♦వునికి నిత్య
పూజనలు భక్తియుక్తులై ♦ భూమిసురుని
దేవి తనయులు శిష్యులు ♦ దీర్చుచుండ్రి.

కం. హేమావతి తత్తనయులు
ప్రేమంబునఁ జేయునట్టి ♦ విధు లవి తనకుం
క్షేమంబులై చెలంగినఁ
దా మానసమందుఁ దృప్తి ♦ దాల్పఁ దతఁ డొగిన్.

సీ. నిరతంబు హాటకేశ్వరలింగ పూజనా
దికములు నిష్ఠతోఁ ♦ దీర్చుచున్న
హెచ్చైనభక్తితో ♦ హేమావతి సతంబు
నన్నపానంబుల ♦ నరయుచున్నఁ
దగ సోమభాస్కరుల్ ♦ తలఁచినంత నెవచ్చి
యొప్పగాఁ బాదంబు ♦ లొప్పుచున్న
శిష్యులు పౌరులు ♦ చెలఁగి నయ్యె వేళ
సాష్టాంగమిడి నుతుల్ ♦ సలుపుచున్న
గీ. నవసి యడవుల నివసించి ♦ శివుని కరుణఁ
బడయు నుంగరమది తన్ను ♦ విడిచి విప్రు
నెపముచేఁ బోవుటకుఁ దన ♦ చపలబుద్ధి
కారణం బని యే వేళఁ ♦ గనలుచుండు.

వ. ఇట్లు స్వకీయ తపోవిశేషంబున నార్జించిన రసాంగుళీయకంబు గోని చని వజ్రనాభుండు తీర్థయాత్రలు సేవించి యరుగుదెంచమిఁ దనయుంగరంబు బోవుట నిక్కం బని తనమనంబున నిట్లని యాసిద్ధపుంగవుడు తలంచె.

సీ: కందమూలంబులఁ ♦ గాలంబు గడపుచు
వనినుండకయ యిఁట ♦ వచ్చు టేల?
వచ్చితిఁబో నాఁడె ♦ వచ్చినట్టుల బోక
తీర్థగాథలు వినఁ ♦ దెలుపు టేల?
తెలిపితిఁబో విప్ర! ♦ తీర్థముల్ తిరిగిర
మ్మంచు నుంగరము వ♦ర్పించు టేల?

ఇచ్చితిఁ బో నేను ♦ వచ్చెద నని విప్రు
వెంటనంటక నింటి ♦ విడియు టేల?
గీ. విడిసి యీరీతి దుఃఖించి ♦ పడయఁగలనె
మరల నాయుంగరం బింక ♦ మాట లేల?
నేనె చెరుచుకొంటిని మహీ♦నిర్జరేంద్రుఁ
డేమిచేయును మత్పూర్వ♦కృతముగాక.
సీ. అతిజవంబునఁ దీర్థ♦యాత్రలఁ దిరుగుచు
ఘనపుణ్యమును మాను♦కొనుట యొకటి
వర తపోబలముచే ♦ హరుని మెప్పించి తె
చ్చినసొమ్ము పోఁగొట్టు♦కొనుట యొకటి
పర దేశవాసియా ♦ పతికయి దుఃఖించు
సుదతి బాష్పముఖంబు ♦ చూచు టొకటి
అతిథియై మాయయ్య ♦ నడవికిఁ బంపించె
నని తత్తనయు లేడ్వఁ ♦ గనుట యొకటి
గీ. బధిర భిక్షుక పంగ్వంధ ♦ పటలి పతము
తమ్ముఁబోషించు గృహపతి ♦ తద్దలేమి
మొగముపైఁ దిట్టి పోవంగఁ ♦ బొగులు టొకటి
కటకటా! యిన్నిదోషముల్ ♦ గలిగె నాకు.
గీ. ఎన్నివిధముల విలపింప ♦ నేమిఫలము?
వామమార్గులచేత నా♦భూమిసురుఁడు
పడియె నిజ ముంగరం బేడ ♦ నిడెనొ యతఁడు
నాకు లభియింప దింక నె♦న్నాళ్ళకదియు.
కం. గృహపతి శాక్తేయులచే
నిహతుండౌ మాట వినిన ♦ నిక్కువు సతియా
గృహిణి భరించునె ప్రాణము
లహహా తత్సుతులు దుఃఖ♦హతి బ్రదుకుదురే?

కం. అని మునివగచుచుఁ దన మన
మున నెద్దియుఁ దోఁచకుండఁ♦బోవుట కచ్చో
టను నిలుచుటకున్ ధృతిలే
కను మరికొన్నాళ్ళు నిలిచెఁ ♦ గష్టముతోడన్.

గీ. అంతకంతకుఁ దనమనో♦హరుని కుశల
వార్త లించుక తనచెవిఁ♦బడిన కతనఁ
గార్శ్యమునుబొంది లలితాంగి ♦ కఠిన పవన
చలిత మృదుమాధవీలతఁ సాటి యయ్యె.

సీ. కడువేడ్క సౌభాగ్య ♦ మొడగూర్చు తనప్రాణ
విభుఁ డేడి ? యని సాధ్వి ♦ వెతలనొంద
నన్నివేళలఁ బ్రేమ ♦ నరయుచు శాసించు
తండ్రి లేఁడని సుతుల్ ♦ తలఁకుచుండ
సకల విద్యలు నేర్పి ♦ సంతరించెడు గురుం
డింకెవ్వ రని శిష్యు ♦ లెలుగులెత్త
నిరతంబు పక్వాన్న ♦ నిచయంబు పెట్టించు
గృహిపోయె ననుచు ♦ నాశ్రితులు కుందఁ

గీ. ఉత్తముండగు సుహృదుఁ డీ ♦ యూరువిడిచి
యేగె నక్కటా యని హితుల్ ♦ హృదయమందు
గుంద బాంధవుల్ పెందిగు ♦ లొంద విప్ర
కాపురము దుఃఖములకు నాకరము నయ్యె.

గీ. రహిని గొన్నాళ్ళు శృంగార ♦ రసము పొంగి
పొరలి యానందవీచికల్ ♦ వరగు విప్ర
నాలయంబున శోక ర♦సాదిదేవ
తా వినోదముల్ నేట నెం♦తయుఁ జెలంగు.

సీ. తోడునీడగఁ దన్ను ♦ వీడని శిష్య సం
ఘంబు తాఁ జనె సుఖై♦శ్వర్యంబుకొఱకు

యజమాన రక్షణ ♦ వ్యాపారమును మాని
బందెల పాలయ్యెఁ ♦ బశుగణంబు
తమకృత్యములు జూచు ♦ దాత చెంతను లేమి
జీకాకు పడియె దా♦సీజనంబు
అడుగువారలు లేక ♦ గడువు దప్పె నటంచు
గుత్తరూకలు రైతు ♦ లెత్తమనిరి

గీ. ఆజ్ఞనిడువారు లేమిని ♦ నదను వేళ
బీజ సంపత్తి కలుగక ♦ బీడులయ్యె
దర్పణాకృతినున్న ♦ కేదారవితతి
నాథు నెడబాసి సాధ్వి చిం♦తను మునుంగ.

గీ. ప్రశ్నలడిగియు శకునముల్ ♦ పారఁ జూచి
విభుఁడు వచ్చెడు గడువులు ♦ వృథలుగాఁగ
విసిఁగి దిగులొంది మునివరు ♦ వేడుకొనియు
మదికి విశ్రాంతి గలుగమి ♦ మగువ కుందు.

గీ. మాటి మాటికిఁ దననాథు ♦ మాటనడుగ
సాధ్వి తనవద్ద కేతెంచు ♦ జాడగనిన
మునికులాగ్రణి తగఁ మౌన♦ముద్ర దాల్చి
యుండు ముఖవస్త్ర మమర జ♦డుండువోలె.

గీ. సాధ్వి కెదఁదోఁచె భయరూప ♦ సంభ్రమములు
మాని కెంతయు బలమయ్యె ♦ మౌనముద్ర
నిత్యపూజన నైవేద్య ♦ కృత్యమెడలి
పవ్వళించెను హాటకే♦శ్వరవిభుండు.

గీ. నగరవాసుల మదికి నా♦నాఁటికొక్క
వింతయై తోఁచి తమలోన ♦ వీధులందు
గుజగుజలు చెప్పుకొందురు ♦ గుంపులగుచు
బలువిధంబులు నిజము నేఁ♦ర్పఱపలేక.

గీ. జటి ప్రవేశించి యయ్యాను • సాగనంపె
నడవి కని లోకు లోకరీతి • ననుటె కాని
వజ్రనాభుని కాంతని•పాలి శివున
కెఱుకయగుఁగాక నిక్కమిం • దెవ్వఁ డెఱుఁగు.

వ. ఇవ్విధంబునఁ బురజనులబ్బురపడి 'యమ్మా! యిదియేమి' యని హేమావతి నడుగ నాపరమసాధ్వి తన కేమియుఁ దెలియక దురంతచింతాకులస్వాంతయై తన్నొక్క గడియయైన యెడబాయని నాప్రాణవల్లభుఁ డడవి కరుగ చూచుచుంటిఁగదా, యెంత కఠినచిత్తురాల నని పెక్కువిధంబుల దుఃఖంబునొంది నిద్రాహారంబులు మాని చీమచిటుక్కుమన నెట్టి విషాదవార్త విందునో యని ప్రాణేశ్వరా నిన్నెడబాయని నీచరణసేవకురాలిని విడనాడి యడవినొంటరివై సంచరించుట గృహస్థధర్మంబునకు విరుద్ధంబుగాదే, యింత నిర్దయాస్వభావంబు నీ కెట్లు గలిగెనని పలవించుచుఁ దన్మయత్వంబున నేమియుం దోఁచక సంసారం బెల్ల విసర్జించి విరాగినియై పతిబోయిన త్రోవ బోవుట యుక్తంబని తలంచి నిశ్చయించి మరలఁ దనమనోనాథు నాజ్ఞకు విరుద్ధంబుగ వర్తించి పాపంబునకు గుఱి యగుదుఁగదా యని వెరపొంది కొన్నికొన్ని గృహకృత్యంబులు నెఱవేర్చుకొనుచు నతిథుల బోషించుచున్నఁ గన్నతండ్రి తమకన్నులకు దూరంబయ్యెఁగదా యని దురపిల్లు కన్నకుమారుల నూరార్చుచు మునివర్యుని సేవలం దప్రమత్తయై చరించుచు నొక్కయుపాయంబు దలంచుకొని యాకార్యంబుచేఁ దన కాంతుని చెంతఁ జేరఁగలదాన ననుచు నొక్కనాఁడు భృగువారంబున నుషఃకాలంబున లేచి గంగానదియందుఁ గృతస్నానయై సైకతస్థలంబునఁ గొంతసేపు కర్మసాక్షి నారాధించి దన్నదీతీరంబున కనతిదూరంబున విరాజిల్లు దుర్గాలయంబు బ్రవేశించి తనయభీష్టదేవత యగు భువనేశ్వరిని హారిద్రా కుంకుమంబుల సహస్రనామయుక్తంబుగ

బూజించి ప్రదక్షిణంబు లాచరించి భ క్తియుక్తయై కరాంబుజంబులు మోడ్చి ఫాలంబునం గీలించి యిట్లని ప్రార్థింపం దొడంగె.

ఉ. దేవి! సురాధినాథనుత♦దివ్యపదాంబుజ! మౌనివర్య సం
భావిత! వేదచోదిత వి♦భావిలసన్నిజరూప నిత్య పు
ణ్యావహ సచ్చరిత్రి! సద♦యాత్మ! మదీయమనోరథంబులన్
శ్రీవిభవంబుతో నొసఁగి ♦ చెంతను జేర్పవె సర్వమంగళా!

ఉ. తల్లి! మదీయనాథుఁ డొక ♦ తాపసి పంపగ యాత్రికేగి తా
నిల్లును జేరఁడయ్యె నెట♦కేగెనొ సేమపువార్త లెవ్వి నా
యుల్లము పల్లవింప విన♦కుండితి నెచ్చట నున్నవాఁడొ నా
వల్లభు నన్నుఁగూర్పఁగల ♦ భారము నీయది సర్వమంగళా!

ఉ. నమ్మితినమ్మ నీకరుణ ♦ నాపయి నుంచఁగదమ్మ వేఱ మా
ర్గమ్మిఁక గాననమ్మ కడుఁ ♦ గష్టములం దొలఁగించి మేటి నే
మమ్ములఁగూర్చుమమ్మ తొలి ♦ మంగళసూత్రము నీవు కట్టి న
ట్లెమ్మెయి నెంతునమ్మ! హృద♦యేశునిఁ జూపగదమ్మ శాంకరీ!

క. అనియిటు వనితారత్నము
వినుతించి భవాని నిపుడు ♦ వెనుకకు మరలం
దనయంత గుడికవాటము
ఘనశబ్దయుతంబుగాఁగఁ ♦ గ్రక్కున బడియెన్.

కం. తలుపులు దమయంతట నిరు
గెలఁకులఁబడి మూసికొనుట ♦ గేహిని గని ని
శ్చలతన్ భువనేశ్వరియే
మెలఁగుచు నుండంగఁబోలు ♦ మెల్లఁగ లోనన్.

కం. అని యబ్బురపడి గుడి ప్రో
క్కనగల స్తంభంబుచాటు ♦ కడుభయమున డాఁ
గిన సతి కట నొకశబ్దము
వినఁబడియెన్ దేవిపలుకు ♦ విధముగఁ దనరన్.

మ. తరుణీ! మత్కరుణాకటాక్షమునకుం ♦ దానైన నీ కెట్లు దు
స్తరమగా యాపదగల్గె రేఁబవలు నీ♦సద్భక్తికిన్ మెచ్చి నే
పరమప్రీతిని నిన్ను నీతనయులం ♦ బ్రాణేశ్వరుం బాంధవో
త్కరముం బ్రోచితిఁ దోడునీడవలె వీ ♦ డ్కన్ నేటిపర్యంతమున్.

చ. మునివరుసేవలం దవిలి ♦ ముందటిరీతిగ నన్నుఁ గొల్వకన్
దినములు పుచ్చుటల్ గని వి♦ధించితి నీకొకశిక్ష నేటికై
నను మరి నాపదంబులను ♦ నమ్మఁగవచ్చుట లెస్సయయ్యె దో
షిణుల మహాపరాధముల ♦ జిత్తముజేర్పము వేడి మ్రొక్కినన్.

ఉ. ధీజగదేక సన్నుత సు♦ధీజన సేవితమైన మాపరి
వ్రాజిక నొక్కదాని నటఁ ♦ బంపుదు దానిమతంబు భక్తి వి
భ్రాజిత మొందఁ జేయుము శు♦భం బొడఁగూడును నీకు నన్నుఁగా
బూజనఁ జేయుమా? యతివ ♦ భూతభవిష్యదభిజ్ఞగావునన్.

ఉ. ఎల్లి ప్రభాతవేళ భవ♦దీప్సితమున్ నెఱవేర్చ దీప్తి రం
జిల్లఁగఁ దగ్ధహోమపవన♦సీమకుఁ జేరను బూజ్యరాలు నీ
వెల్ల విధంబులం బురుషు ♦ లెవ్వరి నచ్చటఁ జేరకుండ నో
పల్లవపాణి యొక్క యిలు ♦ పర్ణములన్ రచియింపు మచ్చటన్.

గీ. ఆవియోగిని నీవు మాఁ♦టాడువేళ
స్త్రీలు పురుషులు నెంతటి ♦ చెలిమి గలిగి
యున్న నచ్చోటఁ దిరుగుచు ♦ నుండరాదు
దేవగోప్యంబ యిదిగానఁ ♦ దెలుపవలసె.

గీ. నిర్మలాంగిరో మీరెంత ♦ నిష్కళంక
గతిని వర్తించినను బ్రజల్ ♦ కాకులట్లు
దూఱుచుందురు వారికి ♦ దూరమగుచు
నుండవలె సుమ్మి యేకాంత♦మండపమున.

వ. పోపొమ్ము. అప్రమత్తవై నాయాజ్ఞ ననుసరించి సర్వ ప్రయత్నంబులు సలుపుము. నీకు శుభంబగునని పలికి నిశ్శబ్ద యగుడు నా హేమావతి భయ వినయ సంభ్రమంబుల మెల్లమెల్లనఁ దదాలయంబు దాఁటి నిజగృహంబునకుం జని తగు వారల రావించి యుపవనమునఁ బర్ణకుటీరంబు కల్పింపఁ జేసి స్త్రీపురుషుల నెవ్వారి నట రాకుండ కట్టుదిట్టములు సేసి తన్మార్గం బన్వేషించుచుండఁ బ్రభాతకాలం బాసన్నంబగుటయు.

సీ. అరుణోదయాంశువు ♦ లనుకరించెడు కెంపు
జడగుంపు శిరముపై ♦ ముడిచికట్టి
ధళధళద్యుతులచే ♦ దళుకొత్తు స్వర్గంగ
మృత్తికఁ దనువెల్ల ♦ మెత్తిపూసి
కాయంబు పొడవుగాఁ ♦ గాషాయపటకంచు
కంబు ధరించి మధ్యంబు బిగిచి
మెడచుట్టు స్ఫటికాల ♦ మెలికలు పెద్ద రు
ద్రాక్షల సరులు వ్రే♦లాడ వైచి
గీ. ఫాలతటిఁ గుంకుమము బొట్టు ♦ గీలుగొలిపి
పుస్తకంబును జపమాల ♦ బొబ్బ మెకము
తోలు నాగబెత్తమును జే♦దోయి దాల్చి
యిచ్చ నొక పరివ్రాజిక ♦ వచ్చుచుండె.

గీ. భయదతీక్ష్ణంపుదృష్టులు ♦ పార్శ్వభూమి
యందుఁ బ్రసరింపఁజేయుచు ♦ మందగతిని
జనులు తనుజూతురనెడు శం♦కను గృహోప
వనిఁ బ్రవేశించు నాపరి♦వ్రాజికఁ గని.

గీ. వచ్చెఁబో నేఁడు నాపాలి ♦ భాగ్యదేవి
యనుచు హేమావతియుఁ దదీ♦యాంఘ్రియుగళి

శిరము సోఁక నమస్కృతుల్ ♦ జేసి శతము
పర్ణశాలకుఁ దోడ్తెచ్చి ♦ భక్తిమించి.

క. తడయక నర్ఘ్యము పాద్యం
బిడి తడిఁ బయ్యంటనొత్తి ♦ హెచ్చగు వేడ్కన్
అడరఁగ నాస్తరణంబిడి
జడదారియు విశ్రమించు ♦ సమయమునందున్.

గీ. అమ్మ కుశలమే ? మీ శిష్యుఁ ♦ రాండ్రకెల్ల
నేమమే ? భక్తకోటికి ♦ శ్రీకరములె
తావకాశ్రమసీమలు తైర్థికాగ
మనము నిర్విఘ్నతనుజెంది ♦ మహిమఁ గనునె!

వ. అని యడిగి సోమిదమ్మ యోగినికిం గంధమూల ఫలాదికంబుల నుపహారంబు గావించి తన మృదుకరంబులఁ దత్పాదంబు లొత్తి తాళవృంతంబున వీచుచుఁ, దల్లీ! భవదీయ సందర్శనంబునం జేసి నే నెల్లవిధంబుల ధన్యురాలనైతి. నాకుమారులును దాస దాసీజనంబులు గృహారామపశుక్షేత్రంబులు సర్వంబు నీయధీనంబు గావింతు. ఇంకమీఁద నీ పాదసేవనంబునఁ బ్రదుకనుండిన నా కేకొఱంతయుఁ గల్గదనియెంతు. అయినను బ్రాకృతురాలనై సంసారచక్రంబునఁ బరిభ్రమించుచుండుటంజేసి నిన్నొక్కటిఁ బ్రార్థింతు. నావిషయం బంతయుఁ ద్రికాలవేదినియగు భవానివలన వినియుందువు. దానికేమని సెలవిత్తువు ? అని దీనాననయై పాదంబులంబడి వెడవెడఁ గన్నీరు నించుచు వేఁడుకొనగా నాసన్యాసిని తనలోఁ దాను దీర్ఘాలోచనంబు చేసి తల యూచుకొని గంభీరస్వనంబున నాయిల్లాలితో నిట్లనియె.

ఉ. సారసనేత్ర! నీదుసిరి♦సంపద గౌరవబుద్ధి మేటిసం
సారపుఠీవి మన్ననము ♦ సాధుసుసేవన మార్యభక్తి వి
స్తారకృపానురక్తి గని ♦ సంతసమొంది మనంబునందు వి
స్ఫార భవత్కృపోత్తమ స♦పర్యలదృష్టము లశ్రుతంబులున్.

ఉ. సుందరతాప్రసిద్ధలగు ♦ శోభనగాత్రులకిట్టి సౌఖ్య ని
ష్పంద పరంపరాగత సు ♦ భాగ్యములబ్బునె వర్ణనీయమై
నం దగ మాదృశాతిథి జనంబును బ్రోచుట లబ్బియుంట నీ
ముందటి పుణ్యభూరుహము ♦ పూచి ఫలింపకయుండునే సతీ!

ఉ. మానవజన్మమెత్తి యొక ♦ మానవునర్థశరీరమై సదా
మానవ భోగ్యసంపదల ♦ మానసమందుఁ దలంచి ధర్మ సం
ధానమహార్థకామ్యములఁ ♦ దత్పరతన్ మదిఁ గోరు దేవతా
రాణికినైనఁ గష్టముల ♦ రాయిడికోర్వక తప్పనేర్చునే?

గీ. సానఁబెట్టక వజ్రంబు సొరుగనునె?
పుటము వేయక బంగారు ♦ పొలుపుగొనునె?
పతినిగూర్చిన కష్టముల్ ♦ పడక యువతి
పుణ్యసుఖములఁ గాంచు? నే మూలనుండి.

శా. కైలాసంబుననుండి నీ ♦ కొఱకు మా కాత్యాయనీదేవి తా
నీలీలన్ నను బంపునప్పుడె భవ ♦ ద్వృత్తాంతముంగంటి నేఁ
డేలా? చర్వితచర్వణంబు వృథలయ్యెన్ రోజులీపాటికే
కాలాతిక్రమణంబుగల్గిన మహా ♦ కష్టంబు సంధిల్లెడున్.

గీ. ఇంతిరో! మానినీ! యింట నిన్నినాళ్లు
భక్తిఁ బూజించు హాటకేశ్వరు హరించి
కపటమునివేషియా వాని ♦ కంఠమవనిఁ
గూల్చు మావలిపనిఁ జూచు ♦ కొందమనుచు.

వ. తదుపరి వృత్తాంతంబంతయు నిపుడు వచించుట కవకాశము
లేదు. నేనిక మాధ్యాహ్నికంబులు సేయవలయు, కనుకఁ గొంతసే పే
కాంతవాసినిగా నుందు. సిద్ధవేషమున నీయింట మిమ్ము వంచింపనున్న
మహాపాతకుని నేటిరాత్రి వధింపవలె. దానికిఁ బరికరంబులు సమ
కూర్చుకొనుము. పొమ్మనిన విని యా విప్రగృహిణి యదిరిపడి భయ

కంపితయై యిదియేమి యన్యాయంబనుచు నేతద్విషయంబు విశదం బుగా వివరింపకయున్న నేనిచ్చటనుండి వెడలిపోవుటకైన శక్తి చాల కున్నయది యని యా పరివ్రాజిక పాదములపైఁ బడి వేడుకొనుచు నిట్లనియె.

చ. తపసి మహానుభావు వర ♦ ధర్మచరిత్రుని సత్యశీలు ని
ష్కపటుని సర్వభూత హిత ♦ కాముని శంభుపదైకపూజనా
వ్యపగత మోహ జాడ్యుని ప్రపంచ పవిత్రకృదంఘ్రి యుగ్మునిన్
గృపణతఁ జంపఁ బూనుటకుఁ ♦ గేవల రాక్షసివమ్మ యోగినీ.

గీ. పాపమన కిట్టి కృత్యంబు ♦ బలిమినైన
జేయఁ దగు కారణంబేమి ♦ చేరె మనల
చెప్పుమాదేవి చెప్పెనో ♦ చెడ్డయేమి
యైన మును నీకుఁ జేసెనో ♦ యతడు జటిని.

గీ. మాసములు నాలుగరిగె నీ ♦ మానినాథు
గృహమునందుండెఁ బూజ్యుఁడై ♦ కేవలంబు
పరుల దర్శన స్పర్శన ♦ భాషణముల
నెఱుఁగఁ డెన్నఁడు శివపూజ ♦ మఱఁగియుండు.

గీ. ఇట్టి ఘోరంబు లెచ్చోట ♦ నేని జరుగ
వలదటంచును వారించి ♦ బలిమినైన
బంపఁ గల మీరలీ యాజ్ఞ ♦ పరఁగ నేఁడు
నాకొసంగంగ బలు కార ♦ ణం బదేమొ !

వ. అనిన నిర్బంధించి ప్రశ్నించు నావిప్రగృహిణికిఁ బరివ్రాజిక యిట్లనియె.

ఉ. ఇంతిరో యాడుపుట్టువున ♦ కిట్టి యమాయకవృత్తిఁ జెల్లునే
యింతగఁ దోఁచు నీ దయిన ♦ వెఱ్ఱితనంబును గన్న యోగికిం
గాంతలు పూరుషుల్ సుఖ వి♦కాస ముతో నివసించు నిండ్లలోఁ
బొంతల చాటు నుండి తపముల్ ♦ రచియించుట ధర్మమే? సతీ !

చ. నిజమగు యోగి వీఁడయిన ♦ నిష్ఠ వసింపగ శైలకానన
వ్రజములు నాశ్రమంబులును ♦ రమ్య గుహావళు లుండ నీభువిన్
గజిబిజి యైన పట్నములఁ ♦ గాంతి యెఱుంగని గొందె యిండ్లలోఁ
బ్రజలను గబ్బిలంబువలె ♦ బాధలు సేయుట యోగికొప్పునే?

మ. మును వాల్మీకి శుకాది దివ్య మునులుం ♦ బుణ్యాత్ములై నిత్య కా
నన వాసంబులఁ గందవాయు జలప♦ర్ణానీకముల్ మ్రింగి శాం
తిని గౌరీశ్వరు సేవఁ జేసి తుది ము♦క్తిం జెందరే? వారి క
న్నను యోగ్యుండె పురంబులం దిరుగుచు♦న్నన్ మోక్షమార్జింపఁగన్.

మ. తన యాత్మంగల శంకరుం గనిన మే♦ధాశాలి కీ హేమ లిం
గని నైవేద్యపు బాధలేల? యితనిం ♦ గాంక్షించెనే యీశుఁడున్
ననుగొంపోయి గృహస్థు లిండ్లకడ నం♦న్నంబుల్ ఘృతాపూపముల్
తనివిం దీరఁగఁ దెచ్చి పెట్టుమని క్షు♦ద్బాధా నివృత్త్యర్థమై.

క. ఫలమో! పత్త్రిమొ! పుష్పమొ
జలమో తన కున్నయంత ♦ సర్వేశ్వరునిన్
గొలిచి నివేదన యిడి ని
శ్చల భక్తి వనాననుండ ♦ సమ్మతిఁ గనఁడే?

శా. కాని మైమ్రనను పాపపుణ్యముల నా ♦ గౌరీశుఁడే చూచు నం
చే నాత్మం దలపోతు నుంగరము మా♦కేమంచు నూహింతువో
నీ నాథుండు వినంగఁ దీర్ఘ కథ లెం♦తేఁ జెప్పి శైలాటవీ
శ్రేణిం జూడఁగ వేగఁ బంపి యిట వి♦చ్చేయంగ నే యోగమో?

వ. కావున బ్రహ్మ కిరాతుండైన యా కపట జటిపుంగవుం డవశ్య వధ్యుం డది యెట్లంటేని. ఇందాఁక దాఁచితి నింక మదీయ ముఖ్య భక్తాగ్రగణ్యవు కావున నింక దాఁచియుంచుట కర్జంబుగాదు. కాన దత్కథ వినుపించెద వినుమని యా పరివ్రాజిక గృహిణికి వెండియు నిట్లని యె.

సీ. కలరు శాక్తేయులు • కఠిన చిత్తులు క్రూరు
లన్నదమ్ములు తుషా • రాద్రియందుఁ
గాళికాలయమందుఁ • గడునిచ్చ వసియించి
యైశ్వర్యకాములై • యంబఁ గొలిచి
కడు దినంబును వేద • జడుని గర్మిష్ఠునిఁ
గార్హస్థ్య యుక్తుని • గావు సేసి
యిష్టార్థములు గొందు • రిసుమంత కృపలేక
హారియించి రెందరి • నవనిసురల
గీ. వారిలో నగ్రజుఁడు దుష్ట • వర్తనుండు
కలవు వానింట హేమలిం•గంబు సిద్ధ
మహిమఁ జెన్నొందు నుంగ్రింపు•మణియు వీని
గొని చరించును భువి యెల్ల • గుటిలవృత్తి.
గీ. తపసి వేషంబు ధరియించి • ధరణిసురల
మందిరంబుల కతిథియై • ముందు ముందు
తాను జూడని తీర్థ క•థా విధాన
ముల నుపన్యాస మొనరించు • లలితఫణితి.

వ. అతం డీప్రకారంబునఁ జెప్పెడు కథలవలన మహాను భావుండని యేసంసారి తన్ను నమ్ముకొనునో యట్టి వానిచేత నొక సిద్ధాంగుళీయకంబు దొడిగి యాత్రిల కేగి రమ్మని పంపును. తప్పక యాయంగుళీయంబు తన్ను ధరించిన వానిని నతిశీఘ్రింబుగాఁ గొంపోయి హిమాలయంబునఁ గాళికాలయము ముందుంచును. అతం డెటింగియా యాత్రికుని మంచిమాటల నారాత్రి యుపచరించి యర్ధరాత్రింబునఁ గాళికాహుతి జేయు. ఇక్కడ జ్యేష్ఠుండు హాటకేశ్వర పూజావిధానంబు నెపంబునఁ దనయుదరంబుఁ బూరించుకొనుచుఁ గొన్నినాళ్లకుఁ దద్గృహి ణిని గృహంబుననున్న ధనంబును గొనిపోయి నిజనివాసంబునకుఁ జేర్చు కొని తత్సతీమ తల్లుల ననేకవిధంబుల బాధించుచుఁ దమ యిష్టా

ముల దీర్చుకొనుచుందురు. ఇట్టి దుష్టశాక్తేయాగ్రేసరుండు నీయింటి కతిథియైవచ్చి తీర్థయాత్రల నెపంబున నుంగరంబిచ్చి నీపాణేశ్వరు పర దేశమున కనుపి నిన్నును నీధనంబును నపహరింప గోముఖవ్యాఘ్రంబు చందంబున వేచియున్నవాఁడు. ఇంతకుమున్ను వీఁడొక్క పర్యా యంబు నాచేఁ జిక్కియు నొక్క ధీశాలినియైన యోగినీకృపావిశే షంబున నిహతుండుగాక బ్రదికివచ్చి యిచ్చట నున్నవాఁ డదియు నుంగాక,

సీ. మత్తకాశిని! నీదు ♦ మగఁడు తుషారాద్రి
నుంగరం బిచ్చుచుం♦డంగఁబోయి
వీని తమ్మునియింట ♦ వెట్టి గొడ్డువిధానఁ
జేరి వసించె స♦జీవుఁడగుచు
నిఁక నాల్గురోజుల ♦ కేతెంచు పూర్ణిమా
భృగువారమున బలి ♦ యగునతండు
అంతలో నిచటి కార్యములన్ని నెరవేర్చి
పోఁదగు నీపతిం ♦ బోవ మనము

గీ. కాన హరియింపు స్వర్ణలిం♦గంబు ముందు
దాని సాహాయ్యమున హిమ♦ధరశిధరము
చేరఁగలమద్ది యాకూరు ♦ చెంతనున్న
సప్ఫలం బౌను మన కార్య ♦ నిచయమెల్ల.

గీ. స్వర్ణశివమూర్తి యొక్కఁడే ♦ చాలు మనకుఁ
బతిని రక్షింప హిమగిరి ♦ పజ్జకరుగ
మొనసి వానిఁజంపుట యొక ♦ ముఖ్యమైన
పనియె? యని మదిఁ దలఁపకుఁ ♦ బాపి యతఁడు.

గీ. అతనిఁజంపక విడిచి యా ♦ హాటకేశుఁ
గైకొని చనంగరాదు త ♦ త్క్షణమె వాఁడు
తెలిసి మంత్రించినను దిమ్మ ♦ దిరిగి వాని
కాళ్ళముందర పడుటయె ♦ కలుగఁగలదు.

గీ. వాఁడు జీవించియుండిన ♦ వలనుపడదు
స్వర్ణలింగంబుఁ గొనకున్న ♦ వలనుపడదు
భర్తజీవంబు రక్షించు ♦ పనికిఁబోవ
సత్వరంబున నాహేమ ♦ శైలమరుగ.

వ. కాన నీరెండు కార్యంబు లవశ్యాచరణీయములు. ఇంకఁ దడవు చేయవలదు. వాఁడెటెంగిన మన మానప్రాణంబులకు ముప్పు వాటిల్లఁగలదు. అనేక మంత్రమహా మహిమంబున నెన్నెన్నియో మహాద్భుతంబులఁ గావించు మాయావిగాన నప్రమత్తవై కార్యంబు దీర్చు పొమ్మనిన నా పరివ్రాజికతో మారుబలుక వెఱచి యొక్క విజనస్థలంబున నేకాకినియై కూర్చుండి యా విప్రగృహిణి యిట్లని వితర్కించె.

చ. పతి గురియించువార్తల శుభంబయితోఁచి మదీయకాయమా
హుతవహుఁ జేరఁగాక మహితోజ్జ్వలతేజుఁడు భూసురుండు ధీ
యుతుఁ డదిగాక శంభుపదయుగ్మవిచారుఁడు గొంతగోయ నీ
క్షితితలమెల్ల హా యనదె? ఛీ యనరే సతులెల్ల నన్ననన్.

తే. నేనిలుచేరుదాఁక మహా ♦ నీయ చరిత్రుని వామదేవునిన్
మానిని! శంకరుంబలెఁ గుమారులు నీవును బూజసేయుఁ డ
మ్లానవిధేయులై యనుచు ♦ బ్రాణవిభుండిడు నాజ్ఞ దీర్పఁగాఁ
బూనక కంఠముం దునుము ♦ బుద్ధిజనించునె? నాకు దుర్విధిన్.

ఉ. నాలుఁగుమాసముల్ కడు వినమ్రత నాతని పాదసేవచేఁ
దూలఁగజేసి పాపముల ♦ దుఃఖములను మఱపించు దివ్యవా
గ్జాలకథా ప్రసంగములఁ గాలముఁబుచ్చుచునుండి దీక్షులన్
దూలెడు మానికంఠమును ♦ దుంతునె? పాపము నాక యక్కటా?

సీ. తనకొసంగిన ఫలార్థము ముందు సుతులకుఁ
బంచిపెట్టకను భు ♦ జింపఁడెపుడు

పతిఁగూర్చి దిగులొందు♦పట్లబిడ్డా! నీకు
భయమేల? విభుఁ డెల్లి ♦ వచ్చు నన్ను
అతివేగ గృహపతి ♦ యరుదెంచఁగాఁజేయు
మని హాటకేశ్వరు ♦ నభినుతింతు
గురుని రాకకు మదిఁ ♦ గోరు శిష్యుల కవ
నిమదర్థజాలముల్ ♦ నేర్పుచుండు

ఆ. వె. తండ్రితాతగురుఁడు ♦ దైవంబు నాయొప్పి
కరుణ మమ్ము నరసి ♦ కాచుతపసి
పోయె నుంగ్రిమంచుఁ ♦ బొగిలి నిద్రింపంగఁ
జంపఁజూతు నెటుల ♦ సాధ్వినగుచు.

చ కడువడి మంథరోక్తి విని♦కైకయు శ్రీరఘురాము కానకుం
దడయక పంపి పంక్తిరథు నం♦దనసీమకుఁ జేర్చెనంచుఁ దాఁ
బొడమినకీర్తి నేటికినిఁ ♦ బొందుట నేఁ జెవులార వించు నే
యెడ మునిచంద్రుఁ జంపఁదగు? ♦ నెట్టి వివేకవిహీననో కదా?

చ. సరసిజనేత్రి లెన్నఁ డతి♦సాహసురాండ్రని వ్రాఁతవ్రాసి యి
ద్ధర దరుణీకులంబునకె ♦ తప్పొనరించిరి కావ్యకర్తలం
చరయుదు కోపదృష్టి; నవి♦యన్ని మరట్టి వృథాభిమాన నీ
దురితము నేనె చేతునఁట ♦ దుర్విధి యెంతటి సాహసంబొకో?

సీ. నిగమసద్ధర్మైక ♦ నిష్ఠాపవిత్రమా
విప్రవంశంబున ♦ వెలయఁబుట్టి
సకలశాస్త్రవిచార ♦ సత్కర్మ నిరతుఁడా
యావజ్జన్మాభు న ♦ ర్థాంగినగుచు
ఉత్తమగుణుల వం ♦ శోచిత కర్మల
సోమభాస్కరుల నా ♦ సుతులఁగనియు
దిగులులే కేనింత ♦ తిని యొక్కరికిఁ బెట్టు
సిరి నయాచితవృత్తిఁచే వహించి

గీ. విప్రగోదేవ పూజనా • విధులుభక్తి
నిత్యము రచించు నేనె? యీ ♦ నీచకార్య
మునకుఁ దెగినచో నీలోక•మున వనితలు
కఠికమానసు లనుట ని ♦ క్కంబుగాదె?

చ. నిరసనవృత్తిచే శివుని • నెమ్మదినమ్మి భజించుసిద్ధు ని
ష్కారుణను జంపఁ బాపమగుఁ; • జంపకమానితినేని నామనో
హరు నితఁడే వధింప గిరి • కంపుట 'నిక్కముకాఁగఁదోఁచు; నిం
దరయఁగ నెద్ది మానఁదగు ♦ నౌనసి యెద్ది రచింపనయ్యెడిన్.

ఉ. తెంపరినై మునీంద్రుఁ దలఁ ♦ ద్రెంచి వియోగిని వెంట భర్త ర
క్షింపగ శీతసైలమును • జేరఁగఁబోయెడిలోన నాథునిం
జంపిర యేని నాబ్రదు క•సహ్యమగున్ జగమందుఁ జచ్చుచోఁ
గొంపనుముంచి దుర్యశముఁ • గొంచును దుర్గతిఁ జేరనయ్యెడున్.

ఉ. ఇమ్మునిచంద్రుప్రాణ మొక ♦ యెత్తుగఁ జూడుమటంచు నన్నుఁ దా
నమ్మి వచింప మంచిదని • నాథుని చేఁ జెయిఁజేర్చి పంపి నాఁ
డిమ్మెయి నట్టియాజ్ఞ మది ♦ నెంచక తుచ్ఛకిరాతవృత్తిఁ బ్రా
ణమ్ములఁ దీయుచుంటి ముని ♦ నాథుని నాగతి యెట్టులౌనొకో!

సీ. నిజముగాఁ బతియాజ్ఞ ♦ నిరసించుటొక్కటి
ప్రజలచే నిందింపఁ • బడుట రెండు
పుట్టినింటికి మాట ♦ పుట్టించుటలుమూఁడు
నాసరివారెల్ల ♦ నగుటనాల్గు
తగుబోటులను సుతుల్ ♦ తలవంపుబడు టైదు
బ్రహ్మహత్యను ద్రోయు ♦ బడుటయారు
కలకాల మఖిల దు • ర్గతులపాలగు టేఁడు
కొమరు సంసారంబు ♦ గూల్చుటెనిమి

గీ. దష్టకష్టంబు లివికల్గు ♦ టం తెకాక
పరమసాధ్వీ వ్రతంబును ♦ బాడుజేసి
యడవి కే నీ వియోగని ♦ ననుసరించి
పోవనయ్యెను నూరుఁగా♦పురము విడిచి.

చ. అడవికి నేనుబోయి పతి ♦ యంఘ్రిలమ్రొక్కిన మానివాము దే
వుఁడు కుశలుండె? యన్నఁ బరబుద్ధిని నాతనిఁ జంపితన్న నా
థుఁడు విని ఛీ యటంచు వగ♦త్రోడను బ్రాణమువీడ నిర్దయం
గడువడిఁ జంపుమి త్తివలె ♦ గ్రిమ్మతి నేఁ బురి చేరుదాననే?

ఉ. ఈపరివ్రాజి చెప్పినటు ♦ లేమునివర్యు వధించి యింటిలోఁ
దాఁచినద్రివ్యముంగొని సు♦ తద్వయితోడ నరణ్యసీమకేం
తే పయనంబుఁగట్టునెడ ♦ నింటికి నాథుఁడు వచ్చెనేని నే
నేపగి దామహాత్ము మొగ ♦ మెత్తి కనుంగొను దెప్పటట్టులన్.

చ. అనృతముఁజెప్పనే? జటిని ♦ యంబిక చెప్పిన యాజ్ఞ నిందు నే
వినఁగ వచించెఁగాక జన ♦ విశ్రుత పుణ్యచరిత్రనై పతిన్
ధనమును బుత్రులన్ విడిచి ♦ త్యాగమునుం బచరించుయోగినుల్
జనులను బాపకార్యముల ♦ సల్పుమటంచని చెప్పనేర్తునే?

చ. తొలుత గృహంబునందె మదిఁ♦దోఁచిన యోజనఁ జేయకుండ ని
శ్చల గతిఁ గాల్గినిన్ వినుతి ♦ సల్పుట కే గుడి కేగనేల? నే
వెలయఁ దదాజ్ఞ శీఘ్రమున ♦ విశ్రుత భక్తి ధరించి యీతనిం
దలఁ దునుమంగ సంశయముఁ♦దాల్చుట యేల? విమూఢచిత్తనై.

ఉ. యోగిని పల్కు శాంకరి న♦యోక్తులఁ జేయఁగ మీరరాదు దు
ర్యోగి యటంచు సిద్ధు తలఁ ♦ ద్రుంచఁగ రాదు మదీయభర్తనున్
బోఁ గొని యూరకుండుటకు ♦ బుద్ధి జలింపదు గాన దేవి నా.
కేగతి వెట్టెనో? యటుల ♦ నే యగుఁ గావుత మంచు ధీరయై.

గీ. మరలఁ దత్పరివ్రాజికా ♦ మందిరమున
కరిగి తనమదిఁ గల సంశ♦యంబునెల్ల

తెలుప నాయమ్మ నవ్వుచు ♦ ధీరవృత్తి
విడువ వలదమ్మ సాధ్విరో ♦ వెఱ్ఱివగుచు.

గీ. అనుచుఁ జెవిలోన నేమేమొ ♦ గొణిగిచెప్పి
భయము లేదమ్మ మేమున్న ♦ పట్ల ననుచు
కష్టము లభించె సౌఖ్యసం♦గతి లభించె
నేఁటితోఁ బొమ్మటంచు ము♦మ్మాఱు చెప్పి.

ఉ. కావిమడుంగుసంచి గల ♦ ఖడ్గము నొక్కటి దీసి యంబికా
దేవియు నీకొసంగుమని, దీవనతో నిడె దీనిఁ గొంచు నీ
భావమునందుఁ గాళి పద ♦ పద్మములన్ వినుతించి మానివై
పావహుఁడైన మానితల ♦ నంటఁగఁ గోయుము ధీరచిత్తవై.

గీ. సాహసంబన్న స్త్రీలకు ♦ శత్రుకంఠ
ములను విదళించి పతులను ♦ బ్రోచునెడలఁ
గాక వంటింటిలోఁ జేరి ♦ కాయగూర
లనుదినంబును దఱుగుట ♦ కౌనె? చెపుమ.

గీ. చనుము వేగంబ విజయ మా♦సన్నమయ్యె
లేక చేతఁగాదని చెప్పు ♦ మోలే యటంచు
బోయెదను మదీయాశ్రమ ♦ భూమికేను
యింత బ్రతిమాలుదునె? యిసు ♦ మంతపనికి.

గీ, ఈ పరివ్రాజి ధర్మంబు ♦ లెనయకున్న
సిట్టి క్రూరులఁ జంప నీ♦యట్టి దేబె
నింత బ్రతిమాలుదునె? నేనె ♦ యింతలోన
గత్తిరింప నే యొకకయిఁ ♦ గుత్తుకలను.

ఉ. మానవకాంత లెన్నఁ డవ♦మానము కోర్వరటంచు నెఱింగియే
నేనిటువచ్చితిం గిరిజ ♦ నిష్ఠుర వాక్కులకోడి వచ్చినం
గానను గార్యరూపమును ♦ గాలము వ్యర్థమయయ్యెఁ బోదు మా
కానల కందునున్నయవి ♦ కందము లీయుపచారమేటికిన్.

వ. అని సగర్వంబుగాఁ బరాక్రమించి పలుకు నా పరివ్రాజిక కల కాలలితాంగి నిరుత్తరయై యేమియుఁ బలుక వెఱచి దుర్గా ప్రసాదంబని యామె చేతి ఖడ్గంబుఁ గైకొని తన నెలవున కరుగి యెట్టులైన నేనీ కార్యంబుఁ జేయక తీఱదనుచుఁ గృతనిశ్చయుడై తత్కార్యసాధనంబుల సమకూర్చుచుండ దివాకరుం డపరగిరి కంబున కరుగుదెంచుటయు.

సీ. ఆవియోగినియాజ్ఞ • ననుసరించి గృహస్థు
రాలు సాయంకాల•మగుట గాంచి
దేవతాగృహమున • దీపముల్ వెలిగించి
సాహిత్య మంతయుఁ • జక్కఁబఱచి
మడుగుఁబుట్టముఁ దాల్చి • మంచితీర్థముఁ దెచ్చి
సంధ్యావిధులు దీర్చి • జటినిఁబిలిచి
పప్పుఁబచ్చడి చారు • నప్పడంబులు నుప్పు
వరుగులు గలయట్టి • వంటకంబుఁ
గీ. జేసి శీఘ్రంబ సుతుల భు•జింపఁజేసి
సారఫలములుఁ బాలును • జటికొసంగి
తాను భుజియించి యైణేయ•మైన తల్ప
భార మొకచోట నతనికిఁ • బరచి పిదప.

గీ. సుతులు శయనింప మునుపటి•చోటు విడచి
నింటిలో నొక్కగదియందు •నిర్వురకును
వేఱువేఱుగఁ దల్పముల్ • వేయఁబనిచి
చిన్నవాకిండ్లు నొకటిగాఁ • జేర్చి మూసి.

సీ. వనములోనున్న యాపరి•వ్రాజికడకుఁ
గొని ఫలాహారవస్తువుల్ • కొన్ని గృహిణి
యతిరయంబులఁ జనియెఁ ద•దాత్మజుండు
సోముఁడంతట సత్కళా•స్తోముఁడగుచు

ఉ. నిద్ర యొకింతవోక మహా♦నీయుఁడు మేల్కొనియుండి యెద్దియో
ముద్రను దాల్చియున్నటుల♦మూయుచు విప్పుచుఁ గన్నుదోయి
ర్నిద్ర నిజద్యుతుల్ వెలుఁగ ♦ నింగినిఁ జూచుచునున్నవాఁడు సే
భద్రదమైన తచ్చరణ ♦ పంకజసేవ నొనర్తు భక్తితోఁ.

వ. అని యామహానుభావుని డాయంబోయి వినమితశిరస్కు
డై నమస్కరించి యాసోమకుమారుం డిట్లనియె.

సీ. జటివర్య! యోగ్యంబె? ♦ శయనంబుమీఁదికి
నరుదెంచునే మార్గ♦తార్భకంబు ?
మనము విశ్రాంతినిఁ గొనియున్నదే ? జప
ధ్యానంబులను శ్రమం♦బెనయకున్నె ?
ఇంతలో మాతండ్రి ♦ యిల్లుసేరునె ? నీదు
వ్రేలఁ జూతుమె? యంగు♦ళీయకంబు
నీపాదముల నొత్తు ♦ మేలైన భాగ్యంబు
నకుఁ బాత్రునిగఁజేయు ♦ నన్నుఁదాత?

గీ. అనుచు సల్లన ప్రీతిమాలు♦కొనెడు సోముఁ
దన సమీపంబునకుఁ బిల్చు♦కొని జటీంద్రుఁ
డాదరాయత్తచిత్తుఁడై ♦ యంఘ్రులొత్తు
మనుచు సెలవీయ నాతండు♦హర్ష మొంది

గీ. భక్తిదళుకొత్త సోముఁడా ♦ వామదేవు
సర్వదేశాటన పవిత్ర ♦ చరణయుగళిఁ
దన తొడలపైనిఁ జేర్చి య♦థాసుఖంబు
గ మృదుకరముల నొత్తుచుఁ ♦ గ్రమ్మఱ ననె.

సీ. అనఘ! నాహృదయంబు ♦ నందెద్దియో భయ
క్రమము దోఁచెడిని న♦కారణముగఁ
గడుహాయిఁ జొక్కి భా♦స్కరుఁడు నిద్రించె మా
యమ్మ ధనాగార ♦ మందు నన్ను

శయనింపుమని యాజ్ఞ ♦ నలిపి గృహోద్యాన
సీమకుఁ జనియె వి♦శేష వన్య
ఫలములఁ గొని యుండె ♦ వరగ మా తండ్రినిఁ
గూర్చి దుఃఖించుచుఁ ♦ గూర్కె నేమొ ?

గీ. రెండుజాములదాఁక ని♦ద్రింపకుండ
నెద్దియో తలంచుచు నుంటి ♦ రేల ? మీరు
వామ భుజనేత్ర పార్శ్వముల్ ♦ వదల కదరఁ
జొచ్చె; నాకెట్టి యాపద ♦ వచ్చు నొక్కొ?

చ. అన విని వామదేవముని ♦ యాగృహనాథునిముద్దుపట్టితో
ననియె నిజంబు నీ తలఁచి ♦ నట్టులె నేఁడు సువర్ణ లింగమూ
ర్తినిఁ దగఁ బూజ సేయు నెడ ♦ దీప్తిఁ దొలంగిన జాడఁ దోఁచినన్
మనమున సంశయించి శివ ♦ మంగళ మిమ్మని సన్నుతించితిన్.

క, రేపో నేఁడో యొక్క మ
హాపద జనియించు మనకు ♦ నన్యులవలనన్
పోపొమ్ము కలఁడు శ్రీ గౌ
రీపతి మన పాల నొక్క ♦ లెక్కయె కడువన్.

గీ. ధైర్యవంతున కెన్నఁడు ♦ తప్పు నాప
ద లని వచియింతురు మున్ను పెద్దలు వినంగఁ
గానఁ దత్పరిహారంపుఁ ♦ గార్యకలన
నప్రమత్తులమై యుంట ♦ నవసరంబు

వ. కావున.

శా. వన్యాహారముఁ గొంచు మీజనని తే ♦ వన్ తోఁట కేఁగంగ నే
ధన్యాత్ముల్ దయచేసి రచ్చటికిఁ జి ♦ త్రింబయ్యెఁ జూడంగ ధీ
మాన్యుల్ మిమ్ముల నింటనుండుమని ప్రే♦మం జెప్పె నే కారణం;
బన్యుల్ దుష్టులు మిత్రభేదములఁ జే♦యంజూచుటల్ దోఁచెడున్.

గీ. నేఁటి సాయాహ్నపూజనా ♦ నిచయమెల్ల
వేగ సలుపంగ మీాయమ్మ ♦ వేఁడుకొనియెఁ
బనులతొందర గలదంచు ♦ ఘనకుశాజి
నంబు లిచ్చుటఁ బఱచె సం♦జయ మునుంగ.

కం. ఈవిధమెల్లను గన నే
డో వంచనకొఱకు దుష్టు ♦ లుపవనమున హే
మావతియుపచారములన్
గావింపఁగ నున్నరీతి ♦ గనుపట్టు మదిన్.

ఉ. మానవతీశిరోమణి య♦మాయకురాలు భవద్గురుండు యా
త్రానియతిన్ విదేశములఁ ♦ దక్కి వసించెను బాలురాటచేఁ
గానఁగలేరు దుష్టజన♦కార్యములన్ మునుముందు దీక్షచే
మానముఁదాల్చి నేఁ గుజన ♦ మార్గములన్ గమనింప మానితిన్.

గీ. స్వర్ణశివమూర్తి నెవ్వరో ♦ సంగ్రహింపఁ
దలఁచి మాయాపరిచారులు ♦ ధ్యానమునకు
వచ్చియుందురు మునివేష ♦ భాషణములఁ
బరగఁ దమమార్గ మెవ్వరు ♦ నెఱుఁగకుండ.

గీ. మాయతంత్రంబులను బన్ని ♦ మంచిసమయ
మిది యటంచును వంచకు ♦ లదయు లగుచు
గపట మునివృత్తితోడను ♦ గాచియుంద్రు
సంశయంబేల? యాపదల్ ♦ సంభవించు.

గీ. తీర్థయాత్రలకొఱకు నేఁ ♦ దిరుగువేళ
నెందరో ఖలుల్ వంచించి ♦ హేమలింగ
మపహరింపంగఁ దలఁప న♦య్యదనెఱింగి
వారి వంచించి యిటకేను ♦ వచ్చియుంట.

కం. వారలు నాకొఱకై యిటఁ
జేరుచునుందురు నిజము వ♦చింపంగను ఘో

రారణ్యముల వసింపక
యూరుల నేనున్న వార • లొర్వరు గంటే?
గీ. తల్లికిని(బుత్త్రికకు విరో•ధంబుఁ దెచ్చు
నాలుమగలకై నను బెంచు • నాగ్రహంబుఁ
యతినిఁ బురికొల్పు నధికదు•రాశ కవని
గానఁ గనకంబువంటి దు•ష్ఖలుఁడు గలఁడె?
వ. అదియునుగాక.

సీ. మునుయాత్రలను జేయు • బుద్ధిచే హిమశైల
తటమునఁగల వనాం•తరమునందుఁ
దిరుగు చేనుండంగఁ • బరమభక్తులరీతిఁ
జేరిరి యొకయన్న • సెల్లె లిరువు
రతిదుష్టమానసు • లహరహంబును నన్నుఁ
గొలిచి మదాశ్రమ • స్థలమునందు
వంచించి నను దుష్ట • వామమార్గుల శక్తి
బలికిచ్చి హాటకే•శ్వరు హరింపఁ
గీ. జూచుసమయంబున మరొక్క • జోగురాలు
వచ్చి శాక్తేయులను జంపి • భక్తి నాదు
కత్తుపాలను నన్నుఁగొని • కడుజవంబు
మీరఁ దనయాశ్రమంబును • జేరె నపుడు.

ఆ. వె. కాలివేగమొప్ప • ఖలు లన్నసెల్లెండ్రు
చనిరి జటిసిచేతి • చాపుదప్పి
ఆ సుశీల నన్ను • నతిభక్తి నటమండ
వేఁడుకొనిన నుండ • వెఱచి వఱచి
గీ. దుష్టులని మంచివారని • తోఁపకుండఁ
గపటమునివృత్తి నాగరిం•గలరు నరులు

గాన నచ్చోటనుండక ♦ గడుపుచుంటి
దినములను హాటకేశుతో ♦ జనపదముల.

కం. ఆనాఁటిభయము లిప్పటి
కైనను స్వప్నమునఁదోఁచు ♦ నన వింతయుఁగా
దేనేమి సేతు శివుఁడుం
దానేమి యొనర్ప నెంచెఁ ♦ దగ నట్టులగుఁ.

గీ. దాని పేరు కరాళ యు ♦ ద్దానియన్న
పేరు వికటుం డటంచు నా ♦ పిన్నజోగు
రాలుచెప్పి శార్తేయ చ♦యంబునకును
రాయబారులు వీరు జా ♦ గ్రత్త యనియె.

వ. ఇదియునుంగాక నీకు వినిపింపఁదగినట్టి విశేషం బింకొక్కటి గల దద్దాని వచియింతు వినుమని వామదేవుండు సోమకుమారున కిట్లనియె.

సీ. మొన్న నే గంగను ♦ మునిఁగి సైకతసీమ
సావిత్రి జపియించు ♦ సమయమందు
ఆనదీతటమార్గ ♦ మనుసరించి వియోగి
నీవేషమునఁ గాళి ♦ నిలయమునకు
సత్వరగమనమై ♦ చనుదెంచె నొకవ్యక్తి
తనువెల్లఁ గాషాయ♦మున మునుంగ
సాధుబృందమటన్న ♦ సంతసంబున మ్రొక్క
వాఁడనైనను జప ♦ భంగమునకు

గీ. వెఱచి పల్కమి నదియును ♦ వేగగతిని
గుడికిఁజనియెను మరలి నే ♦ నడచి తిటకు
గమనచాతుర్యమునుగన్న ♦ కపటయోగి
విధము దోఁచెను నామది ♦ వినుము సోమ!

వ. అని యోగానందుఁడు పలుకుట విని సోమకుమారుండు భయకంపితుఁడై మనంబున నించుక విషాదంబునొందుచు నిది యేమి యాశ్చర్యంబని మునివర్యుని పజ్జకుంజని రహస్యంబుగ నిట్లనియె.

ఉ. తాత! మదీయమాత మది • తాపముఁ బాయ భవానిదర్శనం
బాతతభక్తితో సలిపి • యాశుత నింటికి వచ్చుటాదిగాఁ
జేతము నూత్నపద్ధతులఁ • జేరినయట్లులఁదోఁచె నాకు నే
మో తగుకార్యమగ్నయయి • యుండు నహంబును రేయిఁ జూచినన్.

గీ. నాటనుండియు మమ్ములఁ • దోఁటలోని
కేఁగవలదంచు నాజ్ఞఁ దా • నిడియె నప్పఁ
డప్పు డుద్యానమున కేగి • యరుగుదెంచు
చుండు; మాతండ్రికై దిగు • లొందుచుండు.

కం. అని సోముఁడు వచియించిన
విని ముని తలయూచి యిట్టి • విధి జరుగుట నే
ననుకొంటి ముందు నట్టులె
చనుదెంచెను కార్యభరము • సన్నిహితంబై.

సీ. గాంగతీరమున నేఁ • గనిన వ్యక్తి భవాని
గుడియందు నుండ నా • గుడికి దేవి
దరిశింప మీయమ్మ • తరలిపోయిన వ్యక్తి
చేరి తా నేమేమొ • మీరాకరాని
పద్ధతి నుపదేశ • భంగి వచించిన
వికలయై సాధ్వి యా • వేషధారి
నుపవనంబునఁ జేర్చి • యుండఁ బోలుఁ దదీయ
కృతిచేత నాపద • లిపుడు మనలఁ

గీ. జుట్టు ముట్టునో? తెలియ దాగుట్టు నిపుడె
తెలియ గుడి కేగి యాదుష్టు • బలిమిఁ బట్టి

గొని యరుగుదెంతు నాపె. యూ ♦ గుడిని లేక
యున్న నతివేగవత్తు నిం♦దున్న యట్లు.

గీ. అవసరము లేక యెన్నఁడో ♦ యరుగుదెంచు
నాపదలఁ గూర్చి యత్నించు ♦ టఘము కలుగు
మునికిఁ దానూరకుండినఁ ♦ బూనివచ్చు
ఖలులఁ జంపక విడుచుట ♦ కార్యమగునె?

క. నేవచ్చుదాఁక మేల్కొని
నీ వాయుద్యాన వనము♦నే కాంచుచునా
తోవల నెవ్వరుగానీ
పోవఁగ రాకుండ నిలుము ♦ బుద్ధిఁగుశలివై.

క. గుడినుండెనేని నాఖలుఁ
దడయక మెడనీడ్చి పట్టి ♦ తప్పక తెత్తుం
గుడిలేక యున్నవచ్చెదఁ
గడువడి మనదోఁట వెదకి ♦ కనుఁగొన వానిన్.

క. అని యుపవన మార్గంబున
ఘనమతియగు సోమ నాముఁ ♦ గాపుంచి వెసన్
ముని కరదీపిక నొక్కటి
గొని యేగె విభీతవృత్తి ♦ గుడి కారేయిన్.

సీ. నడురేయి నిశ్శబ్ద ♦ మడరు వీధులు దాఁటి
యారీతి నతివేగ ♦ నాతఁ డేగి
గుడిబీగమును వీడ్లఁ ♦ గొట్టి లోపలఁ జేరి
కరదీపికను గ్రమ్ము ♦ కాంతిచేత
మూలలఁ బరికించి ♦ మూఁతపోయినభేరి
కాగోళమును మూసి ♦ కప్పియున్న
సంచి నొక్కటిఁదీసి ♦ సవరించి యుండున్న
నల్లని వస్త్రంబ♦నార్పు చేరి

గీ. యట్టి రవికయు ముకురంబు నంజనంపు
బరిణె మొదలైన వస్తువుల్ పారఁ జూచి
గుండె నీరయిపోయి దిగ్గునను లేచి
నంచి వేరొక్కచోఁ దాచి జటివరుండు.

కం. చిత్తం బస్థిరమై యు
న్మత్తునిక్రియఁ బరుగుతోడ మాయావి దురా
యత్తుఁడు తోఁటకు జేరెను
బెత్తనమింకఁ దలఁపఁ దుదకు వెతలగు ననుచున్.

సీ. మును నన్ను హిమశైల వనమున వంచించి
సౌవర్ణ లింగంబు సంగ్రహింపఁ
దలఁచి యోగినిచేతఁ దనచావుముందుగాఁ
దప్పి కాననసీమఁ దారుకొన్న
బాలిశురాలు కరాళి దుర్బుద్ధిని
మించుదౌష్ట్యము విరమించు కొనక
జటినివేషముఁదాల్చి సంచరించుచు నిట
నాయున్కిఁ దెలిసి యానగజగుడికి

గీ. చేరి ద్విజపత్ని గుడికేగు దారిఁగాచి
యెవ్వియో దుష్టనీతుల నింతిమనము
బ్రమయఁజేసి తదీయమహా ప్రార్థనమున
నుపవనంబునఁ జేరె నా కపటచరిత.

గీ. నన్నుఁ గొలిచెడునాఁట నానాఁటిదాల్చు
నల్లవన్నియచేల యీనాఁడు గుడినిఁ
గొన్ని పరికరంబులతోడఁ గూడఁ దాచె
సిద్ధమిది కరాళి యటంచు బుద్ధిఁ దలఁతు.

గీ. కాంతలకు యోగ్యమగు నలంకార వస్తు
వితతి దేవాలయంబున వెలఁది విడచి

చనుట నూహింప జటలుఁ గాషాయములును
దాల్చియుండెఁ గాఁబోలు నుద్యానమందు.

కం. హిమశైల మేడ? జనపద
రమణీయగృహంబు లేడ ♦ రక్కసియై సం
యమినీవిధు లందునటె వ
సుమతి నసాధ్యంబుగలదె? ♦ సుదతుల కెందున్.

గీ. గహనవాసిని రక్కసి ♦ కఠినచిత్త
నిరత మానవహింసాతి♦నీచహృదయ
తరుణి మాయాప్రచారిణి ♦ తలఁచి చేయ
దాని కిల ఫలింపని దొ♦క్కటేని గలదె?

గీ. అంతపనిజేసె నాయందుఁ ♦ బంతమూని
మున్ను; నిపు డెట్టి హింసను ♦ బూని చేయఁ
దలఁచి వచ్చెనో యిచటికి ♦ దానిమాట
యన్న నాడెందమెంతో భ♦యంబునొందు.

గీ. పారిపోయెను దనచావు ♦ దూరమైన
ముందు; నిపు డెట్లు పోనిత్తు ♦ నిందు దాని
తనువు గ్రద్దలఁ కిడకుండఁ ♦ దపసిరేఁగ
దల పొలము నుండదనుట త♦థ్యంబుగాఁగ.

కం. అని విస్మయ సంభ్రమ సం
జనిత మహోద్వేగ పరవ ♦ శతలు బెనఁగొనన్
ఘనతమిని మిట్టు పల్లం
బని తెలియక వచ్చుచుండె ♦ నతఁ డవ్వేళన్.

వ. అంత నిక్కడ.

చ. మునివరు నాజ్ఞశీర్షమునఁ ♦ బూని కుమారుఁడు సోముఁ డట్టిరే
యిని వనమార్గమందుఁ జరి ♦ యించుచుఁ జిత్తమునందుఁ గన్నతం

డిగ్రినిఁ గృపఁ బ్రోవుమంచుఁ బలు ♦ రీతుల శంకరు సన్నుతింపుచున్
జననియుఁచాతురీకృతి క•సమ్మతిఁజూపుచు దుఃఖమొందుచున్.

ఉ. మూఁడవజాము రాఁదొడఁగెఁ ♦ బోయినతాపసి రాఁడు దుష్టు లీ
జాడల నైజవర్తనలు • సల్పుట కానఁగరాదు మాయ లిం
కేడఫలించు సిద్ధుని య ♦ హీన నిజద్యుతిముందు రేపటం
బ్రొడతనంబుఁజూపి రిపు ♦ పుంజములన్ నడపింతు రచ్చలన్.

చ. తొలుతఁ గరాళ వచ్చుటకుఁ ♦ దొయ్యలిచే రచియింపఁబడ్డ నా
వెలుపలి తోఁటవాఁకిటికి • విప్రుఁడెఱుంగని దారుయంత్రిపున్
జిలుకుబిగించి సోముఁడల • సిద్ధకుశాజనశయ్యయందు ని
శ్చలముగఁ బవ్వళించె సువి • చారుఁడు మీరిన నిద్రసౌఖ్యనన్

వ. ఇట్లు సుకుమారుండగు సోమకుమారుం డారాత్రి మూఁడవ యామంబు సగంబు నంతవఱకు సిద్ధుని యాజ్ఞాప్రకారంబు జాగరణం బత్తి జాగరూకుండయి రచియించి యలసటనొంది తన్నుని యోగ్యం బగు తల్పంబునందు శయనించి చల్లగ వాతపోతమ్ముల కెంతయు హాయిఁజెందుచుండ నంత.

సీ. సకల జీవుల కహ♦శ్శ్రమదావు మంత్రంబు
ముల్లోకముల కన్ను•మూఁతమందు
పుణ్య జాగరణ నిఃర్మూలన సూత్రంబు
అతివేగ రాత్రుల • నంపుజోదు
పైసొమ్ముఁగోల్పుచ్చి ♦ పంపుమచ్చలమారి
ఘన తస్కరులపాలి ♦ కన్నతల్లి
జగదంత లాదృశ్య ♦ సంచార యోగిని
స్వప్నేంద్ర జాలిక ♦ సంగడీఁడు

గీ. జపతపోయోగ విఘ్నవి♦చారముద్ర
మూఢ విద్యార్థి శిరముల ♦ నాడు భద్ర

పంక్తికంఠాను జన్మకృ♦పాసముద్రి
నిద్ర యుర్వీశ సోము స♦న్నిధినిఁ జేరె.

గీ. పట్టనదు రేయి యావజ్ర♦ నాభ సుతుఁడు
జ్యేష్ఠతోఁ గూడి నాట్యంబు ♦ సేయ నిద్రఁ
గాంచి యానంద వివశుఁడై ♦ కన్నుదోయి
యర్థముగ మూసి హాయని ♦ యావులించె.

గీ. కావిదుప్పటి తనువెల్లఁ ♦ గప్పుకొనియుఁ
గొట్టిలేపినఁ దెలియని ♦ గుర్రుతోడ
గాఢ నిద్రనుజెందె నా ♦ కాళరాత్రి
గృహమునె ల్లెడ నైశ్శబ్ద్య ♦ మెసఁగుచుండ.

వ. అంత నక్కడ హేమావతి తానుదెచ్చిన ఫలాహారంబు లెల్లఁ గరాళికకు నివేదనం బాచరించి యిష్టాగోష్ఠికథనంబులఁ గొంత కాలంబు పొద్దుపుచ్చి వివిధహింసా విచారంబుల కుపచయంబైన యర్ధరాత్రం బాసన్నంబగుట నెఱిఁగి తన కార్యంబు నిర్విఘ్నంబుగా సమాప్తి నొందున ట్లనుగ్రహింపుమని కరాళీచరణంబులకు బ్రణమిల్లి ముందారక్కస నొసంగిన ఖడ్గంబు కరంబునం దమర్చి నిశ్శబ్దంబైన తన గృహాంగణంబు నలువంకలఁ బరికింపుచుఁ బ్రాంగణంబున నున్న కుశాజిన తల్పంబున గాఢ నిద్రావశంబున శయనించియున్న సుకుమారుండు తన కుమారుండని యెఱుంగక సిద్ధుండని తలంచి తెగ వ్రేయ నిశ్చయించి శీర్ష భాగంబున నిలువంబడి యాకాశంబువంక జూచి తనకిష్ట దేవతయగు భవాని కభివందనంబుఁ గావించి యిట్లని నుతించె.

సీ. పతివార్త తెలియక ♦ పరితప్తమా మది
నిదమిద్ధ మనుమాట ♦ నెఱుఁగలేక
సంసార మెల్ల నీ ♦ జటి చేత క్షీణింపఁ
గల దన్న దుర్భీతి ♦ కలుగు కతనఁ

బతి రక్షణ రచించు ♦ పని పతివ్రత ముఖ్య
విధియంచు బయనమై ♦ వెడలుకతన
నీ వియోగిని చెప్ప ♦ హింసా విచారంబు
నీయాజ్ఞ యని నమ్మ ♦ జేయుకతన
మానవతినయ్యు సాహస ♦ స్త్రీనిషాట
దానఁ బాపంబటంచు నేఁ ♦ దెలిసి తెలిసి
చేయుచుంటిని నిన్ను సా♦క్షిగను జేసి
తుదకు నన్నేమి చేయ నెం♦చెదవొ తల్లి!

గీ. భువనములకెల్లఁ గర్తవు ♦ భోక్త వీవె
కాన నీపంపుఁ జేయుట ♦ కార్యమగును
గరము నాయది తీక్ష్ణ ఖ♦డ్గంబు నీది
కార్యమిది యెట్టు లగునొకో♦కడకుఁ దల్లి!

గీ. అనుచుఁ గన్నుల నఱమోడ్చి ♦ యంబ కెఱఁగి
మనము పెనువజ్రి తుల్యంబు♦గను రచించి
ఖడ్గధారను దనయుని ♦ కంఠలతిక
ధీరయై తన్వి ముమ్మారు ♦ తీడి గోసె.

వ. అంత.

ఉ. కన్నులుగానరాక భయ ♦ కంపితయై వెసఁ దల్లడిల్లుచుం
దిన్నఁగఁ జేతులం గనిన ♦ తెన్నన రక్కసియున్నచోటఁ గా
పన్నతఁబోయి తద్రుధిర ♦ పంక విలేపిత ఖడ్గహస్తముల్
మున్నుగ మోడ్చి మ్రొక్కులిడి ♦ భూసురపత్నియనేక భయంబునన్.

ఉ. పుట్టినదాది పాపములఁ ♦ బూనిక చేయనిచేతు లివ్వి నేఁ
డిట్టి యసహ్యకృత్యము త్వ♦దీప్సితసిద్ధికిఁ గాఁగఁ జేసె నిం
కెట్టి యనుజ్ఞ నిచ్చెదవొ ♦ యిప్పుడు చేతును సంశయంబు లే
నట్టి మనంబుతో; నరక ♦ మెట్టులు తప్పదు నాకు యోగినీ!

చ. అనినఁ గరాళి నవ్వి ♦ యబలా! జయమందితి వింక లేని భీ
తినిఁగొనకమ్మ! కత్తి నిటు ♦ దెచ్చి జలంబులముంచి చేతులం
బనుపడ నీరముంగడిగి ♦ స్వర్ణమయంబగు లింగమూర్తినిన్
గొనియిటు తెమ్ము; జాగు చెడు♦గుల్ కలిగించును; లెమ్ము పైనమౌ.

చ. తనయులఁబంపు నీదుతలి♦దండ్రులయింటికి ముఖ్యమైన సొ
మ్మును మణివస్త్రరూప్యచయ♦ముంగొని వేగ మెరమ్ము, తెల్లవా
రిన శుభ వేళగాదు, పలు♦రీతుల లోకులు విస్ఫురంగముల్
పొనరుచుచుందు, రెంతవడిఁ ♦ బోయిన యోజనమైన సాగునే?

ఉ. వేగమె శీత శైల తట ♦ విశ్రుతకానన సీమఁజేరి ది
వ్యాగమ వేదియైన పతి ♦ ప్రాణభయంబును బాపునప్డు నా
త్యాగముఁ జూతుగాక యిది ♦ తక్కఁగ లేదిట కార్యమెద్ది నీ
భోగవిలాససంపదకు ♦ మూల మతండు పతివ్రతామణీ!

గీ. వినుము కలవెన్నొ తొందర ♦ పనులు ముందు
మనకు నిచ్చోటఁ దడయుట ♦ మంచిదగునె?
అమ్మ! ఆలస్య మమృతం వి ♦ షమ్మటనఁగ
వినమె పెద్దలు బోధింప ♦ వెలఁది మున్ను?

వ. అనుచు నాకరాళి మిక్కుటంబుగ నవినీతులు బోధింప
విని విని యా లతాంగి తలయూచి యప్పుడు.

గీ. పాపభయ మొక్క ప్రక్క వి♦భ్రాంతియొక్క
యెడను బాధింపఁ బూజనా ♦ గృహముఁ జొచ్చి
స్వర్ణశివమూర్తి యుండిన ♦ చందనంపుఁ
బెట్టెయకుఁగల తాళముల్ ♦ విప్పుచుండ.

చ. ముని కడువేగవచ్చి తన ♦ ముందువచించినచోట సోమునిం
గనక గృహంబుఁ జేరెనని ♦ కల్పితమౌ నిజశయ్య జాడకున్
వినుత నవీనకంఠరవ ♦ విశ్రుతపక్షిని దల్చి నంగుళీ
ధ్వని వెలయించుచున్ బలు వి♦ధంబుల సోముని బిల్చుచుండగన్.

చ. నవగళశబ్ద విశ్రుతి వినంబడినంతనె యాలతాంగి త
చ్ఛివునటపీడి సీయనుచు శిష్యులు పాఠముఁజెప్ప పుత్రునిన్
సవరణఁబిల్చిరంచు గృహశాలను దాఁటి కవాటపత్రముల్
జవమునలాగి ద్వారమున సంయమివర్యునిఁజూచి భీతయై.

గీ. వెట్టిబట్టినరీతిని వెఱగుపడియు
నిట్టనిలువున నీరయ్యె నీరజాక్షి
పరుగు పరుగున ముంగిటి కరిగి దూగి
శయ్యపైనున్న దుప్పటి జారనీడ్చి.

గీ. దీర్ఘనిద్రను గంఠంబు దెగి పరుండి
యున్న సుకుమారు సోమునిఁ గన్నులాఱఁ
జూచుకొని బాష్పములు జొటజొటను వ్రాల
నెత్తిమోదుచు నేడ్చెఁ దండ్రీ! యటంచు.

చ. పుడమినిఁ దల్లులెల్లఁ గడుఁ బున్నెపు నోములు నోచి పుత్రులం
బడసి తదీయపత్నులతి భక్తినిఁజేసెడు సేవలందుచున్
గడు సుఖయింపఁజూచియు నకారణరీతిఁ గిరాతవోలె నేఁ
గొడుకును బుద్ధిమంతు గుణిఁ గోవిదుఁ గొంతునుగోసి చంపితిన్.

క. కన్నులకు విందుసేసెడు కడుపుపంట
వంశకర్తను సత్కళా ప్రకటమూర్తి
నన్ని చదువులు నేర్చిన యాత్మజాతుఁ
జంపుకొనుపాపి నేఁగాక జగతి గలదె?

గీ. తలపఁ దానొక్కదానిని దైవమొకటి
తలఁచు ననుమాట భువి నసత్యంబయగునె?
స్వర్ణలింగంబు నల్లన సంగ్రహింపఁ
దలఁచి జ్యేష్ఠపుత్రుని వధ సలుపుటయ్యె

చ. పరుల నకారణంబుగను బట్టి వధింపఁగ బూనునట్టి మ
ష్కరులకు నాత్మనాశనము గల్గుట సిద్ధము మూషకంబు ని

బ్బరముగ వడ్లపుట్టిఁయని ♦ పాములఁ బెట్టెను జీల్చి లోనికిం
బరుగున బోయి భోగి కళనంబగు చందను: నైతి నే నిలన్.

కం. అని యేత్రోవను నెట్టులఁ
జనియెనొ? యమితాశు గతిని ♦ శక్యమె తెలుపన్
గను రెప్ప వాల్చునంతకు
వనజాక్షి కరాళిపాద ♦ వనజములఁ బడెన్.

ఉ. సిద్ధుఁ డటన్న బ్రాంతి నత ♦ సీకుసుమాంగు వధించితిన్ సుతున్
బుద్ధి నశించి యాసుముని ♦ పుంగవుఁ డెచ్చటి కేగెనో ప్రభా
బద్ధశరీరుఁడై యిపుడు ♦ వచ్చి చరించుచునుండె, నోషధీ
సిద్ధులు చావరన్ననుడి ♦ సిద్ధమయయ్యె నిఁకెట్టు లమ్మరో!

ఉ. పెన్నిధిఁ గాంచి పోఁగొనిన ♦ బీదవిధంబున సోముఁ జంపుటన్
ఖిన్నత గట్టెఁ బ్రాణపతి, కిం గడుదూరమునైతి యోగసం
పన్నుఁడు మౌనియుం బ్రిదికెఁ ♦ బైఁబడివచ్చె నకీర్తిభూత మే
నన్నివిధంబులం జెడితి ♦ నమ్మరో! నాగతి యేమి యింకిటన్?

గీ. చెలఁగి యీపెద్దకొడుకు సం ♦ జీవితునిగ
ముందుగాఁ జేయ నీప్రజ్ఞఁ ♦ బూనవేని
నేను దగుదంచు నీవెంట ♦ రాను తల్లి!
విడిచెదను బ్రాణపంక్తిని ♦ వేగనిపుడు.

వ. అని వృకావలి జుట్టుముట్టుకొని యాత్మనాథుఁ బరిగ్రహింప సంతాపించు సారంగి చందంబునఁ బాదంబులం బడి పరిదేవనంబు చేయు నాహేమావతిని లే లెమ్మని యదలించి యీయింతుమంత పనికై యింత సంతాపింపవలయునే యని వికటంబుగా హాసంబు సేయుచు సాహసురాలగు నాడుపుట్టువునకు సాధ్యంబుగాని దుండునే యని యామె చెవియందొక మహామంత్రం బుపదేశించి ఖడ్గం బొసఁగి పంపిన నాకులకాంత యప్పటి కంతకన్న వేరొండు మార్గంబు లేమిని,

తల్లీ! నీపంపు పాపం బైనను బవిత్రింబని చేయుదుఁగాక యని, మరలి మునియున్నచోటి కరుదెంచు నంత.

చ. తలుపు గుభాలునం దెఱచి ♦ తన్నొకరీతినిఁ గాంచి యచ్చటన్
నిలువక పర్వునం జనిన ♦ నీరజనేత్రను గాంచి సంశయా
కులమతి ముందుగాఁ దనకుఁ ♦ గూర్చిన తల్పముఁ జేరి సిద్ధుడం
దుల శయనించె సోముఁడని ♦ తొందరపాటునఁ దప్పి పిల్చినన్.

చ. పలుకఁడు నిద్రపట్టెనని ♦ పచ్చడ మవ్వల కీడ్చి నెత్తురుల్
పలపల కారుచుండ మెయి ♦ బాసిన కంఠముఁగాంచి డిగ్గునన్
నిలిచి నభస్థలంబునకు ♦ నిట్టగఁ జేతుల నెత్తి యో హరా!
తులువలు నేనటంచితని ♦ దున్మిరి, కట్టడు బాసెనే కటా!

ఉ. పాఱుని ముద్దుకుర్రనిలు ♦ పాపము నెంచక చంపియున్న యా
కూరులు నన్నుఁబట్టుకొని ♦ గొంతునుగోసిన నాకు మేలు చే
కూఱునటందు నీపదమె ♦ కోరుచుఁ గాయముఁ బాయునట్టి వి
స్తారసుఖంబెకాని యయ ♦ శస్థితి కల్గఁగఁ జేసితే ప్రభూ!

వ. అని పలువిధముల ధరణీసురకుమారు మృతికి సకరుణం బుగాఁ బురహరుం గూర్చి పరిదేవనంబుఁ జేయుచున్న నా యోగపురు మునిసమీపంబున కా ద్విజసువాసిని యతిసాహసంబునం జనుదెంచి తన చేతనున్న ఖడ్గంబు మునిముందటం బడవైచి శిరోజంబులు విరియ ధూళిధూసరితాంగియై మిన్నుముట్టెడి భయస్వనంబున ముఖతాడ నంబుఁ గావించుకొనుచు 'రక్కసుండగు నీమునిహతకుండు కపటో పాయంబున నాపతి నడవికంపించి నన్ను నాధనంబును నపహరింపఁ దలచి సోమకుమారునిఁబట్టి వధించుచున్నవాఁ డక్కటక్కటా! యింత యన్యాయం బుండునే? నేనింత దిక్కుమాలిన యనాథనైతిఁగదా యని యుచ్చైస్స్వనంబున రోదనంబు గావించుచున్నంత.

గీ. ఊరి వారెల్లఁ బరుగునఁ ♦ జేరవచ్చి
యద్భుతంబు విషాదంబు ♦ నందుచుండి

రెంత యన్యాయమిదియంచుఁ • జింత మునిఁగి
యున్న హేమావతినిఁజూచి • యున్నరనుచు.

ఉ. కర్త్రిని ముందువైచియు న • కారణరీతిని నేడ్చుచున్నయా
బిత్తరిఁ గాంచి తాఁ బయిని • వేయఁగడంగెను నింద యక్కటా!
నెత్తికినెక్కె జ్యేష్ఠ, కను • నీచగుణంబున కాస్పదంబునై
చిత్తము క్రూరబోధనలఁ • జిక్కెను సాధ్వికి నేమిచెప్పుదున్.

చ. పరమతిఁజిక్కి నీయువిధ•పద్ధతిఁ గూర్చి నిజంబుచెప్పినం
దిరముగ నమ్మువారెవరు • దిట్టగఁజేసియుఁ జేయనట్టు లీ
నరహాతకుండు చెప్పునని • నవ్వుదు రంతియకాక లాభమే
మరయఁగలేదు నే జరుగు • నట్టిది చూచుచునుందు మౌనినై.

ఉ. ఈసతిఁ దెల్పు వార్తవిని • యీపురినేలు విభుండు న్యాయవి
న్యాసము గాంచలేక వడి • నాదగు కంఠముఁ ద్రుంప నాజ్ఞ త
ద్దాసుల కిచ్చుఁగాక మఱిఁ • దత్తఱమందకయుందు నిట్టిస
న్న్యాసిమృతింపఁగాఁ గొఱత•యౌనొకొ! బ్రాహ్మణబాలుఁడేచనన్.

సీ. పుట్టినప్పటినుండియు • భూరిదుఃఖ
ములకుఁ బుట్టినిల్లైన యీ • భూమిసురుఁడు
న్యాయవిధియైన రాజుచే • నపయశంబు
గడప మృతినొందుకంటె భా•గ్యంబుగలదె?

గీ. తోఁటనుండి కరాళి యీ •దుఃఖకార్య
మును రచించెను సందేహ•మును గొనంగఁ
బనియులేదిప్పు డావార్త • బయలు వఱుప
రాదు పరువెత్తు నేఁడు క•రాళి యటుల.

గీ. నేఁ దెలియ నట్టులనె యుండి • నీవె చంపి
తంచు నన్నెవ్వరడిగిన • నౌనటంచుఁ
బలుకు చుండెదఁ దనగుట్టు • బయటికేమి
వెళ్ళదనుచుఁ గరాళి కొ•న్నాళ్ళునిలుచు.

గీ. సకల బ్రహ్మాండములనేలు • శర్వుఁ డజుఁడు
వజ్రనాభుని నిచటికిఁ•బంపెనేనిఁ
బుత్రుఁ బ్రదికించి పతికిఁ జ•రిత్రఁ దెలిపి
మొగమున నలదుదుఁ గరాళిఁ • బూది నేసి.

వ. అని మనంబున యోగానందుండు నిశ్చయించుకొని యెవ్వ రేమి యనినను బల్కరింపక నేలఁ జూచుచు మనంబున శివధ్యానంబు సేయుచు మౌనముద్రఁ దాల్చి యున్నంత నుషఃకాలం బగుటయు

గీ. కర్మసాక్షినై యిటువంటి • కార్య మవని
పతికి నెఱిఁగింప కుండుట • భావ్య మగునె?
యనుచుఁ జనుదెంచనో యన•నతి విభాప్తిఁ
దపనుఁ డుదయించె వేగ ను•దయ శిఖరికి.

గీ. తెల్లవాఱె నటంచును • నెల్లవారు
గుంపులై వచ్చి పోవు నా • గోలఁ జూచి
నృపతియాజ్ఞఁ గైకొని భటుల్ • నెలఁతమాట
తథ్యమని పట్టుకొనియు నా • తపసివరుని.

సీ. క్షితిపాలు ముందట • నతివేగఁ గొంపోయి
కట్టియుంచిన రుక్మ•కాంతు డవుడు
మతిమంతుఁ డగు తన • మంత్రినిఁ బిలిపించి
యిందలి సత్యంబు • నెఱుఁగు మనుచుఁ
పెద్దలై తగుధర్మ • వేత్తల రావించి
సతినిఁ దత్పుతుని భా•స్కరుసిఁ బిలిచి
వివిధ సామంతులు • వినతులై కొలువంగ
సింహాసనంబునఁ • జేరియుండి

గీ. తీక్ష్ణ ఖడ్గంబుతోఁ గూడఁ • దెగిన సోము
కంఠము శరీరమును గని•కరము దోఁప

సభ్యతతి ముందు పెట్టించి♦సత్యమంత
తేట పఱపంగ లేఁడయ్యె ♦ ధీరుఁడయ్యు.

సీ. ధీరుఁడౌ తపసి భ♦క్తిజ్ఞాన వైరాగ్య
నిరత సదాచార ♦ నియతి నెఱిఁగి
పరమ పాతివ్రత్య ♦ భరితయౌ నిజపత్ని
సూనృతవ్రత మన♦శ్శుద్ధి నెఱిఁగి
నిరతంబు యజమాన ♦ నిత్య యతోవ్రత
చిరకాంక్షితంబైన ♦ చిత్తమెఱిఁగి
గుణవంతుఁ డగుసోము ♦ గురుతర వినయాది
సుగుణ సంపత్తి వి♦శ్రుతి నెఱింగి

గీ. సతత విశ్రుత గార్హస్థ్య ♦ సత్కృతార్థ
మైన తద్గృహపుణ్య వి♦ధాన మెఱిఁగి
నృపతి తన సభయం దిద్ది♦నిజమటంచు
నేర్పఱుప లేఁడ యితరుల ♦ కేమి తెలియు?

గీ. చంపితేమయ్యె? సుతుని నో♦సంయమి యన
నిజము నిజమన్న మాటయే ♦ నిగిడి పలుకు
సాక్షి నాకేల యనుచును ♦ సాగిపలుకు
మోగనిష్ఠుండు లోన నేఁదో? తలంచు.

వ. ఇట్లు మాణిక్య పురాధినాథుండగు రుక్మకాంతుండు సత్యా సత్య విచారంబు నేర్పరుపఁ జాలక యున్న సమయంబున; నచ్చోట దుహినగరి పరిసరంబున సుశీలయాశ్రమంబున వజ్రనాభుండు సుఖం బునఁ గాలంబుగడపుచు గృహారామ పుత్రమిత్ర కళత్రాదులఁ జూడఁ గోరి నిర్గమనోన్ముఖుండై కరయుగంబు మోడ్చి పరోపకార శీలయగు నాసుశీల కిట్లనియె.

మ. సతినిం బుత్రుల నాప్తబాంధవుల నే ♦ సంతోష ముప్పొంగ స
మ్మతిఁ జూడంగ ననుజ్ఞ నిచ్చి యిఁకఁ బం♦పన్ రాదె మానంబు స

ఖ్యాతముం దొప్పఁగ నేగె నుంగరము వేఁడ్కన్ నాకు నిప్పింపు నే
గృతకృత్యుండ నటంచు నేఁగెద మదీ • యేచ్ఛా ప్రకారంబునన్,

గీ. తవిలి సౌభాగ్యలతిక సం•దర్శనంబు
చేయు భాగ్యం బదెప్పుడు • చేరు నాకు
ననుచు బ్రీతిమాలుకొనుచున్న • యువనిసురుని
రమ్మటంచును దా నేఁగి • రయముమీఱ.

వ. ఇట్లా వియోగిని వజ్రనాభుని నొక్కచో నుండ నియమించి ముందు నేనేగి యాదేవితో నీ వచ్చు వార్త విన్నవించెద నవసరం బైనచో భవత్సంకేతార్థంబుగా నొక్క శంఖా రావంబు గావించెద. అది విని రావలయు నని పలికి సుశీల చనిన యనంతరం బొక్క ముహూర్తకాలంబునకు శ్రవణసుఖంబగు నొక్క శంఖా రావంబు వినవచ్చుటయు భూసురుండు గుహాద్వారంబుఁ బ్రవేశించి యచట నొక తేజోరాశియగు వ్యక్తిం గాంచి సౌభాగ్యలతికా మహాదేవి యీయా మెయగుట మనంబున నిశ్చయించుకొని సాష్టాంగంబుగ నమస్కరించి ధ్యానించి నిలిచి చేతులు ముకుళించికొని తన చరిత్రంబంతయు నవిస్తరంబుగా నెఱింగించి తన సిద్ధాంగుళీయకంబుఁ గటాక్షించి యిప్పింప వలయునని వేడుకొనిన నా గృహస్థున కద్దేవి యిట్లనియె.

సీ. పృథివీసుర జ్యేష్ఠ • వింటి నీ చరితంబు
నంతయు మదిగల్గె • వంత మిగుల
మాణిక్యపురి నీదు • మందిరంబున నున్న
సిద్ధుని చరితంబు • చెలఁగి నీవు
మాసుశీలకుఁ జెప్ప • మతిమంతురాలైన
యది వచ్చి నాతోడ•నప్పుడపుడు
వినఁజెప్ప నతఁడు మా•ప్రియ బాంధవుం డగు
నాతిథ్యమున నీవు • నతని నలరఁ

గీ. జేసితివటన్న నీవు మా • స్నేహితుండ
వతని నిచ్చోటికిని వచ్చునట్లు•సేయు

టరయ ముఖ్యంబటంచు ని ♦ న్ననుసరించి
వచ్చునట్లు సుశీల నేఁ ♦ బంపఁగలను.

ఆ. వె. ఆసుశీలదేవి ♦ కంగుళ్యమణి నిచ్చి
పంపుదాన నదియు♦ బజ్జ వచ్చె
నేని నొరుల బాధ ♦ లెనయక నీయింటఁ
జేరఁగలవు బొమ్ము ♦ శీఘ్రగతిని

చ. అని సెలవీయఁ గైకొని ధ♦రామరుఁ డప్పుడు దేవి చిత్తమం
చును మరి వెన్కకుక్ మరలి ♦ శోభిలుచున్న గుహాప్రదేశ మం
దునఁ గడు దేజరిల్లు నల ♦ త్రొయ్యాలి దివ్యతనూవిలాసముం
గనుఁగొని యబ్బురం బొదువఁ♦గ్రమ్మఱి ముందటిచోటఁ జేరితాక్

ఉ. నేఁగనుచుండఁ దద్గుహా వి♦నిర్మలబుద్ధి సుశీల చేరుటల్
బాగుగ నిప్పు డెందరికిఁ ♦ బల్మఱుఁ జూచినఁ గానరాదు తా
నీగుహనున్న దేవియగు ♦ నే? తలఁపక్ మరికాదు తన్మహా
ద్యోగ విధాన సంగతిని♦యుక్తగనై చనబోలుఁ గానకక్

వ. అని వితర్కించుచుఁ దన యెప్పటి నెలవునకు వచ్చి యంత కుమున్న వచ్చి యచ్చోటఁ దన యాగమనంబున కెదురు చూచు చున్న సుశీలాదేవిం గాంచి యతండు విస్మయంబంది, తాపసీ! నేన మ్మహాదేవి సందర్శనంబునకు వచ్చునప్పుడా దేవి నన్నొక్క కార్యం బు తన దేశికురాలి యాశ్రమంబునకుఁ బంప నేనావని నెరవేర్చు కొని వచ్చునంతకు నీతోడ మాదేవియే కొంత సంభాషణం బొనరిం చుచుండుటం గాంచి తదాజ్ఞగైకొనక యందుఁ బ్రవేశింప రాము నిచ్చోట వసించి భవదాగమనంబు నిరీక్షించుచుంటి, నని పలికి యూర కున్న సద్ధరణీసురవరుం డా జటాధారిణితో నిట్లనియె.

మ. జననీ! నీపరమాదరంబున మన ♦ శ్శాంతంబు ప్రాపించె స
న్మని సేవ్యంబగు తీర్థశైలవన సం ♦ దోహావలోకంబు గ

గ్గెను ధన్యత్వముఁ జెందె జన్మము నడం♦గెం బాపపుంజంబులున్
వనితం బుత్రులఁ జూడ రేపె చన నా♦జ్ఞం జేసె నీతోడుతన్

ఉ. తల్లి! మదీయమైన సుకృ♦తంబుల కన్నిటికన్న మిన్నయై
చెల్లిన కార్యమొక్కటి ర♦చింప ననుజ్ఞ యొసంగె దేవి నీ
వెల్లి సుశీల వెంటగొని ♦ యేగుము సిద్ధతపఃఫలంబు శో
భిల్లఁగ నుంగరంబు కడ♦వ్రేలికిదాల్చి యటంచు సత్కృపన్

ఉ. యోగిని ప్రాణదాత్రి మహి ♦ మోజ్జ్వల చారుశరీర సత్కృపా
త్యాగ గుణప్రశస్త ననుఁ ♦ దల్లిగఁ బ్రోచిన పుణ్యసాధ్వి ధీ
సాగర దేవి పంపునఁ బ్రి ♦ సన్నత నావెనువెంట నింటికిన్
రాఁగలదంట నాసుకృత♦రాశి ఫలించును రేపు పక్వమై

గీ. నిన్ను మాసిద్ధు నొకచోట ♦ నియతిఁ జేర్చి
యాలు బిడ్డలతోఁ గూడి♦యర్చనంబు
జేసి యాతిథ్యమిడు♦భాగ్యసిద్ధిఁ రేపు
గలుగు నాయింట నెంతటి♦ఘనసుకృతమొ?

కం. కాన నుమాపతి తొలుతం
బూని మహాకష్టములను ♦ బొసఁగించి తుదన్
దానొసఁగు సుఖము దుఃఖ
స్యానంతర మఖిలసౌఖ్య ♦ మను నుడి కిరవై

సీ. ఒకపక్షమునఁ జంద్రు♦న కొసంగి కార్శ్యంబు
చేయఁడే సత్కళా ♦ స్థితిని మఱల
నొక మాసమున మోడు ♦ లొగిఁ జేసి తరువులఁ
బొందింపఁడే తిర్గి ♦ పుష్పవితతి
ఒకవేళ నదనదీ ♦ నికరంబు లెండించి
నిండింపఁడే వాని♦ని మహోకతతి
ఒకయేటఁ జేసి ని♦ రుద్యోగిగా నాత్మఁ
బ్రకటింపఁడే మహా♦త్త్వంబు తిరిగి

గీ. సకల జగములు త్రుటిలోన ♦ సగుణ నిర్గు
ణత్వ మొనఁగఁజేయు చిత్కళా♦నందమూర్తి
తొలుత దుఃఖంబుఁ గూర్చి సం ♦ తోష మిపుడు
కలుగఁజేయుట చిత్రమే? ♦ కరుణఁజూచి

వ. కావున భవత్ప్రియాణాం బెల్లి యవశ్యక ర్తవ్యంబని విన్న వించిన నాభూసురమౌళితో సుశీల యిట్లనియె.

చ. తమగృహమందున్నన్న ముని ♦ తథ్యముగా నిజభర్తయంచుఁ దా
మమత దలిర్ప మీపురికి ♦ మన్నన నన్నుపంగఁబూనె నా
కమలదళాక్షి యాతఁ డటు ♦ గాని యెడన్ వృథమూనుగాదె నా
శ్రమగొను టెల్ల నుండునె తిరంబుగ నొక్కయెడన్ మహాత్ముఁడై?

కం. మనమేగుదాఁక నీగృహ
మున నుండునె యతఁడు నీవు ♦ మును నాతోడన్
వినిపించి నట్టి తత్కథ
లనుమానము లేనియట్టి ♦ వని ద్విజవర్యా!

వ. అని యనేక విషయంబుల సిద్ధునిం గూర్చి విచారించు నాసుశీలతో మహీసురుండు, తాపసీ! నీకింత సంశయం బేల? నినుఁబోటి మహనీయురాలితో నసత్యంబు లాడుదునే? నిక్కంబుగ మాయింట నున్న సిద్ధపుంగవుని చరిత్రంబును సౌభాగ్యలతికా మహిదేవీ చరిత్రంబును విన్నతోడనే యెట్టివారికి నైన వారిద్దరును దంపతులనుట పయింబయిఁ దోచుచుండు. ఇదికాక వారిరువురి దేశ గ్రామ నామంబు లొక్కపేర నొప్పియుండుటచేఁ గడమ సంశయం బెల్ల నివారణంబగు చుండు. ఇంకఁ దడవేల? సత్వరంబుగఁ బయనంబు సిద్ధంబు గావింపు మనిన మంచిదనుచు సుశీల, మాదేవికిం జెప్పి మ్రొక్కివత్తు, నని తద్గృహ ద్వారంబుఁ బ్రవేశించి ప్రేవఁబుట్టు బుజంబునఁ నగిలించుకొని తదగ్ర సాంగుళీయకంబు ధరియించి వచ్చిన వారిరువురు నొక్క శుభలగ్నం బునఁ బశుపతి నారాధించి వనదేవతల కెల్ల మొక్కులిడి సమీపా

శ్రీమ ముని ముఖ్యులకెల్ల బోయివత్తు నని చెప్పి వారల వీడ్కొని యనతిదూరంబుననున్న యొక్క రమ్య సరోవరంబు తీరంబునకు నిర్గ మనంబుఁ గావించి యిష్టాగోష్ఠికథనంబుల నారాత్రి సుఖయామంబు గావించి, మరునాఁ డుషఃకాలమున శుచిస్నాతులై కాల్యంబులు దీర్చి సిద్ధాంగుళీయకంబు ధరియించి దక్షిణాదిశాభిముఖులై పరస్పర హస్తా కర్షణంబులు గావించి జయ పరమేశ్వరా యని పరమహంసంబుల చందంబున గగనంబున కుద్గమించి వైమానిక మార్గగాములై యతి శీఘ్రంబున మాణిక్య నగరోపకంఠంబున భూమికిం దిగి పురంబుం బ్రవేశించి రాజమార్గంబునా నిజగృహసందర్శనా కాంక్షులై యతి వేగంబున నరుగుచుండి.

కం. రాజగృహస్థలి ముందటి
బాజారున గుంపులైన ♦ ప్రజలను చింతా
భాజనులను గాంచి విధి ని
యోజితులై వారలిరువు ♦ రొగిచని కాంచన్.

ఉ. న్యాయము దీర్పలేక నర ♦ నాథుఁడు యోగి కిరాతుఁడంచు న
న్యాయ విచారుఁడై యతని ♦ నాశుగఁ గంఠముఁద్రుంప నాజ్ఞఁదా
జేయఁగఁ దద్భటోత్తములు ♦ చెచ్చెరఁ దా మురికంబమందు దు
ర్జేయుఁడటంచెఱుంగకయ చేర్చిరి♦ యోగిని నిర్దయాత్ములై.

వ. అంత నాభటులతర్జన భర్జనంబు లాలకించి గృహస్థుండు దు స్సహ వేదనాదూయమానమానసుండై యప్పుడు

సీ. సుతవియోగార్తిచే ♦ శోకించి స్రుక్కిన
పరమసాధ్వీమణిఁ ♦ బత్నిఁ గాంచి
యురికంబమునఁ బ్రాణ ♦ ముండ దింక నటంచుఁ
శివునాత్మ స్మరియించు ♦ సిద్ధుఁ గాంచి
కంఠంబు ఛిన్నమై ♦ కట! కటా! మహినున్న
సుకుమారుఁడగు పుత్రు ♦ మొకముఁగాంచి

జనకుండు భార్యయు • సమసి రంచుఁ దలంచు
పరితాప మొందు భాస్కరునిఁగాంచి

గీ. పదిజనంబులు పదినోళ్ళఁ •బలుకుచుండ
రచ్చ పాలైన తన యింటి•మచ్చఁ గాంచి
కలుషహర! శంకరా! యెట్టి • కష్టమనుచు
భూమిపైఁదెళ్లి ద్విజుఁ డంత • మూర్ఛమునిఁగి

వ. అంత.

కం. జటినీమణి యీ యద్భుత
మటనున్న జనంబువలన • నంతయు విని యు
త్కటసంభ్రమాకులత నం
తటఁ జని యారాజుఁగాంచి • తడయక పలికెన్.

మ. నరనాథో త్తమ! యేర్పఱించితివిగా • న్యాయంబు చాల్పాలు నీ
పౌరపాలంతయుఁ గాంచలేవు విదుమీ•పుణ్యాత్ము మానీంద్రునిం
దరుపెద్దల్ భవదీయసత్సభ వసిం • చంగల్గి ధీమంతమా
వరమంత్రాంగముగల్గి యిట్టులఁ బ్రజా•ప్రాణంబులం దీయుదే?

గీ. అనపరాధిని నపరాధి • నరయలేక
నొనఁగెదవు చాల నురిశిక్ష • యుత్తములకు
రాజపద మింపుకొలఁకై మాం•ర్జాలలీల
మూషకప్రాణహరణమై • పొసఁగుచుండు.

గీ. నిలువుమీ దండనం బిఁక • సెలవు నాకుఁ
దెలిసి మరివచ్చి నీకెల్లఁ • దెలుపఁగలను
యొక్క ఘటికాద్వయంబు మా • యొక్క తెల్విఁ
గాంచు మన రాజు సంతోష • కలితుఁడగుచు.

వ. దేవీ! నీచెప్పినట్లు చేయఁగలవాఁడ. నీబుద్ధి కుశలత్వం బిందుఁ బ్రదర్శించుచు మమ్మానందింపజేయుమని వేడుకొని యా సిద్ధపుంగవు విడిపించి వజ్రనాభునిఁ దత్సతీసుత సహితంబుగా నొక-

చోటఁ గాఁపు పెట్టించి సోముని కళేబరంబుఁ గాపాడుచుండఁ దగువారల నియమించి తాను బ్రధానామాత్య దండనాయక సామంత విద్వజ్జన పరివేష్టితుండై నిండుకొలువుండియుండ నా రుక్మకాంతుని యాస్థానంబున నొక్క ముహూర్తకాలంబునకుఁ దప్పక వచ్చి, భూపతీ! యిందలి సత్యా సత్యంబులెల్ల నేనెఱింగితిని. సవిస్తరంబుగ విన్నవింతు వినుమని సభవారెల్ల విస్మయచిత్తులై చిత్తరువుల చందంబున నిరుత్తరులై చూచుచుండ మృదుమధుర గంభీర స్వనంబున నిట్లని చెప్పం దొడంగె.

సీ. అధిప! యీ సిద్ధుండు ♦ హైమాద్రితటసీమ
వసియించి శంకరు ♦ పరమకృపను
ఉంగరంబును స్వర్ణ ♦ లింగంబు నార్జించి
నిత్యంబు తీర్థసం♦సేవఁ దొలఁగ
రక్కసియొకతె క♦రాళయౌ బేరిది
వంచించి యతని న♦మ్మించి తెచ్చి
శాక్తేయులకు బలి ♦ సల్ప నందియు నా
రర్ధరాత్రియు కాళి ♦ కర్పణంబు
గీ. చేయఁబూనుచో నేనొక్క ♦ సిద్ధ కరుణఁ
బడసినట్టి యాశంఖ శ♦బ్దంబువలన
వారి కృత్యమంత నెఱింగి♦వచ్చి ఖలులఁ
జంపి, మానీంద్రు విడిపించి ♦ పంపియుంటి

కం. మాయాశ్రమమున నిలుమని
చేయెత్తి నమస్కరించి ♦ చెప్పిన సరకుం
జేయక యచ్చో విడివడి
ధీయుతుఁడై జనపదములఁ ♦ దిరుగుచునుండన్

కం. అప్పుడు నాచే మృతి నటఁ
దప్పి కరాళియు జటీంద్రు ♦ తపసీయశివుం

డెప్పుడు నాచేఁబడు నని
చప్పుడుగాకుండ నతని ♦ సరసనె వచ్చున్

గీ. వజ్రనాభుని యింట నీ ♦ వర మునీంద్రుఁ
డుండు సమయంబు వేచి తా ♦ నుండె నగర
బాహ్యసీమను వెలుగు భ♦వాని గుడిని
సర్వఖాతుక భూతియు ♦ జడలు దాల్చి

గీ. దైవవిధిఁ దీర్ఘయాత్రలు ♦ తా రచింప
సమయమిది యంచు సిద్ధుని♦సంచినున్న
యుంగరంబు ధరించి యా ♦ యుర్విసురుఁడు
దివ్యహిమశైల తటమునఁ ♦ దిరుగుచుండి

గీ. విధివశంబున వచ్చిన ♦ వెతలు గొన్ని
తప్పఁగొని తీర్థయాత్రా వి♦ధాన మెల్లఁ
దీర్చుకొని వచ్చి కుశలియై ♦ ధీరబుద్ధి
నస్మదాశ్రమ వనసీమ♦యందు నిలిచె

కం. సతియగు హేమావతి తన
పతివార్త వినంగ రామిఁ ♦ బటుతరచింతా
యతమతియై చనియెను బా
ర్వతిగుడికిన్ దేవి కెరగి ♦ ప్రార్థింపంగన్

వ. అట్టి పరమసాధ్వీమణి యగు హేమావతి తనకుల దేవత యగు భవానినిఁ బ్రార్థించుచుండుతఱిఁ గరాళియుఁ దద్గర్భాలయంబున నొక్కచో డాఁగియుండి ప్రత్యక్షంబగు భవాని చందంబునఁ గరుణారసంపుమాటలు వెదజల్లుచు నీయింటనున్న మునిహాతకుండు నీపతిం గపటంబుగా నడవుల కంపించి నిన్ను నీతనయుల ధనయుక్తంబుగా నపహరింపఁ దలఁచి గోముఖవ్యాఘ్రంబు చందంబున నున్నవాఁ డతనిఁ జంపితేని నీకార్యంబులన్నియుఁ జక్కఁబడు, నిన్ను నీపతి సన్నిధిఁ జేర్చుటకు బుద్ధిమంతురాలగు దూతిక నంపుదు, నది చెప్పినట్లు వర్తింపు

పొమ్మని పంచిన మహాప్రసాదంబని దేవీ కరుణారసంబు నేటికి నాపయిఁ బ్రవహించెగదాయని నమస్కార సహస్రంబు లర్పించుచు నింటికివచ్చి మరునాఁ డుదయంబున దేవి పంపున వచ్చితినని తోఁటం బ్రవేశించిన కరాళినిఁ బూజించుచుఁ దన్ని యోగంబున సిద్ధునిగొంతుఁ గోయఁ దలంచునంత దైవవశంబున నతండు దప్పి జననిచే సోముండు నిహతుండుగాఁగ నది తెలిసి పరితపించుచుఁ గరాళి యుపదేశంబునఁ దన యపయశంబుఁ బాఁపుకొనుటకై హేమావతి తన కుమారుని ముని వధించెనని ప్రకటించె; నట్టి క్రూరరాక్షసియైన పిశాచి బ్రహ్మఘ్ని విప్రగృహోపవనంబున నొక్క పర్ణకుటీరమున నున్నయది. దాని ముందుగా నిచ్చటికిఁ దెప్పించినఁ దమకు నెల్లయుం దేటపడు నని చెప్పి, నేనిట్టి విశేషంబు మద్గురు కటాక్షంబున సంపాదించిన జ్ఞానవేదియను శంఖుప్రభావంబునఁ దెలిసికొని మీకెల్లరకు విన్నవించితినని చెప్పి ధర్మ శీలయగు నా సుశీల శివధ్యానంబుఁ గావించుచు నూరకున్నంత.

ఆ. వె. ఆసుశీల చెప్పి ♦ నట్టి సర్వము విని
తనదుగుట్టు బయట ♦ దనరె ననుచు
ధరణిసురునిపత్ని ♦ తల్లడిల్లుచు భూమి
పైనిఁబడియె మూర్ఛ ♦ వచ్చినట్లు.

శా. రాజన్యుండవు డబ్బురంబొదవ దా ♦ రావించి సేనానినిం
దేజంబొప్పఁ గరాళి నిచ్చటికిఁ దో ♦ డ్తెమ్మన్న వాఁడేగి త
ద్రాజాజ్ఞన్ వినిపించి బంధముల నా ♦ రాకాసినింగట్టి వి
భ్రాజద్విద్వదగణ్యమౌ నృపసభా ♦ ప్రాంతంబునం బెట్టినన్.

చ. నృపతి తదీయమౌ కుటిల ♦ నిష్ఠుర వక్రదృగాస్యయాన ధీ
చపలతలన్ సమస్తముఁ గు♦శాగ్రమతిం దిలకించి నిక్కమిం
తపనికి నిద్ది సూత్రమని ♦ నమ్మి సెబాస నెఁ దత్సభాంతరం
బునఁగల పెద్దలట్టులనె ♦ బుద్ధిఁదలంచిరి దానిఁ జూపుచున్.

చ. కుమతి కరాళి యానృపతి ♦ గొప్పసభం దిలకించి యచ్చటన్
విమలమనస్కుఁడై పడిన ♦ విప్రగృహస్థునిఁజూచి మున్ను తా
హిమగిరిఁ జూచివచ్చిన య♦హీనగుణాఢ్య సుశీలఁగాంచి నే
సమయుట నిక్కమింక నని ♦ చచ్చినరీతిఁ బరుండె భూమిపై.

గీ. కొసరిపిలిచినఁ బలుకదు ♦ ముసరికొనిన
పరిజలదిక్కునను జూడదు ♦ భయముచేత
వంచిన శిరంబునెత్తదు ♦ వంచకులకుఁ
గలుగు కష్టంబు లిట్టివి ♦ కడకు జగతి.

గీ. అఖిల జనములు బ్రహ్మహుం ♦ డనినఁగాని
అవని పతియాజ్ఞ భటులీడ్చు ♦ నపుడుగాని
అధిపుఁ డురిదండనంబిడి ♦ నపుడుగాని
యించుకైనను సిద్ధుండు ♦ కించఁగొనఁడు.

కం. హితు లహితులైన లేమిగ
సతి తనయులు దూరమైన ♦ నలుపని చేతల్
మతినమ్మి నృపతి కొట్టిన
మతిమంతుఁడు సహజధృతిని ♦ మానునె యెపుడున్

వ. ఆసమయంబున

సీ. పతబుద్ధిఁ జేసి నేఁ ♦ బట్టిని వధియించి
పాపినైతి నటంచుఁ ♦ బణతికుందఁ
బుత్త్రిఁ డీవిధిఁజెంద ♦ భూమినిఁ దలయెత్తి
మనుదునేయని యజ ♦ మానుఁ డేడ్వ
ననుఁగూర్చి సోముండు ♦ జననిచే హతుఁడయ్యె
నని మాని యపకీర్తి ♦ కిని గలంగ
నీనాఁడె తీత్రనా ♦ కేఁడులు నూరంచు
బ్రహ్మఘ్నియైన ♦ కరాళి వనర

గీ. అగ్రజుఁడు నన్ను నిఁకఁ బిల్వ ♦ డంచు భాస్క
రుండు దుఃఖింపఁ జూచుచు ♦ నుండి నృపతి
యధిక సంశయావిష్టుఁడై ♦ యందు నెవరి
నేమిచేయంగలేక యి ♦ ట్లనియె సభను.

గీ. తల్లి! యోగిని యిందెద్ది ♦ ధర్మమనుచు
నమ్మి యిప్పింతు నురిదండ ♦ నంబు మరల
నేమితోఁచదు నామది ♦ నిందు నీవు
చెప్పినట్టులఁ జేతు నీ ♦ చిత్తమింక.

వ. అని సవినయంబుగ నిండు సభయందుఁ బలికిన నృపతి సంశయంబుఁ బాఁపందలంచి సత్యశీలయగు నాసుశీల యిట్లనియె.

గీ. నృపతిచంద్రమ! నామాట ♦ నిజము నిజము
అనృత మెన్నండుఁ బలుక నాఁ♦వంతయైన
భూమిపతినీవు నొకసాక్షి ♦ నామనంబు
శంకరుండును నీభూత ♦ చయము సాక్షి.

వ. అని యీప్రకారంబున సత్య నిర్వాహణశీలయగు నాసుశీల నిష్పాక్షికంబును దైవసాక్షికంబును దైవసాక్షికంబగు సూనృత ప్రతిజ్ఞనొనర్చి యూరకున్న ధర్మశాస్త్ర విచారణ ధురంధరులగు సభ్యులెల్లరుఁ బరమాద్భుతంబులఁ నేమియుఁ బలుక నేరక చూచుచుండ విజమూకొన్న భంగి నారాజ సభాభవనం బెల్ల నిశ్శబ్దంబైయుండు నప్పుడు.

సీ. కోమలానన లస ♦ త్కుంకుమం బొక వంక
నొక వంక వరభస్మ ♦ నికర రేఖ
లలితమా కుటిలకుం♦తలపంక్తి యొకయోర
నొకయోర శశికళా ♦ యుత శిరంబు
నవరత్నరచిత హా♦రవితాన మొకచెంత
నొకచెంత భోగి భూ♦షోత్కరంబు
జిగిపసిండిమెరుంగు ♦ చేలంబు నొకయెడ
నొకయెడ శార్దూల ♦ ప్రకటచర్మ
గీ. మమరఁ బురుషుఁడో కాంతయో ♦ యనుచు నఖిల
జనము లబ్బురపడి చూడఁ దే♦జఃప్రకాండ
మిలయు నభమును మిరుమిట్లు ♦ గొలుప నొక్క
దివ్యరూపంబ యచ్చోట ♦ దిగుచునుండె.

సీ. ఘుమ ఘుమార్భటి దిశల్ ♦ ఘూర్ణిల్ల సురధునీ
కల్లోలములఁ జల్ల ♦ గాడ్పు లెనయ
దాక్షాయణి ప్రేమ ♦ దాక్షిణ్యసుకటాక్ష
వీక్షణాంచిత శుభ్ర ♦ వక్ష మమర

తరుణేందుకిరణ ని◆స్సర దచ్ఛ రుచిమంద
హాసంబుతోడ స్నే◆హంబు సలుప
వివిధాగమాధార ◆ వీవని తెల్పెడు
ప్రమథసన్నుత జగ◆త్ప్రభుత తెలియ

గీ. సకల గీర్వాణ గణ శీర్ష ◆ నికరమకుట
వజ్రసందోహదీప్త శో◆భత్పదాబ్జ
యుగ సమాశ్రిత బ్రహ్మాది ◆ యోగివైన
యంబికాపతి ప్రత్యక్ష◆మయ్యె నపుడు.

గీ. ఇట్లు ప్రత్యక్షమైన బా◆లేందుమౌళిఁ
గాంచి యానందవివశులై ◆ కదలకుండ
నుండిరట సభ్యు లవనీశ్వ◆రుండు మ్రొక్కి
భక్తి నిట్లని వినుతించెఁ ◆ బ్రమథపతిని

సీ. పంచాక్షరీ దివ్య ◆ భవనాగ్రసంచార!
ఓంకారపీఠ స◆ముజ్జ్వలాంగ!
బ్రహ్మాండ రత్నగో◆పన హేమసంపుట!
జగదాళివిజ్ఞాన ◆ జనకసూత్ర!
బాలేందు కుసుమ లీ◆లా లతాయితజూట!
విద్యుత్త్రయీరూప! ◆ హృద్యనేత్ర!
ఆసత్యరస పరి◆వ్యాప్త శాంతాకార!
ఆదిమధ్యాంత శూ◆న్యప్రచార!

గీ. ఢమరుకధ్వని విభ్రమ◆డ్ఢాకినీము
ఖర మహాభూత భేతాళ◆గణ మహీ జ
లాగ్ని మరు దభ్ర రవి శశి◆యాజకాది
మూర్తియుత! శర్వ! సర్వజ్ఞ! ◆ మునిహృదాశ్య.

ఉ. దక్షసుతా హృదబ్జదళ◆ధామనిధీ! పిశితాశనాన్వయా
ధ్యక్షవిరోధి! క్రూరగజ◆దానవభేది! సరోజనాభసం
రక్షణ కార్యమోది! ముని◆రంజన సత్కరుణాపయోధి! ఫా
లేక్షణ! వహ్ని నిర్జిత సు◆మేషు వినోది! విరించి సారథీ!

ఉ. సుందరసుస్మితానన! వి◆శుద్ధతపోధన రాణ్ణిధాన! సం
క్రందనముఖ్య దిగ్రమణ ◆ రమ్యశిర స్తట సేవ్యమాన! ని
ష్పందకృపాకటాక్షచయ! ◆ భాగ్యవిధాన! నిజాశ్రితావనా!
వందనమియ్యదే కొను శి◆ వా! గిరిజాధవ! భక్తబాంధవా!

ఉ. కందసమానకంధర! వి◆కర్తనసూను ముదాపహార! ని
ష్యందసుధారసోపమ వ◆చః పరిమోహిత దారుకాంగనా
నందకృదంగజాత! కద◆నప్రకటీకృత శౌర్యవైభవా!
వందన మియ్యదే కొను శి◆వా! నతదేవపయోజసంభవా!

మత్త. శంకరా! భవదీయ దివ్య వి◆శాలరూపముఁ గాంచి హృ
త్సంకటంబులు బాసె జన్మము ◆ సత్కృతార్థతఁ జెందె ని
ష్పంకమయ్యెఁ బురంబు రాష్ట్రము ◆ బంధువుల్ ప్రజలెల్ల నీ
కింకరత్వము గోరి యుండిరి ◆ కేవలంబగు భక్తితోన్.

మత్త. రాజనామముఁ జెందునే యిల ◆ రమ్యమానసులైన సా
మాజికుల్ ద్విజుఁగూర్చి సత్యము ◆ మైత్రిఁదెల్పరు తోఁపమిన్
రాజశేఖర! తెల్పి సత్యము ◆ రాష్ట్రమున్ ననుఁ బ్రోవవే!
పూజసేతు భవత్పదాబ్జముఁ ◆ బూర్ణభక్తి నుమాపతీ!

వ. అని యాపన్నుండై తన్ను సన్నుతించుచున్న రుక్మకాంతుని యెడఁ గరుణారసం బుప్పతిల్ల నప్పరమేశ్వరుం డిట్లనియె.

సీ. రాజచంద్ర సుశీల ◆ రహిఁ దెల్పినట్టిది
సత్యంబె యగు తే ద◆సత్య మిందు
సిద్ధుండు నిర్దోషి ◆ చిత్తస్థిరతలేమిఁ
బరబుద్ధిచేఁ బతి◆వ్రతయునయ్యె
నీకృత్యమొనరించె ◆ హేమావతి కరాళి
దుర్బుద్ధియే యిట్టి ◆ దుఃఖవిధికిఁ
గారణంబగు యాత్ర ◆ ధారుణీసురుఁ డేఁగి
రాకుంటచే ◆ గుణరాశియైన
గీ. సోముఁ డీకష్టమృతిఁ జెందె ◆ శుద్ధమతులు
సభ్యులీవును ధర్మశా◆స్త్ర ప్రమాద

జనిత కలుషంబుఁగొనక వి♦చారణంబు
సలిపితిరి మీకు దీన దో♦షంబు గలదె ?

చ. అని వచియించి సిద్ధుని భ♦యాకులచిత్తుని మౌనముద్రనే
కొని తనపాదముల్ మదినిఁ ♦ గోరి భజించెడువాని వామదే
వునిఁగని శీర్షమందునను ♦ బొల్పగు హస్తమునుంచి శంకరుం
డనియెఁ గృపారసోచితము♦నై తగు చల్లనిచూడ్కిఁ జూచుచున్.

ఉ. మెచ్చితి లెమ్ము నీదగు న♦మేయమహాత్త్వము శాంతచిత్తమున్
సచ్చరితంబు నీవెపుడు ♦ సల్పెదు హాటకలింగపూజనల్
వచ్చెను నాకు నీయెడను ♦ బాపములే దిసుమంత రమ్ము నేఁ
డిచ్చెద నీకభీష్టము ల♦హీన శుభస్థితి వేఁడు మయ్యెడిన్.

వ. అని నిజాశ్రితజన రక్షణ పరాయణుండైన పరమేశ్వరుండానతిచ్చిన పలుకులు శ్రవణపుటంబుల కానందరస పరిప్లుతంబులై హాయినింప సిద్ధుండు వెరఁగుపడి లేచి యపవాదంబుననైన భయంబు విడిచి తదీయపాదంబుల కభివందనంబు లాచరించి వినుతించి యిట్లనియె.

మ. జలజాతాసన వాసుదేవ ముఖులుం ♦ జర్చించి పూజించి క
న్నులఁ జూడంగను లేని యీశుఁడగు ని♦న్నుంగూర్చి విచ్చేసి యా
దలపై దివ్యకరంబునుంచి నపుడే ♦ ధన్యుండనై తిం దగన్
గలదే! యింతటికన్న భాగ్యము మహిం♦గాంక్షింపఁగా వేఱొగిన్.

గీ. అభవ! నినుఁగూర్చి మాబోంట్ల ♦ నహరహంబు
భక్తిఁ బోషించు నీసతీ♦పతుల కార్తిఁ
గలుగకుండంగ నాపైని ♦ వెలయు నింద
తొలఁగ సోమునిఁ బ్రదికించు♦ దుఃఖహరణ!

గీ. అన్నికోర్కెలు తీరె నో ♦ పన్నగేశ
భూష! యెటనున్నదో నాదు ♦ పుణ్యసాధ్వి
దానికిని నాకు నీదివ్య ♦ ధామమందు
నిలుచునట్లుగఁ జేయుము ♦ నిరత మభవ!

గీ. అనిన మృత్యుంజయుం డట్ల ♦ యానుగాక
యనుచుఁ దత్సోముసుతు కాయ♦మును గృపాప్తిఁ

గనిన సోముండు నిద్ర మే ♦ ల్కొనిన కరణి
కనులు నులుముచు లేచి భా♦స్కరునిఁ బిలిచె.

మ. జనకుం డప్పుడె వచ్చెనంచు మదిలో ♦ సంతోష ముప్పొంగ నో
జననీ! లెమ్మిదె తండ్రివచ్చెనని మో♦చ్చంజెప్పుచున్ సిద్ధునిన్
గని పాదంబులఁ జేరి మ్రొక్కి యిటకున్ ♦ రానేల! తాతా! యటం
చును దాఁ జూచెడువారి కన్నులకు మో♦చ్చంగూర్చె సోముండటన్.

గీ. శంకరుని పాదయుగళ సం ♦ స్పర్శమునను
ముద్దుకొమరుని ప్రేమ సం♦బోధనమున
వజ్రనాభుండు నాహేమ♦వతియు లేచి
సుతులతోఁగూడి పార్వతీ♦పతికి మ్రొక్కి.

చ. చరణములందుఁ జేరి తగ ♦ సాగిలి మ్రొక్కెడు విప్రదంపతీ
స్థిరతరభక్తి మెచ్చుకొని ♦ దీవనలిచ్చుచు నుండునంత కి
న్నరసతియై కరాళి యెల ♦ నవ్వుల నాపురవైరి పాదపం
కరుహాయుగంబులొత్తుచును ♦ గమ్మని గానము పాడె వేడుకన్.

వ. అంత నా విప్రకుటుంబం బద్భుతంబంది "మహానుభావా! యిది యేమివింత? రాక్షసియై నిరంతర హింసా ప్రచారంబున వర్తించు నీ కిరాతి కిన్నరస్త్రీ యెట్లయ్యె; నాన తీయవలయు" నని వేడుకొనిన నభవుం డిట్లను. "మున్ను గిన్నరస్త్రీ యయ్యు, హిమాలయంబున నొక్క కిన్నరునింగూడి విహరించుచు నన్నుఁగూర్చి తపంబు సలుపు నీసుశీలను బతిని వీడిన యాడుపడుచున కేటి తపంబని పరిహాసించుచుఁ జెంతనున్న సరోవరంబున జలక్రీడాపరత్వంబున విహరించుటం జేసి రాక్షసీత్వంబు సంప్రాప్తించిన, నంత నాకిన్నరి భయంబునొంది, యిది యంతయు సుశీల మహిమంబని యెఱింగి తన యపరాధంబునకు వగచుచు, సుశీల పాదంబులంబడి తన శాపంబుఁ బాపవలయునని వేడుకొనిన నాదేవి కరుణించి నాకెన్నఁడు పరమేశ్వరుండు ప్రత్యక్షంబగు నప్పుడు నీశాపవిమోచనంబగును

షామ్మని యనుగ్రహించి పలికిన, యాంతనుండి కరాళియను పేర మహా
రణ్యంబుల హింసాకృత్యంబు లాచరించుచుండి నేఁడు పుణ్యవంతంబగు
మీాయింట వసించిన సుకృత విశేషంబునం జేసి దాని నాజన్మంబు
పాసి కిన్నరీత్వంబు సంప్రాప్తించెనని శివుండానతిచ్చు నవసరంబున నా
కిన్నర యువతీ లలామంబు నాదేవదేవు నాజ్ఞ గైకొని సోమభాస్క
రుల నాశీర్వదించుచు వియన్మార్గ గామినియై నిజేచ్ఛం జనుదెంచిన.

ఉ. అంత నగాధిరాజసుత • యానృపసత్సభయందు విప్రుఁడుం
జింత దొరంగ సోముఁడు స • జీవితుఁడౌటఁ దలంచి నెమ్మదిన్
సంతస మొంది యామునిని • సన్నుతశీల సుశీల నెంతయుం
జెంతకుఁ బిల్చి వారలను • జేతులు జేతులు చేర్చి యిట్లనున్.

సీ. అవనీశ! విను వీరు • లగ్రజన్ములు ధర్మ
పురవాసులగు మహా • పుణ్యమతులు
ఈతన్వి సుతకాంక్ష • చేత నీసంసార
మును వీడి పతిఁబాసి • ఘనతపంబు
నమ్ముఁగూర్చి చేసె ని • యమవంతమగు మది
నీసిద్ధవేషియా • గృహవిభుండు
స్థిరభక్తి హాటక • శివలింగ పూజనా
పరుఁడయ్యెఁ గాలంబు • భక్తిఁ గడపెఁ

గీ. గానఁ దత్పుణ్యమున వీరు • గాంతుగాక
నొక్క కొమరుని నధిక స • ముజ్జ్వలాంగు
వానివలన నైహిక సుఖ • ప్రాప్తిఁగాంచి
యంత శైవసాయుజ్యంబు • నందఁగలరు.

కం. అని శాంకరి పలికిన విని
మనుజేంద్రుఁడు సభ్యులెల్ల • మహితాద్భుత మీా
మునివరు సచ్చరితం బని
ప్రణుతించిరి వామదేవు • పరుస సుశీలన్.

వ. ఆసమయంబున నాశశాంకశేఖరుండు తద్వసుమతీనాథుని సంశయంబు వారింపందలంచి సభ్యులెల్లరు వినుచుండ మేఘగంభీర స్వనంబున నిట్లనియె.

గీ. ధరణినాయక! యీభూమి•సుర కుటుంబ
యుగళమందున దండనీ•యు లిఁక లేరు
లేరు, వీరలు నీచేత • గారవార్హు
లీవు ధన్యుండ వపరాధి•గావు తలఁప.

కం. అనిచెప్పి చంద్రశేఖరుఁ
డనుపమ తేజంబుతోడ • నార్యాయుతుఁడై
మునులెల్లఁగొలువ నప్పుడె
ఘన వేగముతోడఁజేరెఁ • గైలాసంబున్.

సీ. అభవుఁ డంతర్ధాన•మైనంత నారాజు
వజ్రనాభుని హేమవ•తిని వామ
దేవునిఁ దత్పత్ని • స్థిరభక్తిఁ బ్రార్థించి
నిజమందిరముఁ జేర్చి • నిఖిలబంధు
జనులను మ్రొక్కించి • ఘన వస్త్రభూషణా
దుల సమర్పించి సం•తోష మొదవ
మహనీయులార! మీ•మాహిమంబునం జేసి
శూలినిఁ గాంచి నే • సుకృతినైతి

గీ. ననుచు వా రలంకృతులుగాఁ • బనిచి పట్టె
పేన్గుపైఁ జేర్చి వాద్యంబు • లెలమి మ్రోయఁ
బాదచారియై శుభవేళ • వారిగృహము
వేడ్కఁ జేర్పించి వారల • వీడుకొలిపె.

కం. సతి సుతులెంతయుఁ గడు స
మ్మతితోఁ దనయాజ్ఞ మెలఁగ • సంతతయాత్రి

స్థితులెల్లఁ దెలుపుచును స
త్కృతిమై గృహమందునుండె • ద్విజపతియంతన్.

గీ. వజ్రినాభునియింట నా•వామదేవుఁ
డంగనామణియుక్తుఁడై • యనుదినంబు
శీతశైలంబు కథలెల్లఁ • జెప్పఁగొనుచు
నుండి రెంతయు సుఖముగా • నిండువేడ్క.

సీ. సాధ్విమై పెంపుడు • సంసారమును వీడి
యోగివృత్తినిఁ గాన•కేగి నియతి
శివునిఁగూర్చి తపంబుఁ•జేయుచు ద్విజవర్యు
ప్రాణముల్ కాపాడి • పాపరతులఁ
జంపి తన్మహిమాది • సంపత్తి నార్జించి
క్షితిసురు నింటికిఁ • జేర్పవచ్చి
యపనింద రాజుచే • నసువులవీడ సం
సిద్ధుఁడౌ పతిని ర•క్షించి మెచ్చి

గీ. హరుఁడు ప్రత్యక్షమై యిడ్డ • వరముఁగొనుచు
నృపతి మన్నన నిజభర్తఁ •గృపను మరలఁ
గైకొని యపత్యకాంక్ష శృం•గారచారు
గాత్రియగు సుశీలకు సాటి • గలరె జగతి?

కం. ముని నియమవంతుఁడయ్యును
దినముల్ సౌవర్ణమయునిఁ • ద్రిపురారిని న
ర్చనసేయు ఫలముచే వెత
లను మీఱి సుఖంబుఁ గీర్తి • లక్ష్మినిఁ గొనియెన్.

కం. అని సూతుఁడు వినిపించిన
విని శౌనకముఖులు మిగుల • విస్మితులై హే

చ్చినభక్తి హాటకేశ్వర
ఘన పూజామహిమ వృథయుఁ ♦ గాదని రెలమిన్.

ఆశ్వాంతము.

కం. శ్రితపోషణ! రిపుభీషణ!
హితతోషణ! మందహాస ♦ మృదుభాషణ! దు
ష్కృతశోషణ! కులభూషణ!
మతిపూజిత పాపతరణ! ♦ మాధవచరణా!

కం. ఆనందరస సముల్లస
దానన! స్మితపూర్వభాషణా! గోవిందాం
బానందన! భజిత యశో
దానందన! పాత్రవిహిత ♦ దాననిధానా!

ఉ. శ్రీశివరామ నామకృత ♦ చింతన కార్యఫలానుభోగ భూ
లోక సుదుర్గమార్గచయ ♦ గుంభిత మూలపదానులోకితా!
శ్రీశివరామ నామకృత ♦ చింతను కార్యఫలానుభోగహ్రా
తోక్త సుదుర్గమార్గచయ ♦ గుంభితమూల పదానులోకనా!

సీ. అంచను గించు సేసి, విధి ♦ యాలినిఁ దూలఁగఁజేసి, తమ్మి న
మ్మించి, పటీరధాటి నెగ♦మించి సుధాకరు శ్రీకరాంకు గా
వించి, సురాపగం గడుఁ బ♦వితృతరాపగఁజేసి దిక్కులన్
ముంచి త్వదీయకీర్తి జగ♦ముల్ మరపించెను రెడ్డిపుంగవా!

కం. సురుచిర మహానందాంబా
దరహాసవిలాస నూత్న ♦ ధవళజ్యోత్స్నా
నిరతస్యందిత జలకళ
ధరమణి ఖచితాలయాగ్ర ♦ తల్పవిహారీ!

మాలిని. సతత విహితతుంగా • స్నానపూతోత్తమాంగా
ధృతజలకణ గంగా•తీర శ్రీరామలింగా!
హృతభవగుణ సంగ•న్యస్త తత్త్వాంతరంగా!
వితత జవతురంగా! • వేదశాస్త్రప్రసంగా!

గద్య.

ఇది శ్రీమదనుములాన్వయ సింధుజైవాతృక భారద్వాజస గోత్ర
పవిత్ర వీరరాఘవ సుధీమణిపుత్ర నిఖిలకవిమిత్ర శ్రీ
రంగమాంబాగర్భ శుక్తిముక్తా ఫలాయమాన
విబుధవిధేయ సుబ్రహ్మణ్య నామధేయ
ప్రణీతంబైన వజ్రనాభచరిత్రం
బను మహాప్రబంధంబు
నందు సర్వంబును
తృతీయాశ్వాసము
సమాప్తము.

